

**T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**EĞİTİMDE VE ÖĞRETİMDE BİR ARAÇ OLARAK GÖRSEL
SANATLAR EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLERE SAĞLADIĞI
KATKILAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

YRD. DOÇ. DR. HÜLYA KAROĞLU

HAZIRLAYAN

**NAZMIYE TÜRE
034217021009**

KONYA 2007

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte eğitim alanında da önemli gelişmeler olmaktadır. B gelişmelerle birlikte dünyada sanat eğitime verilen önem her geçen gün artmaktadır. Genel eğitimin bir parçası olan sanat eğitiminin önemi bilim ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte artmakta, genel eğitimde diğer derslerin önemli bir tamamlayıcısı konumunu sağlamlaştırmaktadır.

Sanat eğitimi; eğitimin bir detayı değil, eğitimin amaçlarının yerine getirilmesinde, yaratıcı, üretken, duyarlı, estetik ve özgün fikirler ortaya koyabilen bireylerin yetiştirilmesinde genel bir amaç olarak düşünülmelidir.

Ülkemizde son yıllarda sanat eğitimi alanında önemli gelişmeler olmakla birlikte, hala ilk öğretimde, orta öğretimde ve yüksek öğretimde sanat eğitiminin amacı ve gereği anlaşılammış, toplumda hak ettiği yeri alamamıştır. Bu bağlamda sanat eğitiminin branş öğretmenlerinin eğitimlerinde yer verilmemiş olması düşündürücüdür. Sanat eğitiminin dengeli, ezberden uzak, hayal gücü gelişmiş, verimli insan modeli yetiştirilmesine katkısı artık tartışılmaz bir gerçek olarak kabul edilmelidir. Sanat eğitiminin toplum ve bireyin gelişmesinde istendik bir konuma ulaşmasındaki yerini enine boyuna ele alıp inceleyen bu çalışmamız kuşku yok ki sanat ve eğitim alanında yapılmış pek çok araştırmanın bulgu ve tespitlerine de dayanmaktadır. Bu bağlamda sanat eğitimini bilimsel araştırma ve incelemelerine de katkı sağlayan pek çok uzmanın görüş ve fikirlerine geniş bir evren oluşturmaktadır.

Çalışmanın yönlendirilmesinde yakın ilgi ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Hülya Karoğlu'na, Doç.Dr. Alaybey Karoğlu'na, araştırmanın bilimsel sonuçlara ulaşmasında hazırlanan anket, değerlendirme ve yorumlarının hazırlanmasında bilgi ve deneyiminden yararlandığım Doç. Dr. Ali Murat Sümbül'e, yüksek lisans derslerine giren diğer hocalarıma, bu çalışmada bana zaman ayırıp emeğini esirgemeyen Ali Aydilek'e şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Sanat Eğitimi ülkemizde ve dünyada hala tartışılan bir kavramdır. Sanat ve sanat eğitimi çağımızın önemli bir bilim dalıdır. Bugün sanat eğitimi denilince, yalnızca bir öğretim dalı değil eğitimi ve öğretimi kapsayan bilimsel bir ilke anlaşılmalıdır. Sanat eğitimi; bilim eğitimi gibi gerekli fakat yöntemleri farklı, kuramsal temelleri olan çağdaş yaşamın önemli bir gereksinimidir. Sanatla teknolojiyi ve sanatla bilimi buluşturan önemli bir alan hiç kuşkusuz görsel sanatlar eğitimidir.

Bu bilimin görsel sanatlar ve eğitimi olmak üzere iki temel dayanağı vardır. Görsel sanatlar eğitiminde birleşmiş ve bir bilimsel alan (disiplin) olarak yıllardır çocukların sanat yolu ile gelişmelerine katkıda bulunmuştur. Sanat eğitimi ile bakmayı ve görmeyi bilen, gördüklerini farklı düşünce ve duygu boyutlarından geçirerek yorumlayan, hayal gücü gelişmiş, yaratıcı, özgün düşünen, analiz yapabilen ve iletişim kurabilen bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. Bunun için okul programlarında görsel sanatlar eğitimine gerektiği kadar yer verilerek eğitimin dengeli, ezberden uzak olması hedeflenmelidir. Böylece yaratıcı düşüncesi gelişmiş bireyler yetiştirilerek, ülkelerin bilimsel ve teknolojik ilerlemelerine katkı sağlayacak insan modelleri yetiştirilebilecektir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda sanat eğitiminin okul öncesi dönemden başlayarak ilk öğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim programlarında yer alması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir.

Ülkemizde görsel sanatlar eğitimi pek çok nedenle sorunların yaşandığı bir alandır. Bu sorunlar genel eğitim politikası başta olmak üzere öğretim programlarından, yöneticilerden, öğretmenlerden, okulların fiziki yapılarından kaynaklanmaktadır. Bu da sanat eğitiminin hedeflerine ulaşmasını engellemektedir.

Yapılan bu çalışma ile sanat eğitimine bakış açısı, sanat eğitiminin ülkemizdeki konumu ve genel sorunları nasıl algılandığı yapılan anket çalışması ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

The art education is still a debating concept in our country and in the world. It is an important branch of science in our time. Today, art education should be realized as not only a branch of science but also a scientific principle, which includes both of education and teaching. Art education is necessary like science education and it is an essential need for modern life which has different methods and theoretical foundations. There is no doubt that art education is an important area of meeting art and technology, and art and science.

There are two basic supports of this science; visual art and art education. As a scientific discipline and united in education, visual art has assisted in improving children on the way of art. By art education, it is aimed educating the communicative and creative individuals who know how to look and see, who make analysis, whose imaginative power is improved well and who interpret them by inserting different dimensions of their thoughts and sensations. Therefore it should be aimed keeping education balanced and far away from rote learning as giving place to visual art education in school programmes. So different types of people, that have creatively developed thoughts will be educated and they are going to assist in scientific and technological development of countries. When these are realized, it is an unquestionable truth that art education is necessary from the term of preschool to higher education.

In our country, visual art education is the area of issues because of different reasons. These issues arise from general education politics, education programmes, managers, teachers and physical constructions of school buildings. This prevents art education to reach its aims.

By this study; the perspective to art education, the position of art education in our country and how its general issues are perceived are tried to determine with a public survey.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ABSTRACT	iii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Tanım ve Kapsamı	1
1.2. Çalışmanın Amacı	3
1.3. Çalışmanın Yöntemi	4
1.4. Sınırlılıklar	4
2. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE TANIMLAR, KAVRAMLAR	5
2.1. Görsel Sanatların Eğitimdeki Yeri	5
2.2. Eğitimde Yeni Değerler	21
3. SANAT EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ	30
3.1. Batı Ülkelerinde Sanat Eğitimi	30
3.2. Türkiye’de Sanat Eğitimi	33
3.2.1. Cumhuriyet Öncesi Sanat Eğitimi	33
3.2.2. Cumhuriyet Dönemi Sanat Eğitimi	34
4. GÖRSEL SANATLARIN EĞİTİME KATKISI	39
4.1. Görsel Sanatların Estetik Değer ve Algısal Duyarlılığın Gelişmesine Katkısı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.2. Anlatım Aracı Olan Görsel Sanatlar Eğitiminin İletişime Katkısı	41
4.3. Görsel Sanatları Anlama Öğrenme Yetisini Geliştirmesi	47
4.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilerdeki Var olan Yetenekleri ve Yaratıcılığı Geliştirmeye Katkısı	55
4.5. Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireysel ve Toplumsal Katkısı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.7
5. BULGULAR VE YORUMLAR	73

6. SONUÇ.....	86
7.ÖNERİLER.....	90
KAYNAKÇA.....	95
EKLER.....	101

1. GİRİŞ

Yaşadığımız çağ baş döndürücü bir hızla gelişmelerin takip edilmesinin zor olduğu genel anlamda sosyo-kültürel, özel anlamda da güzel sanatlar - sanat eğitimi alanında yeni oluşumların gerçekleştirildiği bir çağ özelliği taşımaktadır. Artık yeni paradigmaya dayalı eğitim sisteminin, sanat eğitiminin gerekliliğinden sıkça söz edilmekte ve bu alanda geniş çaplı bilimsel araştırmaların yapıldığı gözden kaçmamaktadır.

Bu araştırma ilk öğretim 2.kademedeki görsel sanatlar eğitiminin diğer derslere katkısı gibi yeni ve özgün bir konunun ele alınıp incelendiğinden her ne kadar çağdaş ve bilimsel saptama ve analizler yapılmasına rağmen eksik yönlerinin olabileceği düşünülebilir. Eksiklerin daha sonraki çalışmalarda giderilmesi temenni edilmektedir.

1.1. Çalışmanın Tanım ve Kapsamı

Bu araştırma bireyin genel eğitim sistematığı içerisinde görsel sanatların yeri ve önemini konu olarak ele almaktadır. Bilineceği üzere sanat eğitimi doğumdan ölüme kadar olan süreyi kapsar. Bu süreç çok yönlü ve çok boyutlu araştırmaya ihtiyaç duyulan geniş bir evren oluşturur. Görsel sanatlar eğitiminin bireyin ve toplumun gelişmesine ilişkin araştırma ve incelemeleri son yıllarda giderek sosyal açıdan fazla olması sevindirici olmakla birlikte bu alanda eksikliği de ifade etmektedir.

Bu çalışma görsel çalışma eğitiminin ilk öğretim 2.kademedeki öğrencilere katkısını çeşitli boyutları ile ele almaktadır. Konunun ilk öğretim 2.kademe ile sınırlandırılmış olması genel anlamdaki görsel sanatlar eğitiminin sınırlarının yüksek lisans tezinin boyutlarını aşan bir nitelik göstermesinden kaynaklanmaktadır. Araştırmanın tüm boyutları ile sağlıklı bir şekilde ele alınması böyle bir sınırlandırma zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Bilineceği üzere ilk öğretim 2.kademe öğrencileri bedensel ve ruhsal açıdan önemli bir gelişme yaşadıkları devreye tekabül etmektedir. Bu bağlamda ilk öğretim okullarında deney ve gözlem yapma olanağı bulduğum ve uzun zamandan beri deneyim kazandığım bu

alanda daha sağlıklı sonuçlara ulaşma düşüncesi bu tercihte rol oynadığı düşünülebilir.

Sanat eğitimi alanında bireyin gelişmesinde görsel sanatlar eğitiminin önemi uzun yıllardan beri ilgi çeken bir konu olmasına ve bu alanda çok yönlü bilimsel çalışmalar yapılmış olmasına rağmen görsel sanatlar eğitiminin henüz tam anlaşılabilmediği ne yazık ki söylenemez. Gerek öğrenci gerek sanat eğitimci ve veli gerekse toplumun genel tavrı açısından soruna yaklaşıldığından arzu edilen bir düzeyde olduğumuz da söylenemez. Bu bağlamda kimi alışkanlıklara dayalı geleneksel yaklaşma biçimleri, çeşitli nedenlere dayanan ilgisizlik ve diğer tüm olumsuz faktörler görsel sanatlar eğitimi gibi önemli bir konunun amacına uygun bir şekilde eğitim kurumlarında sürdürülmesine engel olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitim sistemi, ailelerin ilgisizliği eğitimsizliği, öğretmen ve idarecilerin sanat eğitime bakış açıları ve gereğinin anlaşılabilmesi sanat eğitiminin konumunu bulunduğu yerden öteye geçmesini engellemektedir. Sanatı yaygınlaştırmanın temel çözümü örgün ve yaygın eğitim yolu ile toplumumuzun bireylerinin sanatsal düşünme, bakabilme, eleştirebilme ve hissedebilme yeteneklerinin geliştirilmesini sağlamaktadır. İnsan eğitiminde kişiliğin olumlu yönde etik ve estetik gelişmesinde sanat eğitimi şarttır. Suut Kemal Yetkin “Sanat eğitimi bir çeşit ahlak eğitimidir.” diyerek sanat eğitiminin bir disiplin eğitimi olduğunu ifade etmektedir.

Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sanat, eğitim, sanat eğitimi ile ilgili temel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise sanat eğitiminin tarihsel gelişim süreci ele alınarak batı ülkelerinde ve ülkemizde sanat eğitimi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde görsel sanatlar eğitiminin eğitime ve öğrenciye katkısı, görsel sanatlar eğitiminin anlama ve algılamaya etkisi, hayatta ve eğitime görsel sanatların katkısı, yaratıcılık, görsel okuryazarlık ve konuları araştırılmıştır. Dördüncü bölümde görsel sanatları günümüzde sanat eğitimi ve sanat eğitiminin sorunları, sanat eğitiminin genel amaçları, ilkeleri ve gerekliliği incelenmiştir. Beşinci bölümde bulgular ve yorumlar, altıncı bölümde sonuç ve öneriler ele alınacaktır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Sanat eğitimi ile oklarımızda öğrencilerimizi ezbere dayalı olmayan akılcı, özgün, bilgiyi yeni düşüncelerle birleştirebilen; yeniden tanımlayabilen tartlı, duyarlı, uyumlu nesiller yetiştirmekse, eğitim kurumlarının görevi de eğitim politikasında görsel sanatlar eğitimine, yaratıcı düşünme yeteneğinin geliştirilmesine önem ve öncelik tanımak olmalıdır. Bu yaklaşım ve anlayış yapılan çalışmanın genel amacını oluşturmaktadır.

Oklarımızda öğrencilerimizi, sanat eğitimi yolu ile ezberden uzak, çok yönlü düşünen, yaratıcı araştırmacı, sorgulayıcı ve kendine güvenen, sosyal nesiller yetiştirilmesinde sanat eğitiminin etkili bir yerinin olduğu bu çalışmanın en önemli amaçlarındandır.

Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Sanat eğitiminin gerekliliğinin ve öneminin incelenmesi
2. Sanat eğitiminin bireye sağladığı katkılar.
3. Sanat eğitiminin öğrencide mevcut olan yaratıcılık gücünün ortaya çıkarılıp geliştirilmesi hayata ve diğer branş derslerine olumlu katkısının tespit edilmesi.
4. Sanat eğitiminin öğrencilerin benlik gelişimine sağlıklı iletişime katkısının tespit edilmesi.
5. Sanat eğitiminin düşünmeyi öğrenme, bilgi üretmeye etkisinin tespit edilmesi.
6. Sanat eğitiminin günlük hayatımızda en az fen ve sosyal bilimler ve diğer alanlar kadar önemli olduğunun tespit edilmesi.
7. Sanat Eğitimi ile okullarımızda öğrencileri ezbercilikten kurtarıp bilgiyi yorumlayabilen, çözümleyebilen, akılcı, özgün bilgiyi yeni düşüncelerle birleştirebilen, yeniden tanımlayabilen, tutarlı, uyumlu nesiller yetiştirmeye katkısının tespit edilmesi.
8. Sanat eğitimi ile insan ruhunun yüceltilmesi, psikolojik farklılıkların gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulmasına, dengeli bir kişi yaratmaya etkisinin tespit edilmesi.

9. Eğitim ve öğretimde görsel sanatlar eğitiminin öğrenciyi ezberden, kuru bilgi tekrarıdan kurtarıp yorum gücü gelişmiş bireyler yetiştirmeye katkısının tespit edilmesi.
10. Sanat eğitiminin ülkenin kültürel ve teknolojik gelişimindeki yeri ve öneminin incelenmesi.
11. Sanat eğitiminin diğer branş derslerine olumlu etkisinin tespit edilmesi.
12. Görsel sanatlar eğitiminin bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitiminin, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılmasına olumlu katkısının tespit edilmesi.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Görsel sanatlar eğitimine gereken önemin verilmemesinin pek çok problem olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada Org.Bedrettin Demirel İlköğretim Okulu, Mareşal İ.Ö.O. Özel Diltaş İ.Ö.O. ve Cemile Erkunt ilköğretim okullarında görev yapan branş öğretmenlerinin görsel sanatlar eğitimine bakış açıları alan araştırması metodu uygulanarak anket çalışması ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Branş öğretmenlerinin sanat eğitimine farklı bakış açıları analiz edilirken aynı zamanda öğretmenlerin sanat eğitiminin sağladığı katkıların neler olduğunu, görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin duyuşsal (ilgi, tutum, tavır) özelliklerine sağladığı katkıları. Görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin zihinsel özelliklerine katkısı, görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin becerilerini ve düşüncelerini geliştirmelerindeki katkısı analiz edilerek bu konudaki düşünceleri demografik özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri oluşturulmuştur. Öğrencilerin görsel sanatlar eğitimi dersi ile diğer derslerle (matematik, fen bilgisi, Türkçe, sosyal bilgisi) karşılaştırılarak sonuçlar elde edilmiştir.

Bu çalışmada YÖK'ün tezleri taranmış, kütüphaneler ve internetten gerekli literatür taramaları yapılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma ilköğretim 2.kademe 11-14 yaş arasındaki öğrencilerle sınırlandırılmıştır. Yapılan anket ve öğrenci ders notlarının karşılaştırılması Org. Bedrettin Demirel İ.Ö.O, Mareşal İ.Ö.O, Diltaş İ.Ö.O, Cemile Erkunt İ.Ö. Okullarındaki sonuçlar doğrultusunda oluşturulmuştur.

2.GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE TANIMLAR, KAVRAMLAR.

2.1. Görsel Sanatların Eğitimdeki Yeri

Sanat eğitimi ülkemizde ve dünyada üzerinde halâ tartışılan bir kavramdır. Kimi düşünürlerce Platona kadar indirilmekte, kimilerince de ancak 20. yüzyılda söz konusu edilebilecek bir etkinliğe kavuşmuş kabul edilebilmektedir. Gerçek olan şudur ki, yüzyılımızda giderek daha da önem kazanmıştır. Ancak sanat eğitimi akılcılığa kaymış, buna karşı duyguların, duyuların ve tüm manevi eğitimin giderek daralıp sınırlanmış ve bir çeşit yalnızlığa terk edilmiş olduğu da bir gerçektir (San, 1977). Sanat ve eğitim kelimelerinden oluşan kavram bir bilim dalı olma niteliğini göstermektedir. Diğer bilimlerle de yakından ilgilidir. Örnek: Psikoloji, sosyoloji, felsefe, estetik, sanat tarihi ve sanat eserlerini inceleme ile ilişkilidir (Büyükişleyen, 1978). Sanat eğitiminin kökeni halk sanatı ve ustalık öğrenimine dayanır. Orta öğretim düzeyinde endüstri gelişimi bütün dünyada uygulamalı sanatlar okullarının açılmasına neden olmuştur. Sanatta iyi tasarım ve kompozisyon önem kazanmıştır (Kırıçoğlu, Stokrocki, 1997). Sanat kavramı insanlık tarihinin başlangıcından beri çeşitli isim ve yaklaşımlar kapsamında insanları meşgul etmiştir. Bu kavram çerçevesinde güzel(estetik), iyi, güçlü, bilgi... gibi kavramlarla özdeşleştirilip tartışılmıştır. Bu konu ile meşgul olan herkes farklı yaklaşımlarda bulunmuştur. Aristo sanatı “eşyada sürekli var olan taklitten doğmuştur.” (Bigalı, 1999) şeklinde tanımlarken, Platon yansımalarından (mimesis) bahsetmektedir (Turgut, 1993).

İlk çağlarda Yunanistan’da başlayan bu tartışma günümüze değin süregelmiştir. Sanat sözcüklerle sınıflandırılmayacak kadar subjektif bir olaydır. Bu nedenle sanatın kesin bir tanımı yapılamaz. Kesin tanımlamanın zorluğuna rağmen çeşitli kişiler sanatı tanımlamaya çalışmışlardır. Kant’a göre sanat bir “oyundur” o sanatın kaynağı olarak “iş”i görür. Öte yandan Hegel ise sanatı “ruhun madde içindeki görünümü” olarak niteler (Türkdoğan, 1981). Picasso ise sanatın bir yaşam tarzı olduğunu söyler. “Edman; sanat, hayatı anlayan zekanın ona en ilgi çekici en güzel biçimlere sokmasıdır” diye tanımlar (Irwin, 1977). İngiliz filozofu Francis Bacon “Sanat doğaya eklenmiş insandır.” Derken Fischer, sanat insanın sınırsız birleşme yaşantıları ve düşünceleri paylaşma yeteneğini yansıtır (Ernst,1968).

Sanat aslında yaratmak ve yarattığından yaratırken haz almaktır. Sanatçının sanat eserini ortaya koyarken tam olarak ne düşündüğünü bilemeyiz. Sorulduğu zaman da çoğu zaman toplumun tepkisinden ya da düşüncelerinin kendisinde kalması istediğinden dolayı tam doğruyu ortaya koymaktan kaçınır. O nedenle yapılanlarla ilgili söylenenler çoğunlukla sanatçının dışındadır. Bu konu ile ilgili fikir üretenler, toplumsal hadiselerle yön vermek isteyen düşünürlerdir. Bu tarih boyunca da böyle olmuştur. Aslında tanım yapmak pek doğru bir yaklaşım değildir. Yapılan bütün tanımlar incelendiğinde sanatın bütünü ve toplumların tamamını kapsamadığı görülür. Çünkü bir çoğu belli bir görüşün ya da dinin güdümündedir. Sanat, sanatçı ile izleyen arasında, toplumlar arasında ve bunların da ötesinde çağlar arasında bir iletişimidir. Öyle ki reel dünyanın yok edici kurallarını aşarak binlerce yıl öncesini günümüze ulaştırır. Bu gün geçmişi biliyor ve yargılıyor olmamız sanatın erişilmez gücüne bağlıdır. Çünkü sanat, kültürlerin biçim almış, somutlaşmış bir anlatımıdır; dünü anlattığı gibi bugünü de anlatmaktadır. Hiç kuşkusuz yarınları da anlatmaya devam edecektir (Ünver, 2002). Kuşkusuz sanatın tanımı ile ilgili daha başka görüşler de sıralamak mümkündür. Nasıl tanımlarsak tanımlayalım sanatın yalnızca insana özgü yapay bir olgu ve olay olduğudur. Yani sanatın yalnızca insan tarafından yapılabilen bir iş oluşudur. Bütün bunlardan sonra sanatın tanımını şu şekilde yapmak doğru olacaktır. “Sanat; insanın duygu, düşünce ve heyecanlarına, ruhsal deneyimlerine biçim verecek başkalarına anlatabilmek çabasıdır”(Türkdoğan, 1981).

Suut Kemal Yetkin’in dediği gibi “Bilimsel Yöntem insan oluşumunun bir yönünü işliyor, eğitiyorsa, diğer yönünü de sanat eğitimi işlemelidir. Çünkü insan yalnız akıl ve zeka değildir, aynı zamanda ve belki de her şeyden önce duygunluktur. Gerçekçi bir eğitim bilimin ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmalıdır. İnsan da köklü bir gereksinimi karşılayan sanatın, kişiliği eğiten en önemli etmenlerden biri olduğu unutulmamalıdır.” Bugün sanat eğitimi denince, yalnızca bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretimi tamamen kapsayan ve onları yenileyen bir ilke anlaşılmalıdır. Genel eğitimin birleştirici, bütünleyici bir bileşeni ve dinsel eğitimin temeli olan sanat eğitimi, kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözeticiliği geliştirilmesini amaçlar (San, 1977).

Yaratıcı insanlar toplumları geleceğe taşıyan en dinamik unsurlardır. Çağdaş anlamdaki sanat eğitimi, insan yaşamını ve insan yaşamına etki eden her şeyle ilgilenmekte, onlardan kendisi ile ilişkilendirilecek bir şeyler bulmakta, kısacası insan yaşamını biçimleme dersi olmaktadır(Avcı, 2000).

Dar anlamıyla sanat eğitimi, görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, uygulamalı çalışmalar, sanat eseri inceleme, eleştiri, sanat tarihi ve estetik yer alır. Bu kapsamın içine, araç-gereç ve işlik donanımı ile birlikte müfredat programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi yönetsel konuları da dahil etmelidir.

Sanat eğitimi rastlantısal olarak kimi yönelişleri, kimi becerileri ya da yetenekleri ortaya çıkarabilirse de, sanat eğitiminin salt temel amacı bunlar değil; hayatı değerli kılmak ve ondan sevk almayı sağlamaktır. Yani sanat eğitimi; insanı hedef alan ve onun mutluluğu için, insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçlar. Sanat eğitimi; her bir sanat eserinin hedeflediği seyircide dinleyicide, okuyucuda estetik kaygı meydana getirmeyi; zihnin bir boyutu olan sanatsal zekanın beslenmesi ve geliştirilmesini, bununla birlikte ona, insan ve insana bağlı değerleri iletmeyi hedefler. Sanatsal anlatımı, onun özel dilini kullanan kişi, aynı zamanda bu dil yardımıyla geçmiş ve çağdaş sanat eserlerine değer yargısıyla ulaşabilir. Gördüğü eserleri nitelik yönünden fark eder. Sanat eğitiminin bir başka işlevi de, sanat eserlerine olduğu kadar, çevreye ve her türlü görsel nesneye, estetik ölçütlerle ulaşmayı sağlamaktır.

Sanat eğitiminin doğasında özgürlük vardır. Yaratıcı gücün gelişimi, yeni düşünceler üretme, hatta hayaller kurma ancak özgür bir ortamda oluşur. Sanat eğitimi algılama düşünme ve pratik arasında bütünleşmeyi sağlayan en etkin eğitim aracıdır. Böylece birey zihinsel, duygusal bütün verileri ile öğrendiklerini bir bütünlüğe ulaştırır. Bu sonucu, somut bir eser ile kanıtlayabilen başka bir eğitim yolu da yoktur. Sanat eğitiminin genel eğitim içinde, eğitimin genel hedeflerinin davranış biçimine dönüşmesinde ve yaşamın bir parçası haline gelmesinde katkısı çok büyüktür. Çünkü eğitimin bütünleşmesinde hedef ile sonuç arasındaki bağı sanat eğitimi kurmaktadır(Telli, 1996). Kırıçoğlu'na göre "Sanat Eğitiminin Özellikle Görsel Eğitimin okul öncesinden başlaması daha doğru olacaktır. Çünkü insanın doğayı en çok tanıdığı ve kişiliğinin biçimlenmeye başladığı yıllar bu dönemdir. En geniş kapsamlı öğretim

alanı okuldur. Okullarda, gerek kuramsal alana ilişkin bilgiler bağlamında, gerekse uygulamalı çalışma alanlarında, eğitimci ile eğitilen birey arasında kurulacak doğru, anlamlı ilişkiler gelişimini yönlendirecek, hızlandıracaktır (Ünver, 2002). Sanat eğitimi kapsamında bireyin kendini ifade ve mesajını doğru iletme noktasında daha başarılı olacaktır. Çünkü sanat ürünleri din ,dil ve ırk farkı gözetmeksizin ilgiyi en kestirme yoldan üzerlerinde toplar.Bütün bunlardan sonra sanat eğitimi şöyle tanımlamak mümkündür. Bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına sanat eğitimi denir (Türkdoğan,1981). Ya da sanat eğitimi bireyin davranışlarından kendi yaşantısı yolu ile amaçlı olarak belirli estetik değişiklikler oluşturma sürecidir şeklinde tanımlanabilmektedir (M.E.B., 1991). Niçin Sanat Eğitimi? sorusuna verilecek yanıtlar çok çeşitlidir. Bu yanıtlar;

Sanat yolu ile kişiye dışı vurum olanağı vermek, böylece ruh sağaltımına yardım etmek için,

Kişinin kendini kanıtlamasına, kimliğini bulmasına olanak tanımak için

Kişi de her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışı geliştirmek için

Kişinin sanat yaparak bir üretici olarak, sanatı izleyerek bir tüketici olarak içinde yaşadığı kültüre katkısını sağlamak için

Kişide estetik ve pratik yargı gücünün geliştirilmesi için

Sanatsal yaratıcılığı geliştirmek için, ...gibi ve daha pek çokları bunlara eklenerek sıralanabilir.

Sanat eğitimi amaçlarının zaman içinde değişimi incelendiğinde bu amaçların kimi etmenler altında biçimlendiği görülür. Bu etmenler kimi zamanlar çocuk ve gelişiminde, kimi zaman toplumsal gereksinimlerde, kimi zaman da doğrudan sanatta odaklaşır.

“Sanat eğitimi çocuğa, gence özgür anlatım olanağı sağlar” dendiğinde sanat eğitiminin amacını belirleyen çocuk ve çocuğun gereksinimleridir. 19. yüzyılda Resim-İş derslerinin amacını belirleyen “Endüstridir”. “Yaratıcı davranışın geliştirilmesine” etmen, eğitim ve eğitimin gereksinimleridir. “Dengeli kişi ve dolayısıyla dengeli toplum

oluşturulmasında” ise toplumsal gereksinimler amaç belirlemede baskın rol oynar. “sanatsal bilgi ve deneyimin kazandırılmasında, kişide kimi becerilerin geliştirilmesinin” amaçlandığı bir sanat eğitimi görüşünde belirleyici ise sanat ya da sanat dersidir.

Sanat eğitiminin amaçlarını oluşturmada temel aldığı çocuk, toplum, eğitim, ders ve sanat sonuçta iki ayrı yaklaşımda toplanabilir. Bunlardan birincisi sanatı okullarda bir araç olarak gören yaklaşımlar; ikincisi, sanatı bir amaç olarak gören yaklaşımlardır (San, 1985).

Sanat eğitime bir araç ders olarak, farklı işlevler doğrultusunda yaklaşımları özetlemek gerekirse;

1.Sanat eğitimi kişiye boş zamanını iyi değerlendirecek bir uğraş alanı oluşturur.

2.Sanat çocuğun kendini rahat anlatması için bir fırsattır.

3.Yaratıcı düşünmeyi geliştirir ki bu sanatın programlardaki baş işlevini oluşturur.

4.Akademik konuların kavranmasında yardımcıdır.

5.Çocuğun çok yönlü gelişiminde, sanat aracı işlev görür.

Sanat, insanın kültürel yaşamının, kişisel deneyimlerinin, en tikel ve en kapsamlı alanıdır. Sanatın bu anlamda kişiye kazandıracığı değerleri başka hiçbir ders, alan ya da deneyim kazandıramaz. Dewey; sanatı yaşama can veren bir deneyim olarak niteler. Bu, yaşayan organizmaya yaşadığını anımsatan, insanın yaşamında en önemli yeri alan ve en yüksek duygusal deneyimleri tanıtır kılan değeri kendinden bir olgudur (Dewey,1934).

Sanat eğitiminin insana özgü bir gereksinim olduğundan hareketle bireyin ruhsal, bedensel eğitimi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırır. Eğitim ve öğretimin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, ruh sağlığı bakımından dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken bir yandan da kişiye zihinsel birikimlerini, kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma, yaratma olanağı sağlanır. Sanat eğitiminin amacını incelediğimizde, eğitim ve öğretimin bu amaçlarını kapsadığını görürüz. Bu

açından inceleyecek olursak görsel sanatlar eğitimini, okullarda niçin olması gerektiğini, önemini, gerekliliği ortaya çıkmış olur.

Sanat eğitiminin sadece insana özgü bir gereksinim olduğu varsayımından hareket edersek, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırmaktadır. Öyleyse sanat eğitimini daha genel bir çerçevede içinde ele alırsak, bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına “sanat eğitimi” adını vermemiz uygun olur. Bu kavramdan ve onun insan-toplum ikilemi üzerindeki işlevinden bakarsak, sanat eğitiminin bilimsellik ve felsefe niteliğinde açık seçik olarak görebiliriz.

İnsanı insan yapan değerlerden birisi olarak düşünüp varsaydığımız sanat ve onun insan özü ile bütünleşip gelişmesi, amaçlanan sanat eğitimi bilimi sanıldığı gibi yapay bir olay sayılamaz. Sanat eğitimcileri, insan eğitimi açısından aldıkları sanat eğitimi çabalarını sürdürürken, insana özgü öteki bilimlerden bazıları ile tam bir paralellik içinde çalışma zorunluluğunu duyarlar. Aralarındaki organik bağlar nedeniyle, sanat eğitiminin psikoloji, felsefe, matematik, türkçe, tarih ve estetik’e olan ilişkilerini, bu bilimlerin, sanat eğitimi çalışmalarındaki tamamlayıcı rollerini bu bölüm içinde kayıtlamayı önemli bir kural saymalıyız.

Sanatın yalnızca insana özgü bir olay olmasından hareketle, bireylerin genel eğitim ve öğretimleri içinde kişilerin estetik duygularının geliştirilmesi, uygun bir toplum oluşturmanın önemli bir koşuludur. Genel eğitim ve öğretimin insana dönük uğraşları, yöntemleri, amaç ve ilkelerinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, psikolojik farklılıkların gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, ruh sağlığı açısından, dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken, bir yandan da, kişiye zihinsel birikimlerini kendi kendini anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma, yaratma olanağı sağlanır ki, birey böylece ruhsal boşalmaya, ruhen mutlu olma düzeyine ulaşarak daha dengeli bir tavır içine girer. Aslında kişiyi bu noktaya getiren uğraşın bilim dilindeki adı genelde “Sanat ve İş Eğitimi”dir (Türkdoğan, 1984).

Sanat, insan doğasının bir gereğidir. Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından biridir. İnsan olmanın gereği, varlığının bir ifadesidir. Dolayısıyla insan

yaşamında formal bir sanat eğitimi olmadığını düşünsek bile sanatsal belirtiler amatörcü veya spontan bir şekilde, insanın doğasından kaynaklanan bir içtepi olarak kendini farklı alanlarda gösterebilecektir.

XX. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı genel anlamda, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin olarak verilen dersleri kapsar. Yaygın ve tümel anlamında kullanıldığı özellikle belirtilmedikçe sanat eğitimi daha çok “plastik sanatlar alanında verilene eğitim” biçiminde anlaşılmaktadır. Herk iki durumda da sanat eğitimi, yetişkin eğitiminden çok, yetişmekte olanların genel eğitim süreci içinde ele alınmaktadır (San 1985).

Sanat eğitimi, genel eğitimin önemli bir parçası olarak kabul edilebilir. Ancak, sanatın bir özgünlük ve bireysel yaratıcılık olgusu olduğunu dikkate alırsak, sanat eğitiminin kendine özgü çok özel yasalarının ve ilkelerinin varlığını da kabul etmek zorundayız. Bu nedenle, sanat eğitiminin eğitim dizgesi içerisindeki yerinin çok iyi belirlenmesi gerekiyor (Gençaydın,1990).

Bu anlamda sanatın eğitimsel yönünü genel olarak aşağıdaki şekli ile sınıflandırabiliriz.

* Görsel Eğitim	GÖRME BECERİSİ	= Tasarlama yetisi
* Duyuşsal Eğitim	KULAK-SESLERİ TANIMLAMA	= Kulak eğitimi
* Ritmik Eğitim	DANS, DRAMA	= Ritmik beceriler Hareket
* Bilişsel Eğitim	KONUŞMA-DÜŞÜNME YETİKİ	= Kelime dağarcığının gelişimi
* İş Eğitimi	ÜÇ BOYUT KAVRAMI	= El becerilerinin gelişimi
* Plastik Eğitim	DOKUNMA,ALGILAMA	= Dizayn etme

Genel anlamda sözlük tanımı ile eğitim; (Education) Bireyde davranış değiştirme sürecidir. Bireylerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişimi meydana getirme sürecidir (Demirel, 1993).

İnsanlık tarihine baktığımızda sanat başlangıcından itibaren insanların bir parçası olduğu görülür. İlk insanlardan buyana sanat insanın yaşantısını betimlemeyi, anlatıp-aktarılmasını kökleştirilmesini sağlamıştır. İnsanlar yaşadıklarını, ihtiyaçlarını, duygularını, bilmek istediklerini, bilemediklerini anlamaya ihtiyaç duymuşlardır; bu yolla zeka ile duyguyu, olayları, zamanla mekanı, yaşantıları birbirleriyle ilişkilendirebilmişlerdir.

Sanat her yeni kuşağı bir önceki kuşağa bağlayan dolayısıyla insanlığın sürekliliğini sağlayan önemli alanlardan biridir. Bu işlevi, yeni kuşağa birçok açıdan bilgilendirerek, eğiterek, donatarak yapmaktadır. Onların “ben kimim? Nereden geliyorum? Ne yapmalıyım? Gibi sorularına cevap vermelerine yardımcı olan sanat, böylelikle kuşaklar arasındaki değişimi ve gelişimi sağlayan önemli bir güdüleme aracı olmaktadır. Sanat, eski bakış açılarının yeni görüşlerle karşılaştırılmasını sağladığı gibi, var olan düşüncelerin özgün açıklamalarını da sunar. Sanat yolu ile zengin ve farklı düşünme alışkanlıkları kazanır, umutlarımızı, anılarımızı bağlarız. Hayallerimizin yenilenmesi sanat sayesinde olur. Biliyoruz ki yaratıcılığın ve yeteneğin ortaya çıktığı alanların başında sanat gelmektedir. Albert Einstein, “Hayal gücü kuru bilgiden daha önemlidir.” derken sanatın gücünü vurgulamıştır. “Piramitler, katedraller ve roketlerin varlığının sebebi ne geometri, ne inşaat teorileri, ne de termodinamik değil, bunları gerçekleştirenlerin belleklerinde bu nesnelere daha önceden imge (imaj, hayal, suret) olarak biçimlenmiş olmasıdır.” diyen ABD’li tarihçi Eugene Ferguson, insanların sanatı nasıl oluşturmaya başladıklarını kolay anlaşılır bir biçimde ifade etmiştir. Güzel sanatlar “uygarlığın ölçülebildiği araçlardır” diyen eğitimci Ernest Boyer, bu sözleri ile sanatın bir toplumun uygarlaşmasında oynadığı önemli role değinmektedir (Özsoy, 2003).

Sanat eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan bir etkinliktir. Bir kültürel yoğunluktur. Ama şunu da hiçbir zaman unutmamak gerekir; Sanat Eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve yetisini eğitmek, yaşamına aktarmasına olanak tanımak için vardır. Seçmek paylaşmak, gelişmek için Sanat Eğitimi vardır. Sanat Eğitimi analiz ve

sentezi öğreterek yaratıcılığa geliştirir. Öğrencinin yaşamı sorgulamasını ve toplumda birey olarak yerini almasını sağlar. Hayal gücünü çalıştırır; içsel güç, enerji, duygu, duyum ve algının yaratıcı çabayla dışa çıkmasını, tercih edilen malzemeyle şekillendirmelerine nedendir.

Eğitim İnsanın doğuşundan beri daima olagelmıştır; günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda süregelmektedir. Nüfusu sınırlı olan ilkel bir kabiledede, insanoğlu bir taraftan temel ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı araçları geliştirmeye çalışmış, bir taraftan da toplumdaki çocuk, genç ve diğer yetişkinlere, örgün olmayan bir eğitim vermiştir. Böyle bir toplumda birey, canlı-cansız çevre ile etkileşim yoluyla öğrenmiştir ve öğrenmektedir. Öğrenmenin olduğu her durumda, insan davranışlarını değiştiren bir eğitim süresinden söz edebilir. Örnek olarak, balıkçılıkla geçinen ilkel bir kabiledede, babasının peşine takılarak balık avına giden çocuk kendi yaşamı içinde eğitilmektedir (Varış, 1991).

Eğitim insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Okullar, eğitim sürecinin en önemli bölümünü oluşturur. Eğitim yalnız okullarda yapılmaz. Günlük hayattaki eğitim-okul bitişikliği, eğitim denince okulu hatıra getirir. Oysa, okul dışında da gençleri ve yetişkinleri bir mesleğe hazırlamak ve onların hayata uyumlarını kolaylaştırmak için açılmış kısa süreli eğitim veren kurumlar vardır. Ayrıca eğitim, ailede, iş yerinde, asker ocağında, camide ve insanların oluşturdukları çeşitli gruplar içinde de yer alır. En geniş anlamı ile eğitim toplumdaki “kültürleşme” sürecinin bir parçasıdır (Fidan, 1985).

“Kişide kendi öğrenme profili hakkında farkındalık yaratılması yolu ile, daha üst zihinsel yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirmesi ve bu arada da değişen çevresel koşullara uyum gösterilebileceği bilgi, beceri ve davranışları sürekli olarak güncelleyebilmesi için uygun öğrenme ortamlarının yaratılması süreci.”

Bilgi çağında eğitim, çağdaş yorumlamasını yaparken yani yeni eğitim paradigmasının özelliklerini açıklarken aşağıdaki sıra izlenecektir. Eğitimin yeni yorumu sonucu (Hesapçioğlu, 2001). Eğitimli insanın tanımı, öğrenme ve öğretme biçimlerimiz, ne öğrendiğimiz ve öğrettiğimiz (bilgi tabanı) değişecektir.

İçinde bulunduğumuz çağın kendine özgü koşulları, kritik düşünebilen sorun çözmede farklı yaklaşımlar geliştirebilme gücü kazanmış bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir. Bu noktada geleneksel eğitilmiş insan tanımı da değişmek zorunda kalmaktadır. Geleneksel anlamda eğitilmiş insan denildiğinde okuma, yazma bilen, aritmetik bilgileri olan kişi anlaşılmaktadır. Bilgi toplumunda ise, eğitilmiş insan kendileri ile ilgili gelişmeleri ve değişimleri takip edebilen, yaşama uygulayan, sorgulayan, yaratıcı, gelişime açık, bilgi teknolojilerini aktif olarak kullanabilen bir kişi anlamına gelmektedir. (Drucker, 1994) “Yeni Gerçekler” adlı eserinde “Eğitilmiş insanı” şöyle tanımlamaktadır:

“Eğitim ekonomiyi ateşler. Topluma biçim verir. Ama bunları ‘ürün’ü yani eğitilmiş insan yolu ile yapar. Eğitilmiş bir insan, hem bir hayat sürmek hem de hayatını kazanmak için gerekli donanıma sahip kişidir. Bilgi toplumunda merkez olan kişidir. Eğitilmiş insan doğrudan toplumun simgesidir. Toplumun performans kapasitesini tanımlayandır. Aynı zamanda toplumun değerlerini, inançlarını, taahhütlerini temsil edendir.”

Sonuç olarak bilgi toplumunun eğitilmiş bireyi bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, onu özümseyen ve yeni bilgiler üretebilen ve ürettiğini paylaşabilen bir anlayışta olmalıdır. (Arslan, Erarlan, 2003)

Bilim yapma geleneğindeki uygulamalar ve buna bağlı olarak bilginin doğası hakkında yeni değerler, öğrenme ve öğretme süreçlerinde değişimler meydana getirmiştir. Bu alanda başlıca değişim, öğrenme ve öğretme süreçlerindeki ilgili odağının “öğrenme” den yana kaymasıdır. Öğrenme ve öğretme hakkındaki yeni bilgiler öğrenmenin parmak izi kadar kişiye özgü bir olgu olduğunu, herkesin öğrenme tür, hız ve kapasitesinin farklı olduğunu, uygun öğrenme olanağı sağlandığında öğrenemeyecek birey olmadığını ortaya koymaktadır (Özden, 1999). Böylece yeni eğitim uygulamalarında insan temelli yaklaşımların ön planda olduğu görülmektedir.

Bilgi toplumunun eğitimi, toplumların birbirlerine kalın sınırlarla kapalı olduğu ve birbirleri arasında etkileşimin daha az olduğu dönemlerdeki gibi ağırlıklı olarak belirli değerleri aktaran ve önceki kuşakların yaptıklarını yineleyen değil, yeni şeyler yapabilme yeteneği olan insanları yetiştirmeyi temel amaç edinmiştir (Erdoğan,2002).

Öğrencilerin bilgiyi sadece bulmak değil, analiz edip bilgiye dönüştürmek için kendi yöntemlerini öğrenmelerine yardım eden ve öğretmenin bir danışman, koordinatör konumunda olduğu öğretim yöntemlerine gereksinim vardır (<http://isguc.org/2002>). Eğitimde yeni anlayış, bireyin bireysel gelişiminin yanında öğrencilerin entelektüel gelişimine öncelik verilmesini gerektirmektedir. Eğitim sisteminin bilgi toplumunun özelliklerine uygun olarak öğretimin; eleştirel, yaratıcı, bilimsel düşünme gibi yeterlilikler yanında, öğrencilere olgu, kavram ve olaylara karşı analiz, sentez ve değerlendirme yapabilme gibi özellikleri de kazandırmalıdır.

İnsanlığın yaşamını eğitim yoluyla geliştirdiği kabul edilen evrensel bir gerçekliktir. Eğitim insanın bireysel, çevresel ve sosyal yönlerden başarıya ulaşmasında; barış, özgürlük, sosyal adalet ve evrensel bütünlük ideallerine erişmesine temel araçtır. Ayrıca eğitim; toplumsal ve ekonomik kalkınmanın da itici bir gücü olarak tüm sektörleri etkilemektedir. Eğitim, insanın bireysel hedeflerine, yaşamsal sorumluluğuna, tüm yetenek ve yaratıcılık potansiyellerinin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimde bireysel, ulusal ve küresel boyutlarda sürekli bir gelişim ve değişim sağlamak gereklidir (Alkan, 2001). Çünkü bilginin güç olarak görüldüğü çağımızda bireysel, toplumsal ve evrensel gelişimin temel boyutunu eğitim oluşturmaktadır. Bu nedenle de; “bilgi toplumu” olma çabasındaki toplumların hedefi; eğitimin tüm yönleriyle ele alınıp değerlendirilmesi ve gelişim esaslarının bireysel, ulusal ve evrensel boyutlarıyla dönüştürülmesi olmalıdır. Bu dönüşüm çalışmaları her toplumun üzerinde önemle durduğu bir konudur. Özellikle ekonomide gözlenen küreselleşme ve uluslar arası rekabette, her alanda eğitimi sürekli bir etkinlik olarak gören ve bilgiye sahip olan toplumlar avantajlı hale gelmiştir. (Arslan, Erarslan, 2003)

Bir araştırmanın sonuçlarına göre; çeşitli alanlarda yönetim kalitesinin değerlendirilmesi istenmiş, eğitim alanındaki yönetim kalitesi emniyet ve çevre koruma alanlarında olduğundan önemli ölçüde kötü bulunmuştur. Bir başka araştırmaya göre özel eğitim kurumları ile kamu eğitim kurumlarının kalitesine ilişkin algulamalar sorgulanmış, bunun sonucunda özel öğretim kurumlarının kalitesi, kamu eğitim kurumlarının kalitesine oranla daha olumlu bulunmuştur.

Bu sonuçları özetlersek; Görelî gelişme gereği açısından eğitim ekonomiden sonra en fazla önemsenen alandır.

Eğitim alanındaki yönetim kalitesinden kamuoyu memnun değildir.

Kendi iç yapılarında ağdağ değişimleri yapmış olarak kabul edilebilecek özel ğretim kurumlarının kalitesi, kamu eğitim kurumlarının kalitesine oranla daha yüksek bulunmuştur.

Genel anlamda eğitimi, insana davranış kazandırma bilimi olarak değerlendirmek mümkündür. Başka bir tanıma göre eğitim; Kuşaklararasıdaki kültürün aktarılması olarak ele alınmaktadır (Tezcan,1981). Bu tanıma göre, insan öğrendiği tüm bilgileri kendisinden sonra gelen kuşaklara sistemli olarak öğreterek bilginin devamını sağlamaktadır. Endüstri ağı öncesi aile içinde eğitilen ocuk, bu aşamadan sonra okullaşma dönemine girmiştir özellikle Avrupa'da başlayan okullaşma sistemi dünyayı etkilemiş ve insan eğitimi yeni bir aşamaya girmiştir. Böylece eğitim bilimi, eğitim sosyolojisi, eğitim psikolojisi, eğitim ekonomisi, eğitim felsefesi, eğitim teknolojisi ve eğitimde program geliştirme gibi sayısız bilim alanı ortaya çıkmıştır.

Eğitim ortam olarak üç çevrede ele alınabilir, bunlar; Aile evresi, yaşanın evre ve okul çevresidir (Başaran, 1978). Okul evresi de kendi içinde ilköğretim birincisi ve ikinci kademe ile orta ğretim ve yüksek öğretimden oluşur.

Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitim, kurulan vakıflar tarafından yrtlmştir (Cicioğlu, 1985). Bu durum, Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletleriyle ilk kültürel ilişkilerle birlikte değişmeye başlamıştır. Özellikle XVIII.yüzyılın sonuna doğru Fransa'ya gönderilen öğrencilerin ğretim görmesi ve Osmanlı Devleti'nin açtığı, Mühendishane-i Berri Hümayun adlı teknik okul, batıya dönük ilk eğitim kurumu sayılabilir (Tansuğ 1885). Osmanlı Devleti'nde Milli Eğitim Bakanlığı görevini üstlenen ilk kurum, 1857 yılında kurulan Maarifi_ i Umumiye Nezaretidir.

Milli Eğitim bakanlığı kurulunca okullar sınıflandırılmış ğretim okulları, Sıbyan mektepleri, İdadiye ve Rüştiye olarak isimlendirilmiştir (Koçer, 1980). 1924 yılında ıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Eğitimde Birlik Kanunu) ile, ilkokullar 5, ortaokullar 3 ve liseler 3 yıl olarak yeniden düzenlenmiştir. 2000 yılında yapılan düzenlemeyle ilkokul ve ortaokul birleştirilerek, ilköğretim adını almış, zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmıştır. İlköğretimin sekiz yıla çıkarılmasıyla birlikte fiziki alt yapı ğretmen ihtiyacı ve programlarda bu duruma dayalı olarak yeniden ele alınmıştır. Ancak

hepsinden önemli olan programlardır. Çünkü eğitim eğretimin gidişatını programlar belirlemektedir.

Okullarımızda görsel sanatlar derslerinin bulunmasının pek çok gerekçesi vardır. Bu gerekçeler zamana, ihtiyaçlara, araştırma uygulamalarına göre yön bulur. Dönemlere ve dönemlerin ihtiyaçlarına göre değişerek amacını ortaya çıkarır. Bu amaçlar Vedat Özsoy'a göre şöyle belirtilmiştir.

a. Görsel sanatlar esasen çözülmek üzere problem icat eder. Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir.

b. Sanat doğası gereği hayal etme alıştırmaları yapılmasını sağlar. Sanat bir değişiklik ve şimdi bildiğimizden daha iyi bir yol ve şans oluşturmak, bir ümit oluşturmak için yegane araçtır.

c. Sanat var olan kültürel çeşitliliği keşfetmek ve vurgulamak için fırsatlar sunar. Böylece duyarlılığı (empati başkasının yerinde kendini koyma) ve müşterek ve karşılıklı sevgi için yapılması gerekenleri araştırmayı teşvik eder (Özsoy, 2003).

Görsel sanatlar eğitimi dünyayı etkilemenin, yaftalamanın ötesine giderek eşsiz özelliklerin ayırt edilmesini sağlar.

Görsel Sanatlar Eğitimi çocukların bir sanatsal süreçle buldukları sonlara, sonda değil daha çalışma sırasında ulaştıklarına inanır.

Görsel sanat eğitimi algıdaki eşsizliği ve bireyselliği besler, geliştirir, el üstünde tutar.

Görsel sanatlar eğitimi çocuklara çok önemli sorunların çok çeşitli çözüm yolları olduğunu öğretir.

Görsel sanatlar eğitimi sözlü ve görsel anlatım yoluyla deneyim ve kavrayışı genişletir zenginleştirir.

Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir. Sanat doğası gereği hayal etme alıştırmaları yapılmasını sağlar. Algısal duyarlılığın gelişmesi, Etik ve Estetik değerlerimizin gelişmesi, bilme ve anlama aracı olarak duygun, düşünce ve bakış açılarımızı

geliştirmesi, yaratıcı düşünceyi geliştirerek farklı düşünemesi, düşünce ve bilgi boyutunu harmanlayıp yeni fikirler oluşturabilmesi, yeteneklerimizi geliştirerek olaylar, konular ve yaşam üçgeninde başarılı olabilmeyi, hayatta ve eğitimde duygun, düşünce ve bilgi bağlamında denge aracı olarak görsele sanatlar eğitimi hayat eve öğrenme için gerekliliği tartışılmaz. Eğitimin tanımında ve amacında da yukarıda saydığımız hususlar yer almaktadır.

Sanat eğitiminin insana özgü bir gereksinim olduğundan hareketle bireyin ruhsal, bedensel eğitimi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırır. Eğitim ve öğretimin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, ruh sağlığı bakımından dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken bir yandan da kişiye zihinsel birikimlerini, kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma, yaratma olanağı sağlanır. Sanat eğitiminin amacını incelediğimizde, eğitim ve öğretimin bu amaçlarını kapsadığını görürüz. Bu açıdan inceleyecek olursak görsel sanatlar eğitimini, okullarda niçin olması gerektiğini, önemini, gerekliliği ortaya çıkmış olur.

Sanat eğitiminin sadece insana özgü bir gereksinim olduğu varsayımından hareket edersek, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırmaktadır. Öyleyse sanat eğitimini daha genel bir çerçeve içinde ele alırsak, bireyin duyu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmeye yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına “sanat eğitimi” adını vermemiz uygun olur. Bu kavramdan ve onun insan-toplum ikilemi üzerindeki işlevinden bakarsak, sanat eğitiminin bilimsellik ve felsefe niteliğinde açık seçik olarak görebiliriz.

İnsanı insan yapan değerlerden birisi olarak düşünüp varsaydığımız sanat ve onun insan özü ile bütünleşip gelişmesi, amaçlanan sanat eğitimi bilimi sanıldığı gibi yapay bir olay sayılamaz. Sanat eğitimcileri, insan eğitimi açısından aldıkları sanat eğitimi çabalarını sürdürürken, insana özgü öteki bilimlerden bazıları ile tam bir paralellik içinde çalışma zorunluluğunu duyarlar. Aralarındaki organik bağlar nedeniyle, sanat eğitiminin psikoloji, felsefe ve hele Tarih ve Estetik’e olan ilişkilerini, bu bilimlerin, sanat eğitimi çalışmalarındaki tamamlayıcı rollerini bu bölüm içinde kayıtlamayı önemli bir kural saymalıyız (Türkdoğan, 1984).

Ulusal Eğitim çizgimizin sürekli değişmesi, Eğitim uzun vadede insan yetiştirmeye yönelik sağlam bir yapıdan yoksun bırakmıştır. Sorunlara kısa vadede ve tek yanıt çözümler aranması eğitimde ağırlığın fen ve matematik alanlarına verilmesi resim-iş dersini disiplinler dışı boş zaman uğraşı konumuna getirmiştir”. “Çoğunlukla bir disiplin alan olmaktan çok bir boş zaman uğraşı; çocukların rahatlayacağı bir etkinlikler toplamı olarak düşünülür (Kırışoğlu 1991).

İçerik bakımından yoksun, uygulamaya yönelik hazırlanan müfredat programları, görsel sanat eğitimi öğretimi zihinsel uğraşların işlev alanı zeka ile bağıntısız düşünülmemelidir.

Uygulama alanında, özellikle sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanat Eğitim Öğretiminde konu, araç-gerek, teknik ve yöntem arayışlarına girişimleri, ilkesiz, kararsız ve olumsuz tavır sergilemeleri, müfredat programlarının yetersiz kaldığının bir göstergesi olmuştur.

Sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlarda Resim-İş dersi eğitimi, öğretimi, tekniği ve yöntemini kapsayan geniş zamanlı kesintisiz dört dönem sürecek öğretim programları verilmelidir. Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin disiplinler bir öğrenim süreci oluşuna hizmet eden, öğrencinin ilgisini dağıtmayan, “Yaşayarak -Yaparak öğretir” ilkesinden hareketle, bu alanla ilgili az zamanlı çok ders seçiminden kaçınan programlarla sınıf öğretmenleri yetiştirilmelidir.(Öztürk, 1995)

Sanat eğitimi, yeni bir tanım olarak sanat ve bilim çevrelerince benimsenmiş görünse de, terim, kavram ve kapasam olarak tam yerine oturduğu söylenemez. Çünkü, bugüne kadar bu terim yerine ya da alanı belirlemeye yönelik kullanılan terimler oldukça fazladır (resim-iş, sanat öğretimi, sanat yoluyla öğretim, estetik eğitim, güzel sanatlar eğitimi, plastik sanatlar eğitimi sanata doğru eğitim, temel sanat eğitimi vb.). sanatın eğitimiyle ya da sanatı konu alan eğitimle ilgili olarak oldukça fazla denilebilecek sayıdaki bu kavramlar, zaman zaman kavram kargaşalarına da zemin hazırlamakta ve zihinleri karıştırmaktadır.

Genel olarak sanatı, duygusal rahatlama, deşarj olma, haz duyma, güzellikleri yansıtmaya, yeteneğin sergilenmesi... gibi algılayan ve yorumlayan sığ görüşlere sahip yöneticilerin, deneticilerin, diğer öğretmenlerin ve ana-babaların tutumları, Görsel Sanat

Eğitimi ğretiminin boş zamanların uğraş alanı konumuna indirgemişdir. Öncelikle bu çevrelerin, Görsel Sanat Eğitimi ğretiminin önemine ve gerekliliğine, çocuğun yaşamında önemli bir etkinlik olduğunun bilincine varması gerekmektedir.

Eğitimde geleceğe yönelik gereksinmeler tablosunda da belirtildiği gibi eğitimin amacına, öğrenmenin doğasına, bilimsel bilginin değerine, okulların yapı ve işleyişine ilişkin ortaya çıkan yeni uygulamalar eğitimin çağdaş bir yorumunu zorunlu kılmaktadır (Özden, 1999). Sanayi toplumunun eğitim yaklaşımı, günümüz bilgi tabanlı bilgi toplumu sürecinde yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde temelde “eğitimin çağdaş bir yorumunun” yapılmaya çalışıldığı görülecektir. Örneğin Japonya’da sürekli olarak eğitim sistemi eğitimin tüm katılımcıları ile birlikte tartışılmakta ve reform çalışmaları yapılmaktadır (Eraslan,1999). Bu konuda İngiltere başbakanı Blair’in bir konuşması dikkat çekicidir (Kaptan, 1999).

“İngilterenin 18.yüzyılda serveti toprak idi. 19. ve 20. Yüzyılda toprağın yerini fabrikalar ve sermaye aldı. 21.yüzyılda ise servetimiz insan olacaktır. İnsan potansiyelini özgürleştirmeli, yeteneklere vurulmuş zincirleri koparmalıyız.”

Bilgi toplumunun yeni üretim dinamikleri, toplumsal yaşaman geleneksel anlayışlarını, yerleşik kurumların yapı ve içeriklerini değiştirdiği gibi eğitim anlayışında da değişikleri gerekmiştir. Bu süreçte eğitimin yeni tanımını şöyle yapılabilir. (<http://www.beyaznokta.org.tr>):

İnsanlığın yaşamını eğitim yolu ile geliştirdiği kabul edilen evrensel bir gerçekliktir. Eğitim insanın bireysel, çevresel ve sosyal yönlerden başarıya ulaşmasında; barış, özgürlük, sosyal adalet ve evrensel bütünlük ideallerine erişmesinde temel araçtır. Ayrıca eğitim toplumsal ve ekonomik kalkınmanın da itici bir gücü olarak tüm sektörleri de etkilemektedir. Eğitim, insanın bireysel hedeflerine, yaşamsal sorumluluğuna, tüm yetenek ve yaratıcılık potansiyellerine oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimde bireysel, ulusal ve küresel boyutlarda sürekli bir gelişim ve değişim sağlamak gereklidir (Alkan, 2001) Çünkü bilginin güç olarak görüldüğü çağımızda bireysel, toplumsal ve evrensel gelişimin temel boyutunu eğitim oluşturmaktadır. Bu nedenle de; “Bilgi Toplumu” olma çabasındaki toplumların hedefi; eğitimin tüm yönleri ile ele alınıp değerlendirilmesi ve gelişim esaslarının bireysel, ulusal ve evrensel boyutları ile

dönüştürülmesi olmalıdır. Bu dönüşüm çalışmaları her toplumun üzerinde önemle durduğu bir konudur. Özellikle ekonomide gözlenen küreselleşme ve uluslar arası rekabette, her alanda eğitimi sürekli bir etkinlik olarak gören ve bilgiye sahip olan toplumlar avantajlı hale gelmiştir.

Son yıllarda dünyada çok hızlı bir değişimin olduğu, gerçekleştirilen yeniliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlarda etkisini gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin: bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması, kullanılması ve yeni bilgi öğretimine yönelik her alanda bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisinde değişimlerin yaşandığı yeni bir dönemin içerisinde yaşıyoruz. Bu dönemin özelliği, toplumsal yaşamımızdaki genel değişiklikleri koşut olarak eğitim anlayışında da bazı değişimleri zorunlu kılmaktadır. Çünkü bilgi toplumuna ulaşmadaki bu zorlu süreçte bilgi tabanlı değişim hareketleri insanların eğitimden beklentilerini de farklılaştırarak değiştirmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının yetersiz kaldığı günümüzde eğitim politikalarında amaçlarında, eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerinde, eğitim programlarının içeriklerinde köklü yenilikler ve bir dizi dönüşümleri planlamak, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilgi toplumunun yükselen değerleri arasında hızlı teknoloji dönüşümü, hızlı değişme ve gelişme, insan kaynağına ilgi, bilgiye dayalı organizasyonlar, öğrenen örgütler, bilgi insanı ve sürekli öğrenmeyi alışkanlık haline getirmesi gereken insan modeli yer almaktadır. Bu aşamada karşımıza çıkan en önemli soru mevcut eğitim sisteminin sözü edilen yeni değerleri kazandıracak alt yapıya sahip olup olmadığıdır. Diğer bir ifade ile hemen her alanda yaşanan hızlı değişme ve gelişme acaba eğitim alanında gerçekleşmekte midir? Bu aşamada eğitimdeki dönüşüm gerekliliği konusunda Drucker'ın görüşleri ilgi çekicidir (Fındıkçı, 2001)

2.2. Eğitimde Yeni Değerler

Son yıllarda bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeyi ve değişimi hep birlikte yaşamaktayız. “bilgi çağı” diye nitelendirilen 21.y.y. geride bırakılan yüzyılın ortalarında başlayan dönüşümlerin eğitim sistemini de zorladığı bir dönem olacaktır. Bu çerçevede bilgi toplumunda egemen olan üretim uygulamasının eğitimde;

a) Eğitilmiş insan tanımı

b) Öğretme ve öğrenme biçimlerini

c) Bilgi tabanını değiştirebileceği düşünülmektedir.

Bu çerçevede yükselen uygulama bilimin nesnel bilgi üretme süreci olmadığını, bilimsel sürecin dünya göreliliğini temel olan bir süreç olduğunu vurgular. Yeni uygulama gerçeğin, bilginin ve doğrunun, insanların anlamların yaratılması sürecine etkin olarak katıldığı sosyal kurgular olduğunu savunur. Buna bağlı olarak bilginin düzenlenmesi ve sunulmasında tek, en doğru bir biçim veya yol yoktur. (Şimşek, 1997)

Yükselen yeni uygulamada eğitim sadece sözel ve sayısal zekayı geliştirmek değil, aynı zamanda, görsel, müziksel, uzaysal gibi çok yönlü zihinsel gelişmeyi hedeflemelidir.

21. yüzyılda eğitimin amacı bilgi depolama değil, bilgi üretme, bilgiye ulaşmayı ve öğrenmeyi öğretme olarak ele alınmalıdır. Eğitimde bu yeni yaklaşımla sadece, sosyal, sözel, fen-matematik değil aynı zamanda kinestetik, müziksel, uzaysal gibi farklı zeka kuramları dikkate alınarak hazırlanan eğitim programında bireylerin yaratıcı, özgün düşünebilen, yetenek ve potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmiş, farklı çözüm yollar üretebilen problem çözebilen insanların yetiştirilmesi amaç edinilmelidir. Eğitim sistemine bu anlayış getirildiği takdirde her bir birey, tüm varlığı nitelikleri ve özellikleriyle toplumun gelişmesine ve ilerlemesine katkı sağlayacak hale gelecektir.

Öğrenme öğretme bireyselliği ön plana çıkaran yeni anlayış, öğretimin sadece bilimsel değil aynı zamanda sanatsal estetik ve toplumsal açıdan da değer taşımasına önem vermektedir (Özden, 1999)

Düşünmeyi öğrenme - bilgi üretme, Problem çözme - bireysel çalışma, Benlik gelişimi - sağlıklı iletişim, Özdenin sıraladığı bu hususlar aslında her düzeyde çağdaş anlamda verilmesi gereken sanat eğitiminin temel öğeleridir. Bireylerin yaratıcılık, özgürlük, yetenek ve becerilerini en iyi ortaya koydukları güzel sanatlar derslerine eğitimde yeterince yer verilmesi, iyi yetiştirilmiş sanat öğretmenleri ve doğru bir öğretim programıyla gerçekleştirilmesi halinde yukarıda yer alan yeni değerlere uyumlu bir eğitimi bireylere kazandırmak daha kolay olacaktır.

Günümüzde ezberci bir eğitim sistemi ile madde ağırlıklı derslere daha önem verilmektedir. Bunun yanında yaratarak öğrenen çocuğa kendisinin de tek başına bir

şeyler yapabileceğinin verilmesi lazımdır. Çünkü yalnızca madde ve bilgi dünyasında değil, estetik bir dünyada yaşıyoruz.

Ülkemizde giderek düzeysizleşen bir kültür ortamı vardır. Bu ortam içerisinde daha iyi bir yaşam ve güzel bir çevre, çocukların işlemeyi bekleyen sanatsal zekaları eve yaratıcılıkları tasarım eğitimini toplumumuz için daha önemli bir konuma getirmektedir. Uygarlığımızın, milli varlığımızın devamı yaratıcı kişilerin var olmasına dayanır. Doğru bir eğitim sistemi ile insan bilgili ve yaratıcı olarak bu iki değere birden ulaşabilir. Tasarım eğitimi konusunda, ilerlemeler sağlanırsa, çocuğun fizik ve düşünce yetenekleri gelişecek objektif düşünebilecek, karşılaştırma, sentez güçleri de artacaktır.(Yılmaz, 1996)

Yeni eğitim uygulamasında kapsamlı öğretim programı hazırlamak güçleşmektedir. Çünkü sürekli bilgi değişimi yeni ve önemli bilgileri okul ortamına getirmektedir. Bu yüzden öğretim programları esnek, değişken, katılım esaslı ve özlü çerçeve program niteliğinde düzenlenmeli, öğretmenin program üzerinde değişiklik yapma yetisi genişletilmelidir. Öğretim programları öğrencilerin bireysel yetenekleri, iletişim becerileri, ekiple çalışma yeterliliği, sezgi, muhakeme, yaratıcılık ve hayal gücü yeteneklerini geliştirici özelliklerde olmalıdır. Dört duvar arasında kalan ve dış dünya ile bağlantısız ezbere dayalı bilgi kümeleri öğrencilere aktarılmamalıdır. Özellikle, eğitimin bilgi basamağından ibaret olmadığı gerçeği ile birlikte eğitimin çok yönlü olma özelliğini öğretim programlarının alanlarını da direkt olarak etkilemiştir. Gardner'in Çoklu Zeka Kuramında belirttiği ve geliştirdiği sekiz tür zeka alanı eğitim, öğretim içeriğini etkilemektedir. Bu noktada okul içerisinde yapılacak öğretim etkinliklerinde bu sekiz zeka türüne hitap eden çok yönlü eğitimsel etkinlikler planlanmalıdır. (Şimşek, 1997).

“Klasik eğitim uygulamasına göre birey genel olarak sayısal ve sözel olmak üzere iki yönü ile ele alınır ve bu doğrultuda yetiştirilmeye çalışılır. Bu iki yönün yeterlilik düzeyine göre bireyler yeterli ve yetersiz olarak değerlendirilir. Eğitim ve öğretimde bu iki yön çerçevesinde şekillenmektedir. Yeni zeka paradigmasına göre ise bu iki yön, bireyin sahip olduğu 8 boyutlu potansiyellerden sadece ikisidir. Bu durumda eğitim genel olarak bu iki boyut üzerinde odaklaşınca diğer boyutların ihmal edildiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bunu, insanın sahip olduğu çok yönlü potansiyelin israfı

olarak değerlendirmek mümkündür. Bu nedenle eğitim ve öğretim çalışmaları öğrencilerin potansiyellerinin sınırlı alanlarda değil çok yönlü olarak geliştirmesini sağlamalıdır.”

Ayrıca yaratıcılık bilgi toplumunu temel karakteristiklerinden biridir ve ortaya çıktıkça gelişen bir değerdir. Öğretim programları ve öğretim yöntemleri bu değere olabildiğince işlerlik kazandırmalıdır. Bu da öğrencilere özgüven vererek hatalarını bir güven kaybı olarak değil başarıya giden yoldaki öğrenme adımları olarak görmesini sağlayacak, onları cesaretlendirip motive ederek başarılarına katkı sağlayacaktır.

Bilgi toplumu eğitim anlayışında bilginin ve eğitimin belirli bir zaman ve mekan sınırlaması yoktur (Drucker 1994). Yükselen eğitim paradigması geleneksel eğitim paradigmasının tersine öğrenmenin sadece sınırları ve yeri belli olan okul gibi bir takım kurumlarda gerçekleşebileceği düşüncesine zıt düşmektedir. Eğitim ve öğrenme artık kurumsallaşmış formunu terk etmekte, kurumlar ötesi bir hal almaktadır (şimşek,1997). Eğitim ile ilgili zaman ve mekan sınırlandırılmasının ortadan kalkması “Yaşam Boyu Eğitim” anlayışını da ortaya çıkarmıştır. Teknolojinin ortaya çıkardığı yeni eğitim süreçleri, uzaktan eğitim gibi olanaklar, eğitimi yaşam boyu devam eden bir süreç haline getirmiştir. Böylece insanların istedikleri zaman ve mekanda ilgi ve istek duydukları konularda eğitilebilmelerinin mümkün olabilmesi gerçeği, bilginin yalnızca okullarda öğretmenler tarafından verilebileceği konusundaki görüşleri temelinden sarsmış ve daha şimdiden okulların gelecekteki fonksiyonlarını tartışılır hale getirmiştir (Oktay, 2001)

Ne Öğrendiğimiz ve Öğrettiğimiz (Değişen Bilgi Tabanı), yeni eğitim uygulaması bilginin değerine ilişkin aşağıdaki soruları gündeme getirmiştir;

Bilgi kesin ve değişmeyen değerler midir, yoksa bireye göre anlam kazanan geçici bir birikim midir?

Dersler ansiklopedik bilgileri mi yüklemelidir, yoksa konulara ve olaylara derinliğine anlamayı, eleştirel düşünmeyi mi esas almalıdır.

Okullar öğrencileri gelecek için gerekli bilgi ile mi yüklemeli, yoksa okulda verilen bilgilerin yaşam boyu yetmeyeceğini kabul ederek öğrenmeyi mi öğretmeli?

Bilgi, formal disiplin alanlarının öğretmen tarafından öğrenciye yüklenmesi ile mi, formal disiplinlerin ışığı altında etkileşim ile mi elde edilir?

Eğitim sadece sözel ve sayısal zekayı geliştirme midir? Yoksa çoklu yönlü zihinsel gelişmeyi mi hedeflemelidir (Özden,1999).

Yukarıdaki sorular aynı zamanda modern, postmodern eğitimsel amaçların da bir kaynaştırması şeklindedir. Okul içerisinde öğrencilere verilecek bilginin işlevsel olması gerekmektedir. Öğrenci aldığı bilgiyi dış dünyada kullanmalı, paylaşmalı ve artırmalıdır. Sınıf içerisinde kalan ve kuru bilgi yükleri halinde belli bir süre zihinde yer eden bilgiler yerine özlü, işlevsel,pratik ve yeni bilgiler öğrencilere programlar yolu ile kazandırılmalıdır. Çünkü bilgi toplumuna özgü yaşam bireyde analitik, çok yönlü, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi gerektirmektedir (Şimşek 1997). Bu yüzden değişen bilgi tabanında öğrenmeyi öğrenme temelli öğretim programlarını en etkili geliştiren görsel sanatlar derslerine gereken ilgi ve destek sağlanmalıdır.

Eğitim sistemimiz; uygulamadan, eğitimin her kademesi için geçerli olmak üzere toplumun kendi iç dinamik, gereksinim ve yönlendirmelerinden soyutlanmış, devlet-siyaset-bürokrasi üçlüsünce düzenlenip yürütülen ve bunların geçirdiği değişimin etkisi ile yön ve söylemini gelişmelere göre değiştiren (DPT, 2000) bir anlayışa göre yapılandırılmış bir sistemdir. Bilgi toplumu eğitim yapısı ile ülkemizdeki eğitim anlayışı ve yapısı karşılaştırıldığında eğitim ile biraz ilgilenen kişiler bile eğitiminin bilgi toplumu anlayışından çok gerilerde sanayi toplumu şartlarında yapılandırıldığını söyleyecektir.

“İngiltere'nin 18.yüzyılda serveti toprak idi. 19. ve 20.yüzyılda toprağın yerini fabrikalar ve sermaye aldı. 21. yüzyılda ise servetimiz insan olacaktır. İnsan potansiyelini özgürleştirmeli, yeteneklere vurulmuş zincirleri koparmalıyız.”

Bilgi toplumunun yeni üretim dinamikleri, toplumsal yaşamın geleneksel anlayışlarını, yerleşik kurumların yapı ve içeriklerini değiştirdiği gibi eğitim anlayışında da değişiklikleri gerektirmiştir. Bu süreçte eğitimin yeni tanımını şöyle yapılabilir (<http://www.beyaznokta.org.tr>):

“Klasik eğitim uygulamasına göre birey genel olarak sayısal ve sözel olmak üzere iki yönüyle ele alınır ve bu doğrultuda yetiştirilmeye çalışılır. Bu iki yönün yeterlik

düzeyine göre bireyler yeterli ve yetersiz olarak değerlendirilir. Eğitim ve öğretim de bu iki temel yön çerçevesinde şekillenmektedir. Yeni zeka paradigmasına göre ise bu iki yön, bireyin sahip olduğu sekiz boyutlu potansiyellerden sadece ikisidir. Bu durumda eğitim genel olarak bu iki boyut üzerinde odaklaşınca diğer boyutların ihmal edildiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bunu insanın sahip olduğu çok yönlü potansiyelin israfı olarak değerlendirmek mümkündür. Bu nedenle eğitim ve öğretim çalışmaları öğrencilerin potansiyellerinin sınırlı alanlarda değil çok yönlü olarak geliştirilmesini sağlamalıdır.”

Sanat Eğitimi amaçlarına bir kere daha bakacak olursak;

Görsel yolla algılamayı öğrenmek

Yaratıcılığı geliştirmek

Sanatın anlaşılmasını-paylaşılmasını sağlamak

Kendini ifade etme yeteneği kazandırmak

Endüstriye hizmet etmek

Yaşamı değiştirmek

Sanat Eğitimi yoluyla doğru görme, ayırtının ayırtına varmayı sağlamak

Sanat Eğitimi duygu ve düşüncenin görselliğe dönüşmesini sağlamaktır
(Çellek, 2003)

Sanatın sosyo-kültürel, psikolojik amaçları vardır. “Sanat Eğitiminin amacı; sanatın özü ile bütünleşip gelişmesidir; bireyin psikolojik farklılıklarını da gözeterek, ruhsal gereksinmelerinin doyurulmasıdır ve ruh sağlığı bakımından dengeli bir birey yaratma çabasıdır”.

Sanat Eğitiminin Amacı, ne salt sanatçı yetiştirmek ve ne de salt öğrencileri yaratıcı yapmaktır. Gelecekte Türkiye'nin sanatçılara, sanat değerlendiricilerine, kültür araştırmacılarına, yaratıcı sorun çözücülerine ve eleştirmenlere de gereksinimi olacaktır.

Bugün sanat çok geniş kapsamlı bilgi ve deneyimler bütünüdür. Bu öğretim programı sanat eğitimi ve eğitim konularını kapsayan bu iki büyük inceleme alanını birleştirme amacını gütmektedir. Sanat Eğitimi dört disiplini: Sanat Tarihi, Estetik, Sanat

Eleştirisi ve Uygulamalı Çalışmaları birleştirmek için kendi konu kapsamını genişletmiştir.(Pasin, 1999)

Sanat Eğitiminin Genel Amaçları

-Estetik Eğitim

-Sanat Tarihi

-Uygulamalı Çalışmalar

-Sanat eleştirisi

-Öğrenme

Günümüz eğitim anlayışını, örgütlerin ve sosyal sistemlerin nasıl inşa edilmesi konusunda da sanayi devriminin en harika buluşlarından birisi olan “fabrika” imgesi temsil etmektedir. Bu algılayış eğitim örgütlerinin düzenlenmesinde de etkili olmaya başlamıştır. Böylece “eğitimi sadece okul olarak, okluda fabrika türü üretim yapan bir kurum” olarak algılamıştır. Eğitim kavramının üzerine oturduğu bu yeni “davranışlar kuramı” kısa sürede bir takım davranış modelleri ve uygulamalarla hayata geçirilmiştir. (Şimşek, 1997)

Hızlı makineleşme sonucunda yaşanan sanayi devriminin ve sonucunda oluşan mekanik eğitim anlayışının görev ve işlevleri 20. yüzyılın ilk yarısında açık olarak tanımlanabiliyordu. Bireylere okuma, yazma, matematik öğretmek, yurdu, dünyayı tanıtmak ve onları iyi bir vatandaş olarak yetiştirme görevinde olan eğitim sistemi tekel bir model içerisinde varlığını sürdürmekte idi. Ancak 1970 li yıllardan sonra eğitim sadece bir insan hakkı olma, okuma, yazma, matematik gibi bazı temel alanlarda öğretim yapma, beceri kazanma kabulünün ötesinde anlam kazanmaya başladı. “doğru” mutlaklık koltuğundan indi. Bunun sonucu olarak eğitim “yararlı” “doğru” bilgilerin öğretilmesinin ötesine geçti; düşünme ustalığı kazanma, yaşama zenginliği sağlama hedefine yöneldi. Bu olgu eğitimdeki yukarıda da bahsedilen geleneksel uygulamaların zorlanmasına yol açmıştır(Çağlar 2001). Tek boyutluluktan çok boyutluluğa geçen ve çeşitlenen bilgiyi ve düşüncesi temel alan yeni eğitim uygulaması aşağıdaki karşılaştırmada daha net bir şekilde görülmektedir.

Tablo 1: Sanayi Toplumu Eğitim Uygulaması ve Bilgi Toplu Eğitim Uygulaması

<u>Sanayi Toplumu Eğitim Uygulaması</u>	<u>Bilgi Toplumu Eğitim Uygulaması</u>
Sınıflarda yapılan ders	Bireysel araştırma
Pasif özümseme	Çıraklı
Yalnız çalışma	Ekiple öğrenme
Her şeyi bilen öğretmen	Rehber olan öğretmen
Değişmeyen içerik	Hızla değişen esnek içerik
Homojenlik	Çeşitlilik

20. yüzyıldan 21. yüzyıla aktarılan değerler arasında, özellikle eğitimle ilişkileri açısından; küreselleşme, çok dilli ve çok kültürlü olma, yaşam boyu eğitim, çok kanallı eğitim, koşullandırma, öğretme yerine öğrenme veya öğrenen merkezli eğitim üzerinde dikkatli düşünülmesi gereken yaklaşımlardır. Bunlara ek olarak aslında yeni olmayan ama değişen koşullar nedeniyle biçim değiştirerek gelecekte de insan yaşamını etkilemeyi sürdüreceği olan üç temel kavramın; ekonomi, nüfus ve demokrasinin de yeni yüzyılın değişen özellikleri açısından yeniden irdelenmesinde yarar vardır (Oktay, 2001) Yukarıda bahsedilen eğitimde geleceği yönelik gereksinimler, yeni eğitim paradigması çerçevesinde aşağıdaki gibi tablolandırılabilir.

Yukarıda bahsedilen eğitimde geleceğe yönelik gereksinimler, yeni eğitim uygulaması çerçevesinde aşağıdaki gibi tablolandırılabilir.

Tablo 2: Eğitimde Geleceğe Yönelik Gereksinimler

Temel Felsefe	Öğrenmeyi Öğrenme
	Küresel bakış açısı
	Ulusal ruh ve değerlerin benimsenmesi, kültürel kimlik
	Kazanılması ve iyi yurttaş olma
	Yarışma güdüsü ve girişimci olma
	Problem çözme becerisi
	İletişim kurabilme yeteneği
	Ekip çalışmasını öğrenme
	Ekonomik çevreyi anlama
Kapsam	Öğrencilere anlayabilecekleri basit bir yöntemle doğru ve özlü bilgilerin verilmesi
Müfredat	Beceriler, toplumsal değerler ve verilen bilgiler arasında bir denge kurulması
	Ders programlarında çoklu zeka kuramı doğrultusunda yaratıcılığa, ahlaki değerlere, dil eğitimine, fen bilimlerine, bedensel gelişime, bilimsel gelişmelere, soysa politik konulara dengeli bir biçimde yer verilmesi
	Öğrencilerin gelecekteki iş yaşamına hazırlanmaları
	Soyut ve somut faktörlere yönelik derslerin süreleri arasında bir denge sağlanırken, konularda çağdaş gelişmelere yer verilmesi
Alt yapı	Var olan alt yapının daha etkin bir biçimde kullanılabilmesi için okullar, öğretmenler, eğitim araç ve gereçleri gibi tüm kaynakların eğitim sisteminde daha akılla kullanılması

3. SANAT EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ.

Görsel sanatların, öğrencilerin kişisel özellikleri ve zihinsel becerilerini geliştirdiğine ve bu günün toplumuna ve ekonomisine etkili olarak katıldığına ilişkin çok fazla kanıt vardır. Görsel sanatlar öz-disiplini öğretir, özgüveni güçlendirir, çalışma hayatında büyük öneme sahip olan düşünme becerilerini ve yaratıcılığı besler. Grup çalışmasını ve dayanışmanın önemini öğretirken çalışma ve yüksek başarı düzeyi arasında var olan doğrudan bağlantıyı gösterir. Görsel sanatlar alanında verilen eğitim çocuğu bir bütün olarak yetiştirir; sezgiyi, mantıklı düşünmeyi, hayal kurmayı ve ifadeyi ve iletişimin eşsiz biçimlerinde hünerli olmayı geliştirirken, çok çeşitli okur-yazarlığı basamak basamak oluşturur. Bu süreç etkin ve eğitilmiş bir zekayı ister. Görsel sanatlarda verilen eğitim topluma yararlar sağlayarak öğrencileri geçmişle günümüz arasında insan oğlunun deneyimlerini anlamak için güçlü araçlar kazanırlar.

Sanat eğitimi tıpkı bilim eğitimi gibi gerekli ama yöntemleri farklı olan çağdaş yaşamın bir gereksinimidir. Sanat eğitimi ile öğrencinin gören, düşünen, analiz yapabilen, iletişim kurabilen bireyler olmaları amaçlanmaktadır. Bunun için okul programlarında gerekli ölçüde yer verilmelidir. Sanat eğitimi okul öncesi dönemden başlayıp ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğrenimde yer almalıdır.

Ülkemizde görsel sanatlar eğitimi dersleri pek çok nedenle sorunların yaşandığı bir alandır. Genel eğitim politikasına bağlı olarak, öğretim programından, yöneticilerden, öğretmenlerden, okulların fiziki yapılarından kaynaklanan bu sorunlar sanat eğitimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Yapılan bu çalışma ile görsel sanatlar eğitiminin genel sorunları ele alınmış ve sanat eğitiminin gerekliliği durumu yapılan anket çalışması ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.1. Batı Ülkelerinde Sanat Eğitimi

Sanat konusunda biliyoruz ki M.Ö. 4 ve 5 yüzyılların da yaşamış olan Platon ve Aristoteles kuramlar geliştirmişlerdir. Platon Cumhuriyet adlı eserinde duyularla iletenlerin birer yansıma olduğunun savunur. "Devlet" isimli eserinde ise sanatı duyular dünyasındaki nesnelere yansıması olarak kabul eder. Platon gençleri yetiştirilmesi ve eğitimi tartışırken; özellikle edebiyat üzerinde durmuş, daha çok

güdümlü sanatı savunmuştur. Sanata ilişkin düşünceleri politik ve sosyal içeriklidir. Platon' un öğrencisi Aristoteles'de sanatı taklit sayar. Ancak buradaki taklit hem yansıtma hem de yaratmadır. Aristo, sanatı eğitime ve ahlaka bağlı kabul etmekte; Sanatın gençleri yaşama hazırladığını, duygu ve davranışlarını düzenlediğini söylemektedir. Daha sonra yansıtmacı sanat kavramının etkileri Rönesans ve klasizmde de görülmektedir (San, 1985). Rönesans öncesinde sanatçılar zanaatkarlarla aynı statüdeydi. Sanatçı atölyelerde, uzun sürede usta-çırak ilişkisi ile yetişirdi. Daha sonra loncaların güdümünde usta-çırak ilişkilerine de karşılayamaz olmuş, sanatla ilgili derslerin verilmesi bu dönemde başlamış, sanatçı yetiştirilmesinin başka yöntemleri olması gerektiği de bu dönemde anlaşılmıştır (Bingöl,1985).

Leonarda da Vinci loncalardan bağımsız olarak çalışır, sanat eğitiminin bilimsel olarak öğretilmesini daha sonra uygulamasını önerir. Bu dönemde sanata duyulan gereksinim. Sanat akademilerinin kurulmasında beraberinde getirmiştir. İlk akademiye 1550 yıllarında İtalyan heykeltıraş Baccio Bardinelli İtalya'da kurulmuştur. Bu akademi uzunca bir süre sonra 1662 yılında Almanya'da Sandrart, Nurnberk kentinde(Almanya'da) kendi adıyla kurmuştur, ilerleyen yıllarda kuzey ülkesine de yayılan akademilerin kurumlaştığı yıllar çağının gereksinimlerini karşılamış, sanatı bilime denk kılmıştır. Klasizm' in başlaması ve Akademilerin antik sanat ve mitolojiyi esas alan programı izlemeleri çok sayıda Akademilerin açılmasına neden olmuştur (Bingöl, 1985). Zamanla devlet otoritesinin Akademiler üzerinde artması ve sanat koruyucularının tarihi ve mitolojik konularda sipariş verilmesi çok sayıda sanatçının kademilerden uzaklaşmasına neden olmuştur. Bu arada öğrencilerin daha özgür yetişmelerini sağlamak amacıyla öneriler gündeme gelmiştir (Bal, 1993).

19. yüzyılda sanat eğitimi yoğun olarak tartışılmış, ilkökuller ve öğretmen yetiştiren kurumlarda değişikliğe gidilmiştir. Düzenlenen seminerlerle halk eğitilmiş, resim dersi her eğitim kademesinde yerini almıştır (San, 1983).

19. yüzyılda Avrupa sanatında en önemli isimlerden biride William Morris'tir. Morris'in sanatın günlük yaşama girmesi yönünde çalışmalarında bulunduğu görülmektedir. İngiltere de İngiliz sanatını geliştirmek için güzel sanatlar okulları açılmıştır. William öğretisinin temelini sanat-tasarım ilişkisi üzerinde korumaktadır.

Sanat eğitiminin değişmesini sanatın yaşam dönmesini ister. Bu düşünceler Avrupa da hızlı yayılır ve okullar açılır (Bal, 1993).

Endüstrinin hızla geliştiği Almanya'da İngiltere deki gelişmeleri yakından takip ederek ülkelerine götürmüşlerdir. Prusya kültür bakanlığı Herman Muthesius'u İngiltere'ye göndermiş, 7 yıllık incelemeden sonra Muthesius Almanya'ya dönerek çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar 1919 Wolter Gropius'un Saksonya tatbiki sanat okulu ve Saksonya güzel sanatlar okulunun yönetimine getirilmesine kadar sürmüştür. Gropius bu iki okulu birleştirerek ünlü BAUHAUS'u kurmuştur. Bauhaus Alman endüstrisinin sorunlarına çözüm aramıştır. Ayrıca Bauhaus tüm dünyada uygulamalı sanat okullarının kurulmasına öncülük etmiştir (Bingöl, 1985). Bugün hala eğitim öğretim alanlarında yaratıcılığı ortaya çıkartmada kullanılan etkili bir kurallar dizisidir.

1966 yılında çeşitli üniversitelerde kurulan sanat eğitimi enstitüleri aracılığı ile sanat eğitimcileri yüksek lisans öğrenimini yaparak sanat eğitimi alanında kendilerini geliştirmişlerdir. 1949 yılında yapılan sanat eğitimini kongresinde politikadan arınma karar alınmış ve kendine özgü araçlarıyla yaratıcı güçlerin gelişimini ve yetkin kişileri yetiştirmeyi sağlamak amacıyla bütün dönemlerde bağımsızca varlığını sürdüren anlayışa yönelinmiştir. 1960 yıllar da sanat eğitiminin ideolojiden ayrılarak bilimsel temellere dayandırılması görüşü benimsenmiştir. Çocuğun kendiliğinden ne yapacağı değil, neler öğrenmesi gerektiği önem kazanmıştır (San, 1985).

Aslında 1960 yıllarda sanat eğitime yeni bir bakış açısı getirilmiş, ilk kez sanatın öğretiminden söz edilmeye başlamıştır. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin merkezli programlar gündeme getirmiştir. Daha sonraları ise sanat eğitiminde estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları bir arada öğretmeyi hedefleyen kapsamlı programlara doğru gidilmiştir. Disiplin merkezli eğitim 20 yılı aşkın bir sürede bütün dünyada yaygınlık kazanmıştır. Edmund Feldman 1970 li yıllarda sanat eğitime tanımlama çözümler, yorum, yargı olarak aşamalar içeren araştırıcı sanat eleştirisi olarak bilinen bir eleştirisel düşünce sistemi getirmiştir. Bu kuramı Louis Lankford 1992'de 4 belli başlı sanat kuramı ile ilişkili estetik araştırmalar yönünde geliştirmiştir (Stokrocki,1996).

Bunun yarımında 1989, 1990 yıllarında Avrupa'da 8 ülke temsilcisinin katıldığı toplantılarda sanat eğitimi alanında yapılacak yenileşme önerileri ele alınmış, Avrupa'da sanat yolu ile ortak bir dil oluşturmak ve sanat eğitiminin kalitesini artırmak amaçlarını oluşturulmuştur (Bal, 1993). Buradan da anlaşılacağı gibi batı ülkelerinde sanat eğitimine büyük önem verilmiş ve sanat eğitiminin gerçek işlevi ortaya konulmuştur. Avrupa da ki sanat eğitimi dünden bugüne biraz geriden takip etse de Türkiye deki sanat eğitimini etkilemiştir. Bu etkileşim son yıllarda hız kazanmıştır.

3.2. Türkiye'de Sanat Eğitimi

Ülkemizde sanat eğitiminin gelişimi sürecini incelerken Cumhuriyet öncesi, ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere iki başlık altında ele alabiliriz.

3.2.1. Cumhuriyet Öncesi Sanat Eğitimi

Ülkemizde sanat eğitiminin örgün eğitime girmesi 18. yüzyıla olmuştur. III Selim zamanında kurulan Müdendis Hane-i Berr-i Hümayun(Mühendis Okulu 1793) 1795 programında resim derslerine yer veren ilk resmi kurumdur (Ünver, 2002). Bunu takip eden yıllarda 1829'da II. Mahmut Avrupa'ya sanat eğitimi için öğrenciler göndermiştir. 1834 yılı itibari ile de Mekteb-i Harbiye-i Şahane (Harp okulu)'da batı tarzı resim dersi, verilmeye başlanmıştır. Resim dersi ağırlıklı olmamakla birlikte, Avrupa tarzı çalışan ve Türk Resminin yönünü değiştiren ressamlar bu kurumlardan mezun olmuşlardır (Ünver, 2002). Bu ressamlar Türk Primitif Ressamlar diye bildiğimiz Hüseyin Giritli, Ahmet Bedri ve Kaptan imzalı ressamlardır (Berk,1972). Bu okullardan başka Mekteb-i Tıbbiye (Tıp okulu) de, Bahriye, Harbiye Mühendis ve sanayi okullarında da mesleklerine uygun geometrik biçimler, arabeskler şeklinde resim dersleri verilmekteydi (Bal, 1993).

Tanzimatla birlikte ilk kez öğretmen yetiştiren meslek okulları açılmıştır. 1863'te de Darülfünun (yüksek öğretim) okulları açılmış olmasına karşın1883 yılında açılan Sanayi-i Nefise Mektebi batılı anlamda sanat eğitimi veren ilk okuldur. Osman Hamdi Bey'in kurmuş olduğu okulda resim, heykel, mimar ve gravür dersleri almışlardır. Okulu bitiren öğrenciler yurt dışında da eğitim görmüşlerdir (Bal, 1993).

1908 Meşrutiyet devrimi ile diğer kurumların yanı sıra sanat eğitimi alanında da batılılaşma hareketi devam etmiştir. 1848 yılında açılan Darulmuallimin (öğretmen okulu) mektebine II. Meşrutiyeti ilanından sonra 1909 yılında müdür olan Satı Bey'in büyük çabaları sonucu programlarda resim, el işi, musiki dersleri yer almıştır. Resim derslerinde İsmail Hakkı Baltacıoğlu ile Şevket Dağ girmiştir (Akyüz,1985). Eğitimde güzel sanatların önemini vurgulayan ve savunan ilk eğitimci İsmail Hakkı Baltacıoğludur. Pedagoji, el işleri ve yazı öğretmenliği yapmıştır. 1910 yılında re-sim-iş öğretimi konusunda inceleme yapmak için Milli Eğitim Bakan tarafından Almanya'ya gönderilmiştir. Avrupa dönüşünde sanat eğitimi üzerine konferanslar verir. Yazı ve kitapları ile de eğitim sisteminin yenilenmesi için büyük çaba harcamıştır. Resim programları hazırlanmış ve derslerde doğal motifler, imgesel kompozisyonlar, yaptırılmaya başlanmıştır (Bal, 1993).

Görülüyor ki Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar sanat eğitimi alanı çağın gereksinimi dışında kalmış bir görünümdeydi. Plastik sanatlar eğitimi okullar da daha çok süsleme ve bezemelerin kopyasına dayalı yöntemlerle vermiş olup çok daha toplumsal kesime ulaşılmaktadır. Dönemin okulların da verilen resim dersi Avrupayı geriden takip etmektedir, (www.cumhuriyetkulturturizm.gov.tr).

3.2.2. Cumhuriyet Dönemi Sanat Eğitimi

Cumhuriyet döneminde plastik sanatlar eğitimi, önemle ele alınmış, bütün örgün eğitim kurumlarının programlarında plastik sanatlar eğitimi kapsamındaki derslere yer verilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de sanatçı yetiştiren, güzel sanatlar eğitimi veren tek kuruluş Sanayi-i Nefise Mektebidir. Bilindiği üzere Sanayi-i Nefise Mektebi 1883 'de kurulmuştur, sadece erkek öğrencilerin eğitim gördüğü bu okula kızlar alınmamaktaydı. Toplumsal gelişimlere bağlı olarak kızların eğitiminin önem kazanmasıyla 1916'da kız öğrenciler için İnas Sanayi-i Nefise Mektebi kurulmuş ve 1925 yılında ise iki okul birleştirilip aynı çatı altına toplanmıştır. Kurum 1927'de Güzel Sanatlar Akademisi adını almıştır, (cumhuriyetkulturturizm.gov.tr). yılında sanat eğitiminin sistemleşmesine büyük katkısı olan bir olayda yabancı eğitim uzmanları ve ressamın ülkemize davet edilmesidir. Uzmanlar arasında bulunan John Dewey Türk Milli Eğitimi'nin geliştirilmesi için hazırladığı raporda resim eğitimine önem verilmesini ve öğretmen

okullarında resim öğretmeni yetiştirmek için dersler verilmesini önermiştir (Ünver 2002).

1925 yılından başlayarak genel eğitim kapsamında örgün eğitim kurumlarında da plastik sanatlar eğitimi resim, resim-iş, el işleri dersleri şeklinde yer almıştır. 1926 yılında John Dewey'in önerileri ile el işleri ve resim kursları için Almanya'dan Frey ve Stichler getirilmiş ilkökuller ve ortaokuller öğretmenlerine resim kursları vermişlerdir. Bunun yanında Avrupa'ya incelemeler yapmak üzere eğitimciler gönderilmiştir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun da öğrencisi olan İsmail Hakkı Tonguç bunlardan birisidir. Tonguç ülkeye döndükten sonra Bakanlık da önemli çalışmalar yapmış ve köy enstitülerini kurmuştur (Bal, 1993).

1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsünde Resim-iş bölümü açılmıştır. Ayrıca Atatürk'ün 1934 yılında meclisten yapmış olduğu konuşmasında belirttiği yeni kültür politikaları gereği Güzel Sanatlar Akademisi yeniden düzenlenmiş olup 1937 yılında Burhan Toprak'ın fakülteye müdür olmasından sonra, resim bölümü başkanlığına Fransız ressam Leopold Levy, Heykel bölümüne alman Rüdolf Belling, süslemeye Louis Sue getirilmiştir. Leopold Levy yanına Cemal Tollu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Zeki Kocamemi, Ali Çelebi, Sabri Berkel ve Nurullah Berk'i almıştır. Bu okullardaki yabancı öğretmenlerin etkileri uzun sürecek izler bırakırlar. Akademi, öğretmenlerin etkin olduğu atölye sistemi üzerine konulu bir eğitim anlayışı yerleşmiştir (cumhuriyetkulturtizm.gov.tr). Akademi öğrencileri sürekli batılı anlamda resim eğitimi vermiş ve öğrenciler öğrenimlerini bir tek minyatür, özgün nakış görmeden tamamlamışlardır (Ünver,2002).

Öğretmen yeterliliği açısından yeterli sanat eğitimi verdiği düşünülen kurumlardan biride "Köy Enstitüleri" olmuştur. 17 nisan 1940 tarih, 3803 sayılı yasayla kurulan köy enstitüsünün kuruculuğunu İsmail Hakkı Tonguç yapmıştır. 1943 tarihi köy enstitüleri programında,"iş okulu" anlayışına uygun olarak, sanatın tür ve dallarını kucaklayan geniş çerçeveli bir eğitim öngörülmüştür. Köy enstitülerinde, dönemin gerektiği teknik bilgi ve becerileri kazandıran derslerin yanında Türkçe, Resim-iş, El yazısı, Müzik, Beden Eğitim, Ulusal oyunlar derslerinde estetik anlayışı egemen olmuştur. 1947 yılında köy enstitülerinin kapanmasından sonra, ilkökuller öğretmenlerinin yetiştirildiği kurumlar olan ilk

öğretmen okullarında sanat eğitimi kapsamındaki dersler, en önemli dersler olarak görülmüştür. İlk öğretmen okullarının 1976 yılında öğretmen lisesine dönüştürülmesinden sonra, sanat eğitimi dersleri program içindeki ağırlığı kaybetmiştir (cumhuriyetkulturturizm.gov.tr).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen komisyonların çalışmaları önemli belgelerle sonuçlanmıştır. 1962 yılında toplanan 7. Milli Eğitim Şurası'na sunulan Kültür işleri ve Güzel sanatlar komisyonunun raporu sanat eğitimine ilişkin saptama ve öneriler içermektedir. Öneriler şunlardır:

Güzel sanatlar halk eğitiminde daha etkin kılınmalı

Plastik sanatlar eğitimine önem verilmeli, sanatçılar desteklenmeli, ödüllendirilmeli

Bölge Kültür ve sanat merkezleri kurulmalı

Sanat ve Eğitiminin toplumsal kalkınmadaki öneminden dolayı temel eğitimden üniversiteye kadar sanat eğitimi dersleri konulmalı

Devletin gerçek bir sanat eğitimi politikası olmalı (Ünver,2002)

1982 yılında yüksek öğretim programlarında sanat eğitimi kapsamında derslerin yer almasına ilişkin 2547 sayılı yüksek öğretim yasasının 51 ve 67. maddeleriyle önemli bir girişimde bulunulmuştur. 1983-84 öğretim yılında başlayarak yüksek öğretim kurumlarının programlarına, beden eğitimi veya güzel sanatlar dallarından biri seçmeli ders olarak konmuş ve uygulamaya geçilmiştir. Yüksek öğretim kurulu tarafından bu derslerle ilgili bir program hazırlanmış ve uygulama şekli üniversitelere bırakılmıştır. Başlangıçta her yıl haftada bir saat olarak düşünülen söz konusu dersler zamanla yalnızca birinci sınıfta yer alan sonraki yıllarda ancak öğrenci isterse devam edebileceği dersler halini almışlardır (cumhuriyetkulturturizm.gov.tr).

Şimdiye kadar öğretmen yetiştiren kurumların sanat eğitimindeki gelişim sürecini irdeledik. İlköğretim ve ortaöğretimde sanat eğitimine gelecek olursak 1926 yılında ilkokul programında Resim ve Elişleri derslerine yer verilmiş olup bunu 1936 ve 1948 ilkokul programları takip etmiştir. 1968'e kadar değişmeksizin yürürlükte

kalmış olan 1948 ilkokul programında, Resim-iş dersinin amaçları kısaca, öğrencilerin kendini ifade etme becerilerinin ve estetik duygularının geliştirilmesi, öğrencilerin işin sevdirmesi ve sanat değeri olan eşyayı tanıma yetisi kazandırılmasıdır. Bu amaçlar 1968 ilkokul programında da konmuştur. 24 yıl sonra uygulamaya konan 1992 tarihli ilköğretim kurumları, Resim-iş dersi öğretim programında ise sanatsal ifade yollarının ve resim tekniklerinin öğretilmesinin önem kazandığı görülmektedir (Akyüz,1985). 1997-1998 öğretim yılında ilköğretimin ilk 3 sınıfında haftada üçer saat olan bireysel ve toplu etkinlikler dersinin konmuş olması sanat eğitimi açısından yeni olanaklara elverişli bir ortamın oluşturulabileceği bir gelişmedir (Cumhuriyet kulturturizm.gov.tr).

1938 yılında uygulamaya geçen ortaokul programında haftada önce bir, daha sonra iki saate çıkarılan resim derslerinde, her üç sınıfta serbest ve doğadan resim, süsleme resmi ve sanayi resimlerine yer verilmiştir.

1949 yılında ortaokul programına "İş Bilgisi" dersi konmuş ve 1970 yılına kadar başka bir değişiklik yapılmamıştır (Ünver, 2002).

Liselerde sanat eğitimi inceleyecek olursak 1952 yılına kadar liselerde sanat eğitimi ile ilgili dersler bulunmamaktadır. İlk kez 1952'de Lise programına Resim, Müzik ve Sanat tarihi dersleri seçmeli dersler olarak girmiştir.(Bal, 1993). Lise resim dersi programı 1957, 1991 ve 1998 yıllarında değiştirilmiştir. 1991 yılına kadar seçmeli resim dersleri şeklinde uygulama yapılırken 1991'de kredili sisteme ve 1998'de alan seçmeli sisteme geçilmiş ve böylece bu derslere gençlerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönelmeleri öngörülmüştür (cumhuriyetkultur.gov.tr)

Sanat eğitiminin gelişim sürecine bakıldığında lise düzeyinde en önemli gelişmenin 1989-1990 öğretim yıllarda açılan Güzel sanatlar liseleri olduğu görülmektedir. Bu okulların açılması ile ilgili kanunun 1973 yılında Milli Eğitim Temel kanununun 33. Maddesinde yayınlandığını fakat uygulamaya geçilmediğini belirtmek gerekir. Anadolu Güzel Sanatlar liseleri özel yetenek sınavı ile öğrenci almakta ve bu okullar üniversitenin sanat eğitimi veren bölümlerine kaynak oluşturmaktadır.

Son 10 yılda yurt çapında çok sayıda yeni niversiteler ve bu niversiteler bünyesinde Güzel Sanatlar Fakültesi ve Resim-ř eğitimi Anabilim dallarının açılması ülkemizde sanat eğitiminin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Sanat Eğitimi alanında uzmanlar tarafından seminerler sempozyumlar verilerek sanat eğitiminin gerekliliği, amalan vurgulanmaktadır. Amaç hala ülkemizde temel eğitimden niversiteye kadar sanat eğitimindeki var olan sorunların giderilmesidir.

4. GÖRSEL SANATLARIN EĞİTİME KATKISI

4.1. Görsel Sanatların Estetik Değer ve Algısal Duyarlılığın Gelişmesine Katkısı

Sanat eğitimi tıpkı bilim eğitimi gibi gerekli ama yöntemleri farklı bir eğitimidir. Sanat eğitimi ile öğrencilerin gören, düşünen bireyler olmaları amaçlanır. Öğrencilerin araştırma, analiz ve sentez yapabilme yönleri geliştirilir. Sanat eğitimcisi H. Read" Sanat insanın kendi insanlığını tanımasıdır" demiştir. Yani buradan anlaşılacağı gibi sanat eğitimi ile öğrenci önce kendini tanır, içinde yaşadığı toplum ile iletişim kurar daha sonrada yaşadığı toplumda meydana gelen problemleri gören ve bu problemlere çözüm yollar üretebilen bireyler olurlar.

Çağdaş bireylerin yetişmesinde önemli yer tutan sanat eğitimi okul programlarında gerekli ölçüde yer almalıdır. Teknolojik alandaki gelişmeler giderek insanları monotonlaştırmakta duyarlılıklarının yitirmektedir. Bilim ve teknikteki ilerlemeler beraberinde insanın ruhsal yönünü etkileyen bir takım aksaklıklarda getirmekte işte burada estetik eğitim yani sanat eğitimi devreye girebilmeli ve yaşadığı çevreye duyarlı güzellik kavramının anlamını ve önemini bilen bireylerin yetişmesi hedeflenmelidir (Buyurgan.1996).

Sanat eğitiminin amaçları arasında estetik çevre bilinci kazandırmak da yer almaktadır. İçinde yaşanılmaz bir dünya istemiyorsak estetik çevre bilincini yani sanat eğitimini gençlerimizde oluşturmalıyız. Unutulmamalıdır ki sanat eğitimi toplumda düzen ve duygusal birlik sağlamaktadır. Sanat eğitimi toplumsal hayatı anlamlaştırır, insanların ruhlarını fikir ve ilhamlarla besler, yüksek ve derin düşüncelerle olgunlaştırmıştır.

Sanat eğitimi bir organizasyon yöntemidir. Görsel algılamaya dayalı bir takım teoriler (ritim, yön, oran, denge) önderliğinde madde yani malzeme ile düşünce ve sezgileri arasında yüzeyde veya mekanda bağlantılar kurularak sonuca varmak (Gökaydın, 1996). Amaç, çocuğun ve gencin yaratıcı gücünü ve estetik sezgisini geliştirmek olmalıdır. Sanat eğitiminin temelinde, biopsişik, toplumsal ve kültürel bir

varlık olan insan yatar. İnsan bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yanları ile bir bütündür.(Uçan, 1990).

Eğitim sistemimizin bu yapısı içinde sanat eğitimi dersleri diğer önemli derslerin stresinin atıldığı, dinlendirici, ve eğlendirici yönüyle ele alınmaktadır ama sanat eğitimi "eğitim bir bütündür" sözünü uygulamaktadır. Öğrencilerin diğer derslerde öğrendiklerini uygulama şurasında doğal olarak kullanılmasını sağlayacaktır, öğrenci her zaman yaptığı çalışmalarda yaşadığı çevreyi, kültürü, öğrendiği bilgileri kullanmaktadır. İşte bu yüzden sanat eğitimi gereklidir (Telli, 1996).

Çağdaş ve uygar aydınlara sahip olabilmek ve onların sanatın itici gücünü yaygın ve yoğun bir biçimde günlük yaşama katabilmeleri için temel bir felsefeye ihtiyaç vardır.Toplum içinde çeşitli sanat dallarının mensupları arasında ayırım yapılmamalıdır.

Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Demek ki sanat eğitimi, sanatçı yetiştirmeye değil; yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duyusal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

Kendisine sanatla ilgili alanlar erkenden açılmış, evinde, yuvada, anaokulunda sanat eğitimi almaya başlamış çocuk, ilk okulda sınıflar ilerledikçe, çevresindeki sanat olaylarını, biçimlendirmeleri yavaş yavaş değerlendirebilir; güzeli anlamaya ve aramaya başlar.

Sanat eğitimi bugün öğrencilerin estetik duyarlığını geliştiren kendi güçlerini ve önemli olacak görsel gerçekleri tanımalarında önderlik eden düşünme güçlerini artıran sosyal çalışmalarını ve yaratıcı bireylerinin oluşmasını sağlayan bir eğitim sistemidir. Şüphesiz estetik duyarlığın varlığı ve yaratıcılık toplumları gerilemekten korur (Şahin, 1999).

4.2. Anlatım Aracı Olan Görsel Sanatlar Eğitiminin İletişime Katkısı

Sanat, insanlar arasında iletişimin bir nedeni olarak vardır.

Sanat, duylara yönelik uyarıcı hazlar veren, ifade içgüdüsünün iç çatışmasının bir yansıtması olarak vardır.

Sanat, insanlığa yaşama gücü vermek için vardır.

Sanat, insanın manevi yönünün içinde yaşayıp geliştiği ortamı, akla dönük olarak aydınlatan bir uğraşı alanı yaratmak için vardır.

Sanat insanın kendi insanlığını tanınması için vardır.

Sanat, insanın yaşama bakışını etkileyip duylarını çelen, duylarına devinim kazandıran bir araç işlevi görmek için vardır.

Sanat, insan yaşamının dengelerini sağlamak için vardır (San 1985).

Sanat Evrenseldir: Sanat üretimi bir uygarlığın var olduğu her yere yayılmıştır. En kaba-saba toplumlar kimi zaman olağan üstü özenle sanat yaratmışlardır. (Bozkır sanatı, vizigot sanatı). Bir sanat etkinliğini hiç olmazsa süsleme amacı ile kabul etmeyecek bir topluma rastlanmaz.

Sanat Sürekli: İnsan düşünen, duygusal bir varlıktır. Dolayısıyla duygu ve düşüncenin yansıması insan yaşamında etkin olacağından sanat da sürekli var olacaktır. Sanatsal üretimler diğer insan etkinliklerinden farklı olarak, engellenemez, en azından durmaz.

Sanat üretiminde bilinçli olarak belli bir yere gelip sonradan sanata ara vermiş veya tamamen bırakmış hiçbir ileri toplum görülmemiştir.

Sanat Kalıcıdır: Genellikle bize kadar fazla kaybolmadan ulaşmıştır. Michel Angelo'nun "Son yargısına" 16. yüzyıldan beri beynimiz bir an bile eksilmeden hayranlık duyuyoruz. Kuşkusuz çağın duyarlılığına uyarak kimi estetiklere ayrıcalık tanıyıp diğerlerinin değerini azaltan moda olayları vardır. Ama önemi tartışılmaz durumlarda beyni hiç değişmez, Chartres'in vitrayları, Leonardo da Vinci'nin "Kralların secdesi" adlı tablosu veya Mozart'ın "Don Juan'ı" kültürün ayrılmaz birer parçası olmayı başarmışlardır. Andre Malraux sanatı ele alırken, sanat eserinin kalıcılığı hakkındaki ve

vaktiyle bizim için yapılmış olmayan biçimleri bugün anlayabiliyor almamız hakkındaki bu tür değerlendirmelerden hareket etmiştir (San 1985).

İnsan düşüncesinin en doğal, en kuvvetli gereksinimi eşya ve olaylara estetik bir düzen verme çabasıdır. Karışıklık, düzensizlik insan düşüncesini ilgili sorunların çözümüne yönelik arayışlar içine sokar. Düzen-kompozisyon ise insanın kendi varlığını anlamasının ön koşuludur. Bu bakımdan sanat, bir düzenleme, bir sezgi olayıdır. Ayrıca içten ve dıştan gelen her türlü baskının, etkinin (toplumsal-ruhsal) en iyi yol ile ortaya çıkardığı, estetik niteliklere sahip özgün bir üründür.

Önemli bir iletişim aracı olan sanat, insan yaşantısı ile bütünleşen, toplumsal değer ve ideallerin belirlenmesinde, hayata geçirilmesinde önemli bir faktördür.

Sanat kavramı günümüzde, genellikle plastik veya görsel dediğimiz sanatlar anlamında kullanılır. Gerek plastik gerek görsel tüm sanatların ortak özelliklerinde özgünlüğün (doğallığın) yakalanması, hoşya giden bağlantıları oluşturma çabası yatar. Sanat, İnsan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkidir. Hegel, sanatsal etkinliğin bilinç dışı bir etkinlik olup, “Bir ucu insana öteki ucu doğaya bağlıdır”. Der. Sanatı ise; “Ruhun madde içindeki görünümü” şeklinde tanımlar.

Genel olarak sanat, insanların, doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyettir (Aytaç,1981).

Schiller sanatı, “insanın özgürlük dünyasının ortaya çıkmasını sağlayan önemli bir araçtır” şeklinde tanımlar.

Herbert Read ise sanat için, “Hayata uygulanan bir mekanizmadır, onsu varlıklar dengesini kaybeder. Toplumsal, ruhsal bir karmaşıklık içine girerler” diye açıklar (San 1985).

Sanatsal bilgi insanın pratik etkinliğinin amaçlı olarak biçimlendirilmesini getirir. Sanatsal bilginin özü sorusu felsefenin temel sorusuna yakından bağıntılı olup, maddecilik ile idealizm arasındaki çalışmanın nesnesini oluşturur. Maddeci estetik için geçerli olan şey, her türlü bilgiyi nesnel gerçekliğin insan bilincinde yansması olarak kavrayan yansma kuramıyla, gerçekliğin estetiksel olarak çözümlenışidir (Çalışlar, 1993).

Sanat yapıtları ya da estetik objeler eleştirel, yapısal anlamlar içerdiğine göre, sanat yapıtlarının temelinde bilgi objesinin bulunması gerektiği düşünülebilir. Çünkü sanatçı öznesi ile bu öznenin yöneldiği estetik obje arasındaki bağ, objenin özne tarafından görülmesi-algılanması temeline dayanır. Çünkü nesnelere-objelerin sanatçı tarafından görülmesi onun aslında bir bilgi objesi olarak algılandığını gösterir. Bir anlamda bu algılama onun yorumlanması demektir. Böylelikle sanatçı bilgi objesini sanat yapıtlarına dönüştürerek onu estetik obje haline getirir. Yani sanat yapıtları estetik obje haline gelmeden önce bir bilgi objesidir, bu anlamda bilgi objesi de estetik objeyi önceden tayin eder.

Sanatsal anlamda bilgi, hazsal-coşkusal olan ile, düşünsel-akılsal olanın karmaşık birlikteliğini ortaya koyar. Haz, sanatın özünü oluşturan önemli bir ögedir. Haz ortadan kaldırıldığı zaman, sanat yapıtlarıyla özne(süje) arasında mekanik bir ilişkinin oluşması kaçınılmazdır.

İnsan kendi imgeleri, tasarımları olmaksızın duyuşal görme dışında sadece kavramlarla düşünemez. Diğer taraftan kavramlar olmadan, imgeler ile düşünmek yeterli değildir. Çünkü sanatsal bilgi süresinde bir sözcüğün sadece soyut anlamı değil, aynı zamanda gözlenebilen im'ler de imgeye dönüşebilir, böylelikle sanatsal bilgi ile imgelerin örtüştüğü söylenebilir. Dolayısıyla sanatsal düşüncenin, sanatsal bilginin kendine özgü bir niteliği olarak coşkusal ögelerle, im'lerin farklı biçimler göstermesi, farklı sanat türlerinin etkinliklerinin, hatta üsluplarının oluşmasına zemin hazırladığı düşünülebilir.

Sonuç olarak sanatsal bilgi, gerçek ile çoğu kez estetik bir bağ kurmadır. Sanatta hem etik, hem de estetik ölçüler vardır; ama baskın olan estetik özelliklerdir. Yani güzellik, hoşluk gibi insanda estetik duygular uyandıran nitelikler temel alınır. Aynı zamanda sanatçı; etik bir değeri, bir ideolojiyi, görüşü, savı da aktarma görevini üslenebilir; ama bu işi yaparken, onları kendi estetik anlayışlarıyla sentezler (Sönmez, 1994).

Sanat anlayışı, bir okulun, bir sanatçının, bir şairin veya bir eleştirmenin, sanat sorunu hakkında sahip olduğu ve kendi etkinlik alanında gerçekleştirmeyi tasarladığı

inaniş ve amaçların tümüdür. Estetik, kuramsal ve genel bir nitelik taşıırken; Sanat anlayışı pratik ve özel niteliktedir (Cömert, 1991).

Sanatçı özgür ve bilimsel bir kimliğe sahiptir. Sürekli yeni bilgiler, etkiler, duyu ve duyumlara açık ve yüklü olduğu için bu yönü ile daima bilim adamları ve düşünürlerin önündedir. Çünkü sanatçı hayatı yaşayarak düşünür, düşünerek yaşar. Onun görevi bilginin en üst düzeyine ulaşmaktır. Yaşamın ve evrenin gizemli yönlerini arayıp özgün yöntemlerle insanlara aktarmaktır. Çünkü gerçek bilim adamı düşüncelerini açıklamadan, yazmadan yapamaz. Bu bakımdan bilim adamı ile sanatçı arasında büyük benzerlikler vardır. Eseri olmayan bir sanatçı düşünülemez gibi, eseri yani ürünü olmayan bir bilim adamı da düşünülemez.

Yukarıda da belirtildiği gibi sanat, insanların fanatik eğilimlerini, şiddetli tutkuların etkilerini azaltarak insanlar üzerindeki toplumsal veya psikolojik baskıları, sorunları yansıtıcı bir rol oynar. Sanat, insanların psikolojik sıkıntılarının çözümüne etken olduğundan ünlü düşünür Aristo sanat için “tutkulardan arınma” der.

Sanatçının kendinde oluşan bilgi ve deneyimlere dayalı olarak oluşan yaşamsal sürecin gerekliliği belirli işlevselliği de birlikte getirmiştir. Dolayısıyla sanatçının bu anlamdaki yönlendirici, bilgisel, iletişimsel, değerler gibi etkinlikler sanatın işlevselliğini gündeme getirmektedir.

Sanatın işlevlerini aşağıdaki şekli ile sınıflandırılabilir. Buna göre:

Sanatın iletişimsel işlevi

Sanatın eğitimsel işlevi

Sanatın kültürel aydınlatıcı işlevi

Sanatın salt haz verme işlevi

Sanatın ulusallık ve erensellik işlevi

Tümüyle birbiriyle bağlantılı olan bu maddeler içinde sanatın en önemli işlevi, iletişimsel özelliğidir. İletişim: Kişinin kendinde biriktirmiş olduğu değerleri başkalarına ulaştırmasıdır. Başka bir tanıma göre ise; Bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir (Dökmen, 1994). Sanatsal iletişim anlayışı insanlığın ilk dönemlerinden

günümüze kadar büyük aşama ve değişkenlikler göstermiştir. Çünkü sanat, dilin iletişimsel olanaklarındaki kısıtlılığı ve sınırlılığı aşar.

Sanat, insan ile yaşantısı arasında köklü bir ilişki ve iletişim vardır. İnsanın psikolojik ve davranışsal dengeleri sağlayan önemli bir etkidir. Fischer (1995) bu durumun son derece önemli bir faktör olduğunu aşağıdaki satırlarda söyle dile getiriyor:

“Her şeyden önce şaşırtıcı bir olayı pek sıradan bir şey sayma eğiliminde olduğumuzu unutmayalım. Hem şaşırtıcı oluşu açıkça ortada bu olayın milyonlarca kişi kitap okuyor, müzik dinliyor, tiyatroya gidiyor, sinemaya gidiyor. Neden? “Oyalanmak, dinlenmek, eğlenmek istiyorlar” demek, soruyu pekiştirmekten öteye gitmez. İnsanın bir başkasının hayatına, sorunlarına gömülmesi, kendini bir resim, bir müzik parçası, yay da bir roman, oyun, film kişisi ile bir görmesi neden oyalayıcı, dinlendirici, eğlendirici olsun? Ne tuhaf anlaşılmaz eğlencedir bu? Eğer yetersiz bir yaşayıştan daha zengin bir yaşayışa, tehlikelerden uzak yaşantılara kaçmak istiyoruz dersek, o zaman yeni bir soru çıkıyor ortaya: yaşayışımız neden yeterli değil? Neden gerçekleşmemiş yaşamlarımızı başka görüntülerle, başka biçimlerle gerçekleştirmek istiyor.

Susan Langer’a göre “Simgeleştirme insanın temel ihtiyacıdır. Simgeleştirme işlevi insanın yemek, bakmak ya da hareket etmek gibi öncelikli etkinliklerinden biridir. Simgeleştirme insan aklının temel işlemlerindedir ve süreklidir. (Michael.1983) Anlaşmak veya iletişim kurmakta denetimlerimizi yaşantılarımızı düzenlemek için simgeleri kullanırız. Dil matematik ve ve fen bilgisinin simgesel olarak iletişim ve ifade yolları sunması gibi, görsel sanatlar da diğer yolları sunar. Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi bizim toplumumuzda da ne yazık ki, yalnızca bizim sözel-doğasal-çözümsel zekâmızdan genelleştirilmiş sözel iletişime (yazılı ve sözlü) büyük önem verilir. İlk ve orta öğretim programları özel ve sayısal puanlarla öğrencileri üniversitelere alan merkezi sınavlara göre hazırlanmıştır. Bu da yeterli olmamış destek amaçlı dersaneler açılmıştır. Bu dersanelerde matematik ve fen ağırlıklıdır. Ancak bu aslında ana alan olan sanatım görsel simgeleri yüzyıllarca en geçerli iletişim biçimi olduğundan dolaydır ki imgeler açısından bu konuyu ayrıca düşünmek zorundayız.

Okullarımızda öğrencilerimizi ezbercilikten kurtarıp bilgiyi yorumlayabilen, çözümleyebilen, duyarlı, akılcı özgün, bilgiyi yeni düşüncelerle birleştirebilen, yeniden

tanımlayabilen tutarlı, uyumlu nesiller yetiştirmekse eğitim kurumlarının görevi eğitim politikasında görsel sanatlar eğitimine, yaratıcı düşünme yeteneğinin geliştirilmesine önem ve incelik tanınmalıdır.

Sanat bir iletişim aracıdır. Ayrıca geçmişi günümüze taşıırken, geleceğimizi de yapılandırır. Tüm bunlar eğitim çerçevesinde hükmetmek yerine demokratik unsurları yerleştirmek, öğrenciye salt kuru bilgi aktarımı yerine kişiliğine uygun gelişimi sağlama olanağı vermekle olur. Yaratma öğrencinin kişiliğiyle ilgilidir. Bu nedenle Sanat Eğitimi kitle eğitimi değil, bireysel eğitim olmak zorundadır. Sanat Eğitimi; öğrenciyi, çok yönlü düşünen ve araştıran, başkalarının düşüncesini mutlak kabul etmeyen, kuşku duyan, duyuran nitelikte gerçekleştirmelidir. Sonuçta Temel Sanat Eğitimi bireyin yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı olmasını ve kendine güvenmesini sağlar. C.Smith, “Sanat Eğitiminde belleğin eğitilmesine, çocukların zihin gözüyle çalışmasına olanak tanınır” demiştir. Ama şurası da kesindir ki, Sanat Eğitimi zaman içinde ve ayrıca bireyden bireye ede değişir. Sanat eğitiminde öğretmen rehberlik ederken öğrenci istediğinde veya gerektiğinde devreye girerken, başka eğitimci ve sanatçılarla da ders desteklenir. Ama bir danışman sürekliliği de olması gerekir (Çelek, 2003)

İnsanlar genellikle konuşarak ya da yazıarak anlaşılır, ilişki kurarlar; yaygın olan budur. Bireyler duygu ve düşüncelerini başkaları ile paylaşırken, iletişim için yazılı ve sözlü kelimeleri kullanırlar. Ancak sanat aracılığı ile de iletişim kurabilirler. Her gün kullanılan kelimelerle, açıklanamayan duygu ve düşünceleri ifade etmek için başka diller de vardır. Görsel sanatlar basitçe tanımlamanın veya bir öykü anlatmanın ötesine giden çeşitli yollarda dillerle konuşur. Sanat farklı ülkelerin dil barajlarının ötesine geçebilir. Türkçe bilmeyen birisi anıtkabiri veya Topkapı sarayını gezerken buraların mimari güzelliklerini ve işlevlerinin neler olduğunu ya da Osman Hamdi'nin Silah Taciri adlı tablosunda neler olup bittiğini rahatlıkla kavrayabilir. Kafkas, Urfa, ege yöresi oyunları veya kuğu gölü balesindeki hareketlerin dili tüm dünyada rahatlıkla anlaşılır ve izleyenlerin sözlü açıklamaya ihtiyaç duyacakları düşünülemez. (Özsoy, 2003)

İletişim, yaşantımızı etkileyen en önemli özelliktir. Sanat da bir şekilde iletişim serüveninin içinde yer alır. Eğitimin bu bağlamda payı çok büyüktür ve sanatla eğitim arasında bir ilişki vardır. Sanatı kavramak, sanat eserinde iletilmek, duygu ve düşüncüyü anlatmak da bir sanat kültürünü gerektirir. Sanat insanın özsel güçlerinin dışı vurumudur

ve gelişmeyi sağlar. İnsanın en önemli özelliği öğrenmek ve bunu deneyimlerinde kullanarak gelişmektir.

Sanatın bireyin duygularını, düşüncelerini ve algılarını ifade etmesinin tek aracı olarak görsel sanatlar olarak kabul edilebilir. Ancak, bu yaklaşımı benimsemiş bireyler, genellikle, kendi düşünceleri hakkındaki kendi duyguları ve görsel dürtüleriyle ilgilendirirler. Burada sanatçılar ifade ediliyor ve yorumluyorlar. Sanat eseri aracılığıyla iletişim kurarak kendi görüş açılarını izleyiciye sunuyorlar. Bu yaklaşımı benimsemiş sanatçılar, zorunlu olarak sanat eseri yoluyla ifade etmeden önce onunla ilgili kesin ve işlenmiş bir duygu alma maksadıyla, konu, nesne, ya da bir durum tarafından hareket ettirilmek ve uyarılmak zorundadırlar. Aynı şekilde sanatı bir anlatım aracı olarak kullanan öğretmen bu durumda, öğrencileri uyarmakla ilgilenmektedir. Böylece öğrenciler anlatmak istedikleri, söylemek istedikleri şeylerle ilgili, resmedilen, heykelleştirilen, deseni yapılan, ya da inşa edilen konu hakkında bir şeyler yapmaktadırlar.

4.3. Görsel Sanatları Anlama Öğrenme Yetisini Geliştirmesi

H.Read “estetik duyarlılığın eğitilmesi, eğitimin en önemli ve temel görevlerinden biridir” der. Bu görevde öğrenciye yaklaşım biçimi önemlidir. İnsandaki enerjiyi, yaratma isteğini bir yere kanalize etmek eğitimle olur. Burada önemli olan bu enerjinin doğru alana kanalize edilmesidir. İşte genelleme yapacak olursak Bilim Eğitiminin yanında Sanat Eğitimi de bu nedenle gereklidir. H.Read “iyi sanat eseri yaratılması değil, daha iyi insanlar ve toplumlar yaratılması amaç edilmelidir” der. İ.San ise “Sanat Eğitimi kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinden bireydeki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip geliştirilmesini amaçlar” demektedir. Eğer öğretmenin eleştirilerine kullandığı tek sözcük öğrenci tarafından yüz sözcüğe çevrilebiliyorsa kişiliği doğrultusunda gelişecektir. Ama eğer öğretmenin yüz sözcüğü öğrencide bir sözcük olarak kalıyorsa öğretmenin kişiliği öğrencide devam edecek demektir. Demek ki tep kitap tek insan değil, araştırma çoğulculuğundan çalışmak gerekir. Bu anlamda yaklaşımlar ve yöntemler önemlidir. Nitekim hiçbir zaman öğretim yöntemi tek değildir. Hele söz konusu Sanat Eğitimiyle. Çünkü bu eğitimin, bireysel ayrıcalıklara göre yapılması gereklidir. Yani yöntem tahtaya çizilen şablonun yinelenmesi değildir. Seçilen malzeme yaratıcılığa atılan adımlardan biridir. Bu nedenle

önerilen tek tip malzeme öğrencinin yaratıcılığına beklentisine hitap etmeyebilir. Bu yüzden öğrencinin tercih ettiği alanla ilgili malzeme küçümsenmemelidir. Tam tersi yaratıcılık bağlamında bir alanda öğretilenlerin diğer alanlarla ilişkilendirilmesi öğrenciye zenginlik katacaktır. “Trenle mi geldin fotoğrafınla mı” diyen J.Berger, “bütün fotoğraflar bir ulaşım biçimi, yokluğun dile gelişidir” diyerek malzeme çeşitliliğinin önemine de bir örnek vermiştir bence (Çelek, 2003)

Çağdaş Eğitim anlayışında bireylere bilgi aktarımı yanında, ilgi ve yeteneklerin geliştirilerek, bireylerdeki yaratıcı yetinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini sağlamak son derece önem kazanmıştır. Öğretilerin öğrenilmesi gerektiği varsayımı, yerini öğrenmenin öğretilmesi gerektiği varsayımına bırakmaktadır. Hedef; yaratıcı, üretken, düşünen, tartışan, katılarak öğrenen özgür ve mutlu bireyler yetiştirmektir. Yaratıcılık ise, gerek bilim ve teknikte, gerekse düşünsel, sanatsal ve kültürel alanda özgün ürünler verme demektir. Dolayısıyla bireylerin tek yönlü değil, bilişsel, devinişsel ve duyuşsal yönleriyle bir bütün olarak ele alınıp yetiştirilmesi söz konusudur. Bu nedenle, Güzel Sanatlar Eğitiminin, çağdaş eğitim kavramı ve uygulamaları içinde bilim ve teknik eğitiminin yanında özel bir yeri vardır (San,1990).

Bu yüzyılın başında yapılan araştırmalar; çocukların sanat eğitiminin psikolojik ve eğitimsel değerini ortaya çıkarmıştır. Plastik sanatların yeni teknolojik gelişmelerden büyük ölçüde etkilendiği açıktır. Modern makineler aracılığı ile hareketli heykeller resimde belirli ifadelerin açıklığa kavuşturulması için lazerin kullanılması ve resim yaparken hesap makinelerinin kullanılması olasıdır. Sanat alanındaki diğer pek çok gelişmeler arasında sanatın çeşitli türlerinin birleştirilmesi de bulunmaktadır.

Sanat eğitiminin işlevi ne salt duygusal rahatlama, ne salt haz duyulması ne de salt yeteneği geliştirme değildir. Sanat eğitimi çok yönlü bilgilendirici, aydınlatıcı davranış geliştirici, kültürel, iletişimsel işlevi ile çok yönlü bir öneme sahiptir. Sanatın bu işlevleri farklı boyutta uzsal (akıl) gelişimi sağlar.

Sanatsal yaratıcılık insanı ve toplumu geliştirir. Sanatın algılanması belli bir eğitim, estetik ve entelektüel tavır gerektirir. Sanat eğitimi ile bireyler dünyayı donanımlı ve yetkin algılayan, yorumlayan, dönüştürmeye yönelen kişidir. Sanat eğitimi veren kurumlar özgürlük içinde gelişebilen tartışma ortamlarını yaratabilmeli; toplumsal kültür

ve düşün alanında, sosyal yapıda yaratıcılık ve çeşitlilikler oluşturmalarıdır. Bu kurumlarda geçmişin ve geleneğin kalıntıları sorgulanarak kültürün yeniden üretimi, oluşumu ve çağdaşlaşması sağlanmalıdır. Bu günü ve geleceği üreten insan yetiştirmek temel hedef olmalıdır. Bu hedef doğrultusunda, düşünme, araştırma, yorumlama, uygulama gerekir. Bireysel, yöresel, evrensel kültüre önem verilmeli; insana ait değerlere yönelik felsefe, sanat tarihi ve çağdaş sanat üzerine derinlemesine bilgi, çağdaş ve evrensel tutum geliştirilmelidir (Çağlar 2000).

Sanat eğitimi; bireylerin duygu ve imgelem kapasitelerini bulmalarına yardım eder, keşfetmeye olanak verir. Keşfetmek ve ifade etmek insanı geliştiren temel bilişenlerdir. Bu nedenle eğitimin önemli bir parçası olan sanat eğitimi bilgi çağında daha da önem kazanmıştır. Çünkü çağın değişimine ayak uydurabilecek genç kuşakların yetişmesinde, insan ve toplumun gelişmesinde sanat eğitimi önemli bir yoldur. Sanat eğitiminin en önemli hedeflerinden biri de yaratıcı düşünmenin gelişimidir.

Öğretim programları öğrencilerin bireysele yetenekleri, iletişim becerileri, ekiple çalışma yeterliği, sezgi, muhakeme, yaratıcılık, ve hayal gücü yeteneklerini geliştirici özelliklerde olmalıdır. Dört duvar arasında kalan ve dış dünya ile bağlantısız ezbere dayalı bilgi kümeleri öğrencilere aktarılmamalıdır. Özellikle, eğitimin bilgi basamağından ibaret olmadığı gerçeği ile birlikte eğitimin çok yönlü olma özelliği öğretim programlarının alanlarını da direkt olarak etkilemiştir. Gardner'ın Çoklu Zeka Kuramında (Theory of Multiple Intelligences) belirttiği ve geliştirdiği sekiz tür zeka alanı eğitim-öğretim içeriğini etkilemektedir. Bu noktada okul içerisinde yapılacak öğretim etkinliklerinde bu sekiz zeka türüne hitap eden çok yönlü eğitimsel etkinlikler planlanmalıdır (Şimşek, 1997; Saban, 2002).

Dengeli bir eğitimde sanat önemli bir ana unsur ise ilk ve orta öğretim kurumları öğretim programında nitelikli, dengeli bir eğitim için insan hayatının, tecrübesinin, estetik yönünün gelişimini göz ardı etmemelidir. Okullarımızda sanat eğitiminin kırk dakika ile sınırlandırılması, yetersiz fiziki donanımlarla öğrencilerimizde beklenen olumlu gelişmelerin sağlanması oldukça zordur. Böyle olduğundan dolayıdır ki görsel sanatlar öğretmenin görevlerinden birisi öğrencilerini, meslektaşlarını, yöneticileri, aileleri ve toplumun diğer üyelerini bilgilendirmeli ve eğitmelidir.

Sanat, uzun yıllar okullarda hak ettiği yeri alamayan bir ders olmuştur. Çoğunlukla bir disiplin alan olmaktan çok bir boş zaman uğraşı, çocukların rahatlayacağı bir etkinlikler toplamı olarak düşünülür. Sanat bu konumuyla okullarda her zaman ikinci derecede önemli bir ders durumundadır. Eğitimci, yönetici, ana-baba öğrenci, giderek toplum sanat eğitimine hep bu gözle bakar.(kırıçoğlu; 2002) insanların sanat eğitimine olumsuz tutumları sanatı bir us uğraşı değil, el uğraşı, el yeteneği olarak bakmalarındandır. Usla ilgili bu dar görüş son araştırmalarla yerini zekanın değişik biçimlerde ve değişik yollarla ortaya çıkabileceği görüşüne bırakmıştır. Kimi insan, ressam, heykeltıraş, mimar olarak zekasını kullanır ve bu alandaki sorunları çözerek zekasını gösterirken, kimisi matematik yada mantık alanındaki sorunlara kafa yorar ve çözümler arar. Bu alanda yapılan pek çok araştırma zekanın yalnız çeşitliliğini değil çevre koşullarına, kültür ortamına bağlı olarak gelişebilirliğini de göstermiştir. (Gardner, 1985). Güçlü imgeler edinmek, usta bu imgeleri ayırıştırıp birleştirilerek renk, biçim, doku, form, uzam gibi sanatsal değerlerle düşünme ve nitelikli sonuçlara yönelik sorun çözme ussal bir uğraştır. Demek ki “Sanat değerlerle düşünen niteliksel zekanın bir ürünüdür” (Ecker, 1966).

1996-2000 yıllarını kapsayan yedinci beş yıllık kalkınma planında “bu plan döneminde yüksek düzeyde öncelik verilecek eğitimle Türkiye'nin en büyük avantajı iyi yetişmiş bir nesil olacaktır” denilmektedir.(pasin,1999). Bu noktadan hareketle gelecekte Türkiye bilgiyi üreten ,bilgiyi üreten ,bilgiye ulaşma yollarını, bilgiyi sınıflandırmayı,üretebilmeyi,paylaşabilmeyi ve bu işlerin hızla gerçekleştirildiği ortamlara uyum sağlaya bilmeyi öğrenmek zorundadır.Bilgi teknolojilerini rahatlıkla ve verimli bir şekilde kullanabilen yaratımcı, girişimci, üreten, yenilikçi, bireysel sorumluluk sahibi, sürekli kendini yenileyen insanlar bilgi çağının başarılı bireyleri olacaktır, (İzbölüköğlu,”2002). Bu açıdan bakıldığında sanat eğitiminin amacının sadece çizme boyama yeteneğini geliştirmek değil ,insanı ve toplumu geliştirmek olduğudur.Bu hedef doğrultusunda Bireysel,yöresel evrensel kültüre önem verilmeli; insana ait değerlere yönelik felsefe,sanat tarihi ve çağdaş sanat üzerine derinlemesine bilgi, çağdaş ve evrensel tutum geliştirmelidir. (Çağlar, 1999)

Sanat Eğitimi öğretmenlerinin;

Artistik cehalet sorununun karşılanmasına katılmalarını,

Dünyadaki artistik (sanat) uygarlığı hakkında temel bilgilerini edinmelerini,
Türkiye’de ve uluslar arası düzeyde yeni sanat eğilimleri hakkında temel bilgileri edinmeleri,
Farklı klasik ve modern sanatları uygulamak için gerekli temel becerileri kazandırmalarını,
En son sanat öğretim yöntemlerini öğrenmelerini,
Sanat öğretimi konusunda yeni yöntemler sunmalarını,
Üretime dönük sanat eğitimi programları hazırlamalarını,
Çocuk sanatının özelliklerini çocuk sanatı ile nasıl ilgileneceklerini öğrenmelerini,
Çocukların yaratıcı olmasına yardımcı olan uygun bir ders ortamı hazırlamalarını,
Sanat yoluyla çevreyi geliştirmek için programlar hazırlamalarını,
Sanat öğretimi yolu ile toplumun sorunlarının halledilmesinde (aşırı, nüfus, kirlenmesi vb.) etkin bir rol oynamalarını,
Kendi kendine ve sürekli eğitim için yetenek ve motivasyona sahip olmalarını,
Sanat eğitimi müfredatlarının hazırlanmasına katılmalarını,
Sanat eğitiminin kaynaklarının öğrenmelerine,
Özellikle büyük sınıflarda ve bireysel eğitim programlarında sanat öğretimi için yenilikçi stratejileri öğrenmelerini,
Problem çözmeye, keşfetmeye ve araştırma gibi farklı öğretim stratejilerini kullanmalarını,
Sanat eğitimi kaynaklarının öğrenmelerine,
Öğrencileri sanat öğrenimlerini etkin olarak yönlendirmelerini,
Sanat konusunda çocukların sanat gelişim yaşlarını çok iyi bilmeyi, öğrenmelerini,

Sanat konusunda üstün yetenekli çocukları tanıma yöntemlerini öğrenmelerini yine bu çocukları ortaya çıkarma etkin geliştirme yöntemlerini öğrenmelerini ve geliştirmelerini,

Her öğrencinin kendi sanatsal üslubuna sahip olabilmesi için öğrencilerin farklı sanatsal üsluplarını yönlendirmelerini ve geliştirmelerini,

Öğrenme ortamında uygun ve yeterli görsel, dokunsal uyarıları sağlamalarını,

Toplumdaki farklı değişiklikleri ve değişikliklerin öğrencilerin sanatları üzerinde anlamlarını,

Öğrencilerin farklı sanatsal (artistik) ilgilerine uyması için çevredeki farklı malzemeleri kullanmalarını,

Sanat bilimi ve yeni bilimsel yenilikleri bütünleştirmelerini,

Yeni eğitim teknolojilerini kullanmalarını,

Kentsel ve kırsal alanlarda çevreyi iyileştirmeye katkıda bulunmalarını,

İnsan haklarının bilincinde olmalarını ve çocukların bu bilinci geliştirmelerine katkıda bulunmalarını,

Çocukların esnekliğini ve yenilik ve değişimleri kabul etmelerinin ve sanat çalışmaları yoluyla bu değişikliklerle başa çıkma yeteneklerinin geliştirmelerini,

Sanatsal eleştiri (artistik) eleştiri yeteneklerine sahip olmalarını,

Öğrencileri okul dışındaki sanatsal çevrelere yönlendirmelerini,

Çocukların sanat çalışmalarına ait gösteriler (show) hazırlaması için çağdaş sanatsal ve teknik yöntemleri kullanmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. (Pasin, 1999)

Tekrar tanımlar yapılırken ilişkilendirmeler ve değerlendirmeler yapmak lazımdır. Tabii amaca erişebilmek için bu tarz bir eğitime çok küçük yaşlarda başlamak gerekir. Sonuçta öğretme, öğrenmeye dönüştürülmelidir. Bunun için de öğretim elemanının hümanist, kuramcı ve uygulamacı olması gerekir. Çalışmaların gerçekleşmesi öğretmen kimliğinde değil öğrenci kişiliğinde olmalıdır. Kitle değil birey olmak felsefesiyle yaşamak eve yaşatmak eğitim amaçlarının başında gelir.

Eđitimli insanın nasıl bir kimse olduğu üzerinde bir kez daha durup dűşűnmek zorunda kalacağız. Aynı zamanda ۆđretme ve ۆđrenme biçimlerimizde çok kesin ve hızlı biçimde değişmektedir. –bu, kısmen ۆđrenme sürecine ilişkin yeni kuramsal anlayışın, kısmen de yeni teknolojinin sonucudur. Son bir nokta da, okullardaki pek çok geleneksel disiplinin kısır belki de eskimiş hale düşmesidir. Böylece ne ۆđrendiđimiz ve ۆđrettiđimiz, hatta bilgi derken nesi rast ettiğimiz konusunda da bir takım değişikliklerle karşı karşıya bulunmaktayız. (Arslan, Erarslan, 2003)

Bilimsel araştırmaların eğitim pratiğine katkısını inkar etmek gülűnç olabilir. Yine de ۆđretim bilimde ve sanatta mükemmel sentezler gerektiren son derece insancıl bir aktivitedir. Ancak günümüzde bu aktiviteler pedagojinin artistik (sanatsal) yönlerini ihmal ederek kontrol edilebilir ve ölçülebilir ۆđretme yöntemlerine kaymıştır.

Genel anlamda sanatsal ۆđrenme, kiři ile yapıtı(ürűn-model) arasında gelişen yaratıcı etkinlikler sürecidir. Eđitimsel anlamda sanatsal ۆđrenme, ۆđretici ile ۆđrenen(ۆđretmen-ۆđrenci) arasında önceden programlanmış estetiksel etkinlikler çerçevesinde oluşan amaçlı, anlamlı ilişkilerle gerçekteşir. Çocuklar ancak sosyal bir çevre içinde buldukları nesnelere tanır ve kullanırlar, bu da çocuğun sanatsal gelişimine ortam sağlayan önemli unsur olarak görülür.

Öđretmenler, çocukların ۆđrenmeye, karşı doğal merak ve isteklerinden yararlanarak onlara, sorun çözmeyi, keşfetmeyi ve araştırmayı teşvik edecek sanatsal ۆđretme yaklaşımlarını benimseyebilirler. Bu da çocukların hayal güçlerini kullanmalarına, düşűncelerini uygulamalarına, denemelerine ve çeşitli yaratıcı olasılıklar üzerinde yoğunlaşmalarına olanak sağlayabilir.

Sanatsal etkinliklerde ۆđrencilere kazandırılarak istendik davranışların oluşturulmasında onların gelişim ve hazır bulunuşluk düzeylerine uygun program içeriklerinin oluşturulması ile ilişkilidir. Etkinlik sürecinde ۆđrencinin kendisi ile çevresindeki yaşantı arasındaki bağlantıları kurabilme olanağı sağlanmalıdır.

Kalıcı sanatsal ۆđrenme süreci(Yaratıcı etkinlikler süreci) genellikle şu aşamalardan sonra oluşabilir.

Görmek – Fark etmek (ayrıntıları belleme).	SANATSAL ÖĞRENME
Anlamak – Sezmek (Kavramak).	
Uygulamak – Üretmek (Yaratma eylemi).	

Sonuç olarak insan, aslında hiçbir öğrenme teorisi ya da öğretme modeli olmadan da öğrenebilmektedir. Nitekim bireyin konuşmayı ve yürümeyi öğrenmesi, gibi sanatsal öğrenme de kendi iç dinamiği içinde bağımsız belli ölçülerde gelişebilir. Ancak nitelikli sanatsal öğrenme, gerek teori, gerek etkinlik bağlamında kendi iç disiplini ile oluşabildiği bilinen bir gerçektir.

Ayrıca sanatsal öğrenme olayının iyi belenmesi, tanınması ve öğretme modellerinin amaç ve anlamına uygun bir şekilde kullanılması öğrenmeyi daha etkili, daha kalıcı kılmakla birlikte günümüzde değerli olmayan geleneksel öğretim tarzı ile mümkün olmayan bazı kavram ve becerilerinin öğrenilmesi ile de sağlanabilir.

Sanatın insan yaşamındaki önemini vurgulayan, bir başka yaklaşım son yıllarda oldukça yaygınlık kazanmıştır. İnsan beynini sağ ve sol iki yarım küre olarak ele alan araştırmacılar, sağ yarım kürenin artistik, sol yarım kürenin analitik eylemlerle ilgili olduğunu ileri sürerler. Görsel ve uzamsal işlevlerle yükümlü sağ yarım kürenin sanatsal eğitimi olarak verilmediğinde yarı beynin işlem dışı kalması yanında, kişinin yaşamın bu en önemli deneyiminden yoksun kalacağı vurgulanmaktadır (San, 1990).

İsmail Tunalı'ya göre: -Bilgi çağının sanatı Rönesanstan beri gelen geleneksel naturalizm ve soyut sanat diyalektiğinin dışında gelişecektir. Bu anlamda sanat anti-konvensiyel, yeni bir sanat olacaktır.

-Bilgi çağının sanatı universal bir akıl ve küresel bir bütünleşme içinde yöresellik ve ulusallık kimliğini giderek yitirecektir.

-Ama bütün bu değişmelere ve biçim değiştirmelerine karşın, sanat, toplumlar için yine temel bir kültür ekseni oluşturmayı sürdürecektir (Tunalı, 2000)

Sanat eğitiminin örgün ve yaygın eğitim içindeki tanımını şöyle yapmak mümkündür: Kişinin duygun, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümü.

“Her şeyin ekonomik güçle ölçüldüğü, insanın sadece bir üretim aracı olarak görüldüğü dünyanın her yerinde; saygınlığı getirdiği parayla ölçülen mesleklere artan ilgi nedeniyle, öğrencilerin üniversiteye girme yarışı içine sokulmaları, okullardaki derslerin dil ve sayı üzerine yoğunlaştırılmasını doğurmuş, Sanat Eğitimi dersleri ise öğretim programlarının peşinde sürüklenen bir takıntı durumuna düşürülmüştür. Bizde ise bu durum hepimizin bildiği sefil bir sözde tam anlamını düzeysizleştiren kültür yapısı, daha iyi bir yaşam için daha güzel bir çevre özlemi, çocuklarımızın ve gençlerimizin işlenmeyi bekleyen sanatsal zekaları ve yaratıcılıkları sanat eğitimini toplumumuz için her zamankinden daha önemli ve zorunlu kılmaktadır.(Kırışoğlu, 1990)

4.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilerdeki Var olan Yetenekleri ve Yaratıcılığı Geliştirmeye Katkısı

Görsel sanatlar eğitiminin amacı her öğrenciyi sanatçı yapmak değil, her öğrenciden mevcut olan yaratıcılık gücünü ortaya çıkarılıp geliştirilmesidir. Güzel sanatlar eğitimi eğitim politikasında bir lüksmüş gibi düşünülmemelidir. Bilakis öğretim programlarının vazgeçilmez merkez unsurlu olarak görüp düşünölmeli ve bu yönde görsel sanatlar eğitimine ayrılan zaman ve maddi kaynaklar artırılarak desteklenmelidir.

Güzel sanatlar eğitiminin eğitim programlarında gerektiği ilgiyi ve desteği alması sonucunda çağa uygun eğitimin gerçekeştirileceği muhakkaktır. Ünlü tarihçi Eugene Ferguson’un “Piramitler, katedraller ve roketlerin varlığının sebebi ne geometri, ne inşaat teorileri, ne de termodinamik değil bunları gerçekeştirenlerin zihinlerinde daha önceden resim, imge olarak biçimlenmiş olmasıdır” sözü tasarımın yaratıcı düşüncenin önemini ortaya koymaktadır.

Güzel sanatları dışlayan bir eğitim hayal gücünden, yaratıcı düşünme gücünden uzak kutru bilgilerle donanmış mesleki bir terbiyedir. Halbuki çağımız yaratıcı düşüncenin geliştirilip desteklenmesini icap eder. A. Einstein'ın sözü bilimde yaratıcı düşüncenin ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. "Hayal gücü kuru bilgiden daha önemlidir", "Kendini ıve düşünce yöntemini incelediğimiz zaman bana göre fantezi yeteneğimin bilmi özümseme becerimden daha anlamlı olduğu sonucuna varıyorum" der. Görsel sanatlar eğitiminin hayal gücünü yaratıcı düşünceyi geliştirmesinden sebeple eğitim programların da hak ettiği ilgiyi zaman, programların oluşturulması gerekmektedir.

21. Yüzyılın eğitim anlayışında yaratıcılık önemli bir anahtar sözcüktür. Yüzyılın eğitiminin amacı bilgilendirme değil, bilgi üretme, öğrenmeyi öğretme, bilgiye ulaşma olarak tanımlanabilir. Eski uygulamaya dayalı eğitim sistemi yerine, sadece sayısal sözel değil aynı zamanda kinestetik, uzaysal, görsel, müziksel gibi farklı zeka alanları dikkate alınmalı, eğitim programlarında yaratıcı, özgür ve özgün düşünebilen potansiyel ve yeteneklerini en üst düzeyde geliştirip kullanabilen, problemleri çözümlayebilen insanlar yetiştirmek yeni uygulamada amaç olmalıdır. Bunun gerçekleştirilmesi halinde her bir birey tüm varlığı ve niteliği ile toplumun gelişmesine, ilerlemesine katkı sağlayacaktır. Sanat eğitimine okul programlarının bir süsü, bir yetenek sorunu halinden çıkarıp ikinci plandan anlaşılması gereken noktaya ulaştırabilmesi için sanatın öteki derslere göre konumunu iyi tespit etmek gerekmektedir. Sanat eğitime yetenek-yaratıcılık eğitimi olarak özleştirmek sanat eğitimi olumsuz yönde etkileyerek sanatın diğer bilimlere olan katkısı göz ardı edilerek topluma olan katkısı görmezlikten gelinmiş olur.

İnsanların olanı koruyan değil, onu değiştiren, dönüştüren, yenileyen doğrultuda eğitilmesi yaratıcı düşüncenin davranış geliştirmesi ile olanaklıdır. Yaratıcı düşünce, malzemeye egemen olunmayan, malzeme ile amaçsız, ilkesiz uğraşların sonunda ortaya çıkan rastlantılardan oluşmaz. "Yaratıcılık disiplinli çalışmanın coşku kadar, sonucun, süreç kadar önemle ele alındığı durumlarda gelişir". Sanat eğitimi öğretimi okullarda bir disiplin alan olarak öğretilmelidir." (Kırıçoğlu 1990). Müfredat programlarının, ME.Bakanlığı yönetim ve denetim kadrolarının, öğretmenlerin, yana-

babaların ve öncelikle sınıf öğretmenleriyle Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin yani Resim-İş Dersini bir disiplin alan olarak benimsemeleri gerekmektedir.(Öztürk, 1995)

Drucker'ın bu saptamaları, bilgi toplumunda bireyi nasıl bir meydan okuma bekliyor sorusunu da beraberinde getirmektedir. Bilgi toplumu her şeyden önce bilgiye erişebilme, yararlı bilgiyi tarayabilme hızına; ulaştığı bilgiyi değere dönüştürebilme yeteneğine ve yeni bilgi üretebilmesine olanak veren yaratıcılık yeteneğine sahip bireyler üzerine kurulur. Diğer bir ifade ile 21. Yüzyılda başarının yolu eğitilmiş insan kaynaklarından geçmektedir. Bu nedenle eğitimin çağın gereklerine uygun bir şekilde düzenlenmesi ve eğitim sisteminin bu gereklere uygun bir şekilde dönüştürülmesi gerekmektedir. (Arslan, Erarslan, 2003)

Sanatsal yaratıcılık insanı ve toplumu geliştirir. Sanatın gelişimi ise, toplumda yer alan çeşitli grupların oluşturduğu kalıpların yinelenmesi ve peşinden gidilmesi ile olmaz. Sanatın algılanması belli bir eğitim, estetik ve entelektüel tavır gerektirir.

Sanat eğitiminde amaçlanan yaratıcı kişilik özelliklerinin bazıları aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- Kendine güvenen,
- Bağımsız olmayı tercih eden,
- Risk almaktan çekinmeyen,(Saban,2000)
- Farklı olmaktan korkmayan,
- Bir şeyleri değiştirme cesaretine sahip,
- Kendi görüşlerini savunabilir,
- Başkalarıyla ayrı düşmekten çekinmeyen,
- Gerektiğinde kuralları çiğneyebilen,
- Hata yapmaktan korkmayan,
- Kaybetmekle yılmayan,
- Enerjik, spontan eylemlerde bulunma alışkanlığına sahip,
- Bir sonuca ulaşıncaya kadar dinlenemeyen,

- Meraklı, alternatif düşünme ve uygulamaları deneyen,
- Zorunlu durumlarda gelenekleri dışlayan,
- İtaatkar olma baskılarına boyun eğmeyen,
- İdealist, karışık-gizemli olay ve düşüncelerden kaçmayan (Özden,1999).

Ancak bu özellikleri taşıyabilen bireyler bilgi çağının dinamizmine ayak uydurabilir ve bilgi çağı verilerini oluşturup, geliştirebilir.

Sternberg ve Williams'ın (1996) ortaya attığı “Yaratıcı Yatırım Teorisi” yaratıcı insanları toplum yararı için iyi bir yatırımcı olarak algılar; çünkü, yatırımcı insanlar düşük değere alıp, yüksek değere satabilen bireylerdir. Söz konusu bu alıp-satma işini yatırımcılar iş dünyasında yaparken, yaratıcı insanlar da bilgi dünyasında gerçekleştirirler.

Bu bağlamda yaratıcı düşünceyi besleyen nitelikte sanat eğitimi veren bir toplumda yetişen birey, bilgi çağına kolayca adapte olur. Bilgi çağı verilerinin yaratıcı insanı etkilemesi ve yaratıcı insanın bilgi çağı verilerini etkilemesi, gelişen bir döngü olarak sürüp gider. Bu anlamda da sanat eğitiminin gerekliliği ve önemi bilgi çağında artmaktadır.

GORDON'a göre; İnsanların yaratıcılık süreçleri tanımlanabilir. Bu tanım öğretilebilir bir yöntem halinde sunulursa hem bireylerin hem de grupların yaratıcı üretimlerini arttırır.

Bilim ve sanattaki yaratıcılık eşdeğerdir ve aynı bilinçaltı süreçten yararlanır.

Kişisel yaratıcılık süreci ile grup yaratıcılık süreci arasında benzerlik vardır.

Yaratıcılık bir süreçtir, eğitimle geliştirilebilir. Öğrenci çalışmaları izlenerek yaratıcılık süresi eğitilebilir. Önemli olan, olaylara, fikirlere, kurallara, davranışlara, nesnelere farklı bakmak ve değiştirmek istemektir. Yaratıcılık ayrıntının görülmesi ve birleştirilmesidir. Bu nedenle eğitim sürecinde yaratıcılık nefes almak gibi olmalıdır. Temel tasarım düşünebilmeyi ve düşünce, sezgi ürünlerini iletebilmeyi içerir. Ama hiçbir zaman unutmamak gerekir, temel tasarım yöntemleri deneyseldir. Temel Tasarım Sanat Eğitiminin alt yapısını oluştururken yaşam boyu sürecek anlamları içinde taşımalıdır. Bu bağlamda sadece geleneksel biçimleri yinelemek yerine, çağın kültürünü

yakalama yolu ile yaratıcılığa yer vermek gereklidir. Bu nedenle salt görüleni tekrarlamak ve kopya çalışmalarında kalmak zanaatsal tavrı geliştirir. Halbuki yaratıcılıkta; algı zenginleştirilmesi, bellek beslemesi, sezgisel tavrı geliştirici davranış biçimleri gereklidir.

Her şeyde olduğu gibi Sanat Eğitiminde de tek çözüm, tek yöntem yoktur. Ayrıca aynı kavramları taşıyan diğer sanatsal alanlara aktarımda da engelleyici değil destekleyici olmak gerekir. Ancak bu, yine de her alanın özelliğinin birebir aynı olacağı anlamını taşımıyor tabii ki. Sadece ortak olan paydalarda birleşmek, ayrı olanlarda bilgilendirerek zenginleştirmek olmalıdır. Bunun için de eğiticinin öncelikle öğrencinin bireysel ayrıcalıklarından haberi olması ve çok iyi Psikoloji, Felsefe bilgisine sahip olması gerekir. Bu bağlamda ancak alanlara ve kişiliklere doğru hitap edilebilir. Yani beyinleri doldurmak yerine, seçmeye olanak sağlamaktır asıl olan. Nitekim metin yazarı E.Mc.Cabe yaratıcılık anahtarının yalınlıkta yattığından söz eder. Gözümüz bile çevremizde gördüğümüz yığınla yazıdan elemanlardan seçim yaparken Sanat Eğitiminde, neden ona seçim yapma fırsatı tanımıyoruz? Öğrenciden yenilikçi, bireysel bir yaklaşım beklenmelidir. Öğretim elemanının kişilik tekrarı değil.

Yaratıcılık her alanda bilinmeyi bulma, özgün olma, her yeni karşılaşmaya, probleme farklı çözümlenme uğraşısıdır. “Yaratıcılık bir tür meydan okumadır.” (Becer, 1997). Aynı zamanda yaratıcılığı bir tür meydan okuma olarak da görebiliriz. Bunları yaparken başka alanlardan beslenme gerekir. Tüm bunların yerini bulması ve değerlendirilmesi de öğrenciyi araştırmaya yöneltmek ve daha çok seçenek sunmalarını sağlamakla olur. Çok konu yerine yeterli konu ve yeterli konunun araştırılması, fazla olasılık ve seçeneklerin olmasına dikkat edilmesi, yönlendirilmesi söz konusudur; müdahale edilmesi değil. Sınırları zorlamak alışkanlıkları sorgulamak... işte Sanat Eğitimi budur bir anlamda. W.Bernbach, “yaratıcılık bir disiplin sorunudur” der, evet Sanat Eğitimi bir disiplin eğitimidir. Öğrenciyi çalışma tarzında özgür bırakmak ama çalışmasında disiplin istemek. Ancak bu disiplinle, düşünsel derinlik ve estetik problemlerde tasarımlar yaratılabilir. Yaratıcılık disiplinle örtüşür. Yönetmen L.Ernst, “yaratıcılığın daha önce hiç bir araya gelmemiş iki kavram ya da nesneyi orijinal bir bileşim oluşturan üçüncü bir kavram ya da nesneye dönüştürme becerisi olduğunu” belirtmiştir. Yaratıcı bireyler özgürlüğüne düşkündür, yetilerini alışılmadık biçimde

deneyimleyerek farklı şekilde aktarırlar. Yaratıcı birey bilgiyle donatılmalıdır. Oregon Üniversitesinden J.D.Ewan en fazla kaynaktan yararlananın en yaratıcı olduğunu iddia eder. Sentezleme ve analizi çok iyi kotaranlar daha yaratıcı bireylerdir. Yaratıcılar, olanakları zorlar. Özünde farklılık yatar. Önceden birbiriyle ilişkisi olmayan kavram ve görsel unsurlar arasında bağlantılar kurma yeteneğidir yaratıcılık. Tabii hayal gücü olmadan da düşünce üretilemez. Yaratıcı insan okuyan, gözlemleyen, dinleyen ve araştıran bireydir.

Okulda yaratıcılığın geliştirilmesi için öğretmenlere düşen bir takım görevler vardır.

1- Öğretmen sınıfında demokratik, özgür bir ortam yaratmalıdır.

2- Öğretmenlerin yetiştirilmesi yaratıcılık kavramına özel bir önem verilmeli, öğretmen adayları yaratıcılığın özellikleri yaratıcı çocukların seçimi eğitimi konularında bilinçlendirilmelidir. Yaratıcılığın geliştirilmesine olanak sağlayacak öğretim yöntem ve teknikleri sınıfta konuşulmalıdır.

Çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesi için uygun eğitim ortamları sağlanması gerekmektedir. Bu gün sahip olduğumuz pek çok şey yaratıcı kişilerin eserleridir.

Görsel sanatlar öğretmeni aşağıdaki öğretim yeterliliklerine sahip olmalıdır.

Alan hakimiyeti (alanına ilişkin temel bilgiler konu alanı ile ilgili öğretim programları) öğretme ve öğrenme sürecini yönetme (plan yapma, ders hazırlığı, öğretim yöntemlerinden yararlanma, iletişim, sınıf yönetimi ve öğrencilerle ilişkiler, öğrencilerin değerlendirilmesi), Kişisel ve mesleki özellikler, öğrenci kişilik hizmetleri. Sanat konusunda diğer bir yenilik bazı psikolojik sorunlara çare olarak sanatın kullanılmasıdır. Değişik plastik sanat türleri, insanlara stresi ve gerilimini azaltmada, korkularından kurtulup duygularını geliştirmede sistematik bir şekilde kullanılmaktadır. Araştırmalar sanat tedavilerinin özürsüz çocukların bazı problemlerinin halledilebileceğini göstermektedir. (Pasin, 1999)

Yaratıcı yöntemler;

Kapsamlı düşünme; birden fazla yöntem

Beyin fırtınası, (A.Osborn) grup çalışması

Kuluçka yöntemi; bir konu üzerinde uzunca çalıştıktan sonra dikkat başka bir konuya çevrilir. Kuluçkaya yatırılan esas konuya dönünce yaratıcılıkta sıçrama söz konusu olabilir.

Not alma yöntemi; eskiz, karalama bir çok yaratıcı düşünce ya da buluş kağıt üzerine çabucak aktarılır. Bulunan çözümler, sürekli evrime uğrayarak gelişir ve zenginleşir. Her tür malzeme kullanılır, eskiz kağıdı, pelür, bilgisayar vs.

Sentez yöntemi; buluşlar çoğu kez birbiriyle çelişen, aykırı unsurların bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. (Örn. Picasso'nun Kübizmin doğuşunu Afrika maskelerinden esinlendiğini söylemesi gibi) Ayrıca bir not defterine sürekli not almak ya da yazmak da yöntemlerden biridir, yaratıcılık adına. Daha sonra bu notlar değerlendirilir, ilişkilendirmeler yapılır.

Görsel incelemeler; bakma, gözden geçirme, denetleme. Müzeler, sanat galerileri, kütüphaneler beyni zenginleştirecek kaynaklardır. Tasarım süreci ise;

.Problemin tanımı

.Bilgi toplama

.Yaratıcılık ve buluş süreci; problemin tanımı ve olasılıkların araştırılmasına yönelik çalışmaları içerir. Çözümler, olasılıklara noktadır.

.Çözüm bulma

.Uygulama

Tasarımda görsel unsurlar bir bütünlüğe sahip olmalıdırlar. Ayrıca tasarımda sezgi, önsezi de önemlidir. Ancak bir tasarım salt içgüdülerle oluşmaz. Tasarım ilkelerini bilmek (zıtlık, ritm, denge vb.) ve bunları gerektiği yerde kullanmak lazımdır. İşte Sanat eğitimi bu anlamda da gereklidir. Sayın Prof Dr. B. Özgültekin'in de dediği gibi önce yaratıcılık gelir, kafaları bloke etmeden. Kendisi Almanya'daki Sanat Eğitiminden verdiği örneklerde "yumurtayı kırmadan bir masa üzerinden yere nasıl düşürürsünüz" sorusuna öğrencinin yanıt araması vardı, uygulama çerçevesinde. Bu, öğrenciyi salt gördüğünü yineleyen, öğretmen kimliğine büründüren tarzdan kurtulması beyinsel faaliyetlerini, sezgilerini, duygularını, kendi kişiliğini kullanması demektir. Hayal

eğitimi de gereklidir. Hocanın tahtada gösterdiğini yineleme değil. G.Vassaf “yaratıcılığın duvarları yoktur” diyor ve devam ediyor; “yaratıcılık yaşamın doğrulanmasıdır. İnsanın zgrlğnn doruk noktasında yeni ufuklara doğru uzanmasıdır. Yıkıcılık yaratıcılıkla yok edilir”. Yaratıcılık, yoğunluğu beraberinde getirir. İnsan ve yaşamın anlamıdır. Bir gereksinmedir nk. Var olmanın bir yolu hayatın göstergesidir. lmszlik adına yaratıcılık eylemi vardır. Resim yapmak gibi yaratılanın paylaşılması bir başka doyum noktasıdır, anlam göstergesidir. Yaşam sevgisinin içinde yaratıcılık vardır. Tüm bunlar fark etmekten geçiyor. Algının nemi burada başlıyor işte. Yeşili görmek, kuş sesini duymak, yanımızdan geçip giden güzelliği ya da kötülüğü fark etmek ve sevgiyle rntlenen yaratıcılık gibi...(Fromm, 1990)

“Tasarım eğitiminde, bilinçaltı ve bilinst düşünme olgusu ve duyusunu kendine özgü bir bütün haline getirme amaçlanmalıdır. Bu bağlamda algı eğitimi de yapılmalıdır.” diyen Dene, yetenek kalıtımsal olabilir ancak yaratıcılık öğretilir ve geliştirilebilir. Yaratıcı yetiler entelektüel birikim ve araştırmanın önemi çok büyüktür. nk daha çok araştırma yapanların, daha az araştırma yapanlara göre yaratıcılıkları daha çok gelişir. Burada ğretmene düşen görevlerden biri de öğrenciye kendini eğitme olanağı tanımak, oto kontrolünü sağlamasına fırsat vermektir. Öğrenciye eğitimde kazandırılacak yaratıcılık, yaşantısı boyunca her alanda kullanacakları bir süreç, bir dşn tavrı olacaktır. Bu arada sanat kadar bilimle, bilim kadar sanatla da ilgilenmek bilmek-hissetmek, mantık-sezgi arasında gidip gelmeler yaşamı daha da hareketlendirecek ve zenginleştirecektir. Yaratıcılığı geliştirilmiş insan diğerlerinden farklıdır her anlamda beklentileri, yaptıkları sistemiyle. Bu nedenle eğitimin içinde önemle yer alması güzel bir dünyanın temeli olması açısından önemlidir. nk insanın doğasında seçmek, beğenmemek, daha iyiyi istemek vardır. Eğitimle bunlar bilinlenecek ve yükselecektir. Bazı alışkanlıkların değişimi böyle gerçekleştirilir. Bu nedenle öğrenciler cesaretlendirilmelidir. Yaratıcılığın reçetesi yoktur. Bireye göre değişir. Ama bu, öncelikle öğrenciyi ayrı bir kişilik olarak kabul etmekle olur. “Sanat Eğitimi ğrencinin algı alanının genişlemesine, szli iletişimin yanında sanatsal bağlamda farklı bir alanda iletişimin gerçekleşmesine, kişisel gerginliklerin azalmasına, ilgi ve merakın yoğunlaşmasına ve teknik becerinin gelişmesine neden olur”. (B.Doruk) nemli olan öğrencinin çevreyi gözlemleyip tepki göstermesi, ayırt etmeyi ve

yargılanmayı öğrenmesidir. Bunlar öğrencinin görsel, sessel, devinimsel ifade gücünü artıracaktır. “Görsel dilin gelişmesi, görsel düşüncenin de gelişmesini beraberinde getirecektir.”(N.Knople) Öğrenme tarzı; zihinsel yeti ve duyuşsal alandaki ilgi, beceri ve değerlere ilişkin davranışları değiştirecek ve dengeli bir şekilde geliştirecektir. Başlamak gözlemlenmekle olur ve uygulama, analiz, sentez, değerlendirme Sanat Eğitiminin bileşenleridir. Yaratma; gözlem, bilgi, ilke, deney, merak, araştırmayla gerçekleştirilir. Bu bağlamda parçaları birleştirerek bütün oluşturmak böylece bütünlük içinde çeşitlilik sağlamaktır. Tabii örneklerle de eğitimi zenginleştirmek gerekir; sanatçı ve öğrenci çalışmalarıyla.

İnsan; zihnini duyularını, duygularını kullandığı sürece vardır. Temel Tasarım bu işlevsellik nedeniyle gerçekleştirilir. Not almayı öğrenmek –çizerek ya da yazarak-; yıllarca soru sormayan, tek boyutlu, tek çözümlü daima öğretmenin istekleri doğrultusunda görmeye alıştırmış öğrencilere, kazandırılacakların başında gelmelidir. Araştırma, bulma, değiştirme, ekleme, çıkartma, yerine koyma, yeniden düzenleme, tersine çevirme, birleştirme; Richards-Osborn beyin fırtınası üzerine çalışmaların püf noktalarını oluşturur (Çellek2003).

F.Nietzsche, “Kim temelde öğretmense, öğrencileriyle ilgili bütün her şeyi ciddi alır, kendini bile” diyor ve ekliyor “yetenekli olmak yetmez: buna izin vermemiz de istenir”. “Bilgi için bilgi”-ahlakın kurduğu son kapan: İnsan bir kez daha tümüyle bu kapana kısıılıyor” (Nietzsche, 1990).

Rousseau, Pestalozzi ve Froubel çocuğun özgün bir kişiliği olduğunu varsayıyorlar. İşte Sanat Eğitimi bu anlamda büyüklerin, öğretmenlerin kişilik yinelemesi değil, öğrencinin kendi kişiliği bağlamında geliştirilmesiyle gerçekleştirilmesidir. (Çizek, 1920), gerçek yaratıcılık için çocukların özgür kılınmalarının önemli olduğunu, onların yetişkinlerin etkisinden uzak tutulmaları gerektiğine inanmıştır. Freud ise, yetişkinlerin sanatla uğraşan çocuklara karışmalarının daha sonra telafi edilemeyecek rahatsızlıklara ve çocukta bir çeşit duygusal komplekse neden olabileceğini savunmuştur. 16.yy’ın yaşantısı ile orantılı yöntemleri ya da bir okulun açılış yılındaki yaşantı ve aldığı örnek zaman içinde yaşanan değişime koşut farklılaşmaya gitmelidir. Yoksa eskiyi yinelemekten başka işe yaramayan yöntemlerle öğrenci yaratıcı bazda yetiştirilemez. Halbuki Sanat Eğitimi öğrenciyi görmeye bir o

kadar da aramaya, sormaya, denemeye, merak etmeye, yaratıcılığa vs. götürmelidir. Bu bağlamda disipline edilmelidir Sanat Eğitimi. Eğitim yöntemleri öğrenciye göre değişeceği gibi, doğrudan, rehberlik anlamında ya da serbest tarzda da gerçekleştirilebilir. Yöntem her ne olursa olsun öğretmen müdahale eden değil, yönlendiren, organize eden ve değerlendirmeyi öğrenciyle birlikte yapan olmalıdır. Hatta öğrencinin kendi kendini eleştirmesine olanak sağlamalıdır. Tüm bunlar için de öğrenciyi tanımak gerekir. Böylece öğrencinin kendi tarzını oluşturmasına imkan verilir. Bu da ancak bireysel ayrıcalıkların ayırımında olmakla gerçekleşir. Öğrenciye; kitap okuması ve bakması, sergi, müze gezmesi, sinema, tiyatro saydam gösterilerine, konserlere gitmesi önemsettirilmelidir. Örneğin kopya, çalışma tarzlarından sadece birisidir. Ancak yaratıcılığa açık bir çalışma tarzı değildir. Zanaat bağlamında öğrenciyi geliştirir. Ama hiçbir zaman Sanat Eğitiminin amacı bu olamaz. Öğrenci çağın olanaklarından yararlanmalı, malzeme seçiminin yaratıcılığın bir parçası olduğu unutulmamalıdır.

Sosyal psikolog Dr. I.Taylor ise yaratıcılığı şöyle sınıflamıştır:

Dışa vurumcu yaratıcılık (çocuk resimleri)

Üretici yaratıcılık (meslek)

Buluşa dayalı yaratıcılık (bilim)

Gelişmeci yaratıcılık

Eğitimi kalıtımsal özellikler, fiziksel özellikler (zeka, özel yetenek), kişilik yapısı-psikolojik nitelikler etkileyeceğine ve bu da bireyden bireye değişeceğine göre yöntemler de bu bağlamlarda değişir. Bunlar dikkate alınırken yaşama geçirme tarzı; öğretmene danışmanlık yüklemeli, hükmetmek değil. Bu arada kültürü koruma ve iletme görevi de üstlenmelidir. Öğretmenin öğrencinin kendi kişisel deneyimlerini araştırması ve bu deneyimleri, kendi kişisel arzuları, gereksinimleri ve yetenekleri doğrultusunda düzenlemesi konusunda yönlendirmesi gerekir.

Yapılacak çalışma 'ben'de, zihinde, duyuda oluşur. Bunların eğitimi ve ne ile ifade edildiği de çok önemlidir. Eğitimde; özgür bir yaratıcı ve orijinal düşünür olmak durumundayız. Bir ülkenin gelişimi basmakalıp yinelenmelerin yaşama geçirildiği eğitim tarzıyla değil, ütopyaların arkasında durmakla, hayal gücünü zorlamakla, orijinaliteyi

yakalamakla olur. Bu da eğitimde yaratıcılığın ön plana alınmasıyla gerçekleşir. Önce yaratıcılık geliştirilmeli ki bu tarz, her alana uygulanabilsin. Hayal gücü geliştirilen birey bunu her alana uygulayacaktır mutlaka. Yaratıcılıkta sürecin izlenmesinin gerekliliği kadar çevre koşulları ve kişilik özellikleri de önemlidir. Yaratıcılık bir süreç olduğu için de eğitilebilir. Psikolojik düzeyde yaratma biyolojik düzeyde yaşama koşuttur. Yaratıcı bir bireyin verimli olabilmesi güdüleme ve bireysel özellikleriyle örtüşür. Yetenek, kalıtım ve çevre koşullarına bağlıdır. Sunu, bu yetiyi geliştirebilir ya da ket vurabilir. Bu anlamda eğitimde, yaratıcı öğrenim ön plana alınmalıdır. Değişiklik ve yenilik hoş görüldüğü sürece yaratıcılığa prim verilmiş demektir. Unutmamalıdır; yaratıcılık herkesin işidir.

Osborn (1962), zihinsel işlevlerin yönetilmesi şöyle sıralamıştır.

İçe alma-bilgiyi içerebilme yetisi

Bilgiyi tutabilme ve anımsama yeteneği (Görme ve anımsama)

Yargı

Hayal gücü-yaratıcı düşünme yetisi

Sürecin aşamaları;

Olayı saptama

Sorun tanımlama

Hazırlık, analiz ve sentez

Fikir bulma

Düşünce gelişmesi

Çözüm

Değerlendirme

Benimseme

Sanat Eğitiminde hayal gücünün görsel kayıtlarla zenginleştirilip araştırmaya yönelmesi ve değerlendirmeler söz konusudur. Yaratıcılık evrenseldir, farklılıklarına karşın herkeste bulunabilir. İşte bunun eğitimle geliştirilmesi söz konusudur. Bunun için

çevreye, insana duyarlı olmak gerekir. Bu duyarlılık yaratıcılığı da beraberinde getirecektir mutlaka. Görme, anlama, ilişkilendirme, merak yeni doğumların nedenidir. İşte bu da doğru bir eğitim anlayışına tabi tutulduğunda doğumun sağlıklı olmasına neden olacaktır yoksa doğum baştan değil ayaklardan başlar. Öğretim elemanı, anlatmanın çeşitli yolları olduğunu vurgulama rehberliğinde bulunurken hoşgörü çerçevesinde de öğrenciyi özgür bırakabilmelidir.

Tüm bunların çok küçük yaşlarda başlaması gerekir ki yaratıcılık konusunda başarı artabilsin. Düşüncenin, yaratının değeri çok erken yaşlarda verilmelidir. Yaratıcı süreç de her şeyde olduğu gibi gereksinmeler çerçevesinde varlığını sürdürür. O halde öğrenciyi doldurmak değil; gereksinmelerine yanıt aramak, aramasına olanak tanımak daha doğru olur. Şunları hiçbir zaman akıldan çıkarmamalıdır; tüm bireyler değişik alanlarda yaratıcı yetilere sahiptir. Herkesin ilgili alanı gibi yaratı alanı da farklıdır ve yaratıcılığa giden yol gereksinmeden, duyarlılıktan geçer. Yeni yöntemler sınanırken, doldurma yerine ilgili eve kapasite farklılıkları hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Öğretim elemanı bunu hep canlı tutmalıdır.

Ayrıca yaratıcılık bilgi toplumunu temel karakteristiklerinden biridir ve ortaya çıktıkça gelişen bir değerdir. Öğretim programları ve öğretim yöntemleri bu değere olabildiğince işlerlik kazandırmalıdır. Bu da öğrencilere özgüvene vererek hatalarını bir güven kaybı olarak değil başarıya giden yoldaki öğrenme adımları olarak görmesini sağlayacak, onları cesaretlendirip, motive ederek başarılarına katkı sağlayacaktır.

Bilgi toplumu eğitim anlayışında bilginin ve eğitimin belirli bir zaman ve mekan sınırlaması yoktur (Drucker 1994). Yükselen eğitim paradigması geleneksel eğitim paradigmasının tersine öğrenmenin sadece sınırları ve yeri belli olan okul gibi bir takım kurumlarda gerçekleşebileceği düşüncesine zıt düşmektedir. Eğitim ve öğrenme artık kurumsallaşmış formunu terk etmekte, kurumlar-ötesi bir hal almaktadır (Şimşek, 1997). Eğitim ile ilgili zaman ve mekan sınırlandırılmasının ortadan kalkması “Yaşam boyu eğitim” anlayışını da ortaya çıkarmıştır. Teknolojinin ortaya çıkardığı yeni eğitim süreçleri, uzaktan eğitim gibi olanaklar, eğitimi yaşam boyu devam eden bir süreç haline getirmiştir. Böylece insanların istedikleri zaman ve mekanda ilgi ve istek duydukları konularda eğitilebilmelerinin mümkün olabilmesi gerçeği, bilginin yalnızca okullarda

öğretmenler tarafından verilebileceği konusundaki görüşleri temelinden sarsmış ve daha şimdiden okulların gelecekteki fonksiyonlarını tartışılır hale getirmiştir (Oktay, 2001).

Yeni eğitim paradigması bilginin değerine ilişkin aşağıdaki gündeme getirmiştir;

Bilgi kesin ve değişmeyen değerler midir, yoksa bireye göre anlam kazanan geçici bir birikim midir?

Dersler ansiklopedik bilgileri mi yüklemelidir, yoksa konuları ve olaylara derinliğine anlamayı, eleştirel düşünmeyi mi esas almalıdır.

Okullar öğrencileri gelecek için gerekli bilgiyle mi yüklemeli, yoksa okulda verilen bilgilerin yaşam boyu yetmeyeceğini kabul ederek öğrenmeyi mi öğretmeli?

Bilgi, formal disiplin alanlarının öğretmen tarafından öğrenciye yüklenmesi ile mi, formal disiplinlerin ışığı altında etkileşim ile mi elde edilir?

Eğitim sadece sözel ve sayısal zekayı geliştirme midir? Yoksa çoklu yönlü zihinsel gelişmeyi mi hedeflemelidir? (Özden, 1999)

Yukarıdaki sorular aynı zamanda modern-postmodern eğitimsel anlayışların da bir karşılaştırması şeklindedir. Okul içerisinde öğrencilere verilecek bilginin işlevsel olması gerekmektedir. Öğrenci aldığı bilgiyi dış dünyada kullanmalı, paylaşmalı ve artırmalıdır. Sınıf içerisinde kalan ve kuru bilgi yükleri halinde belli bir süre zihinde yer eden bilgiler yerine özlü, işlevsel, pratik ve yeni bilgiler öğrencilere programlar yoluyla kazandırılmalıdır. Çünkü bilgi toplumuna özgü yaşam bireyde analitik, çok yönlü, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi gerektirmektedir (Şimşek, 1997). Bu yüzden değişen bilgi tabanında öğrenmeyi öğrenme temelli öğretim programları, eğitim ile ilgili bütün tarafların katılımı ile (öğretmenler, öğrenciler, veliler, akademisyenler, bakanlık uzmanları, işverenler, sivil toplum kuruluşları vb.) esnek bir yapıda oluşturulmalıdır.

4.5. Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireysel ve Toplumsal Katkısı

Sanatlı ister ürün vererek, isterse seyrederek, dinleyerek, okuyarak olsun ilgilenmek, sadece duyguları ve duyarlılığı harekete geçirmekle kalmamakta, bilişsel ve duyuşsal yönleriyle bütün zihinsel süreçleri canlı tutmaktadır.

Canlandırabilme ve fikirlerini çeşitli araçlarla sunabilme yeteneği hem sanatsal hem de değerli mesleklerdeki kişilerin eğitimsel başarılarına katkıda bulunmaktadır. Eğitimi, hayal gücünü çalıştırarak, dramatize edip canlandırma, güçleri geliştirecek yaratıcı çabayı yönlendirmek için gereklidir.

Çağdaş sanat çağın koşullarına uyar, yansıtır, geliştirir. Sanatçı; tarihsel bilinçle toplumsal eleştiri yaparak, toplumsal kültürün oluşturduğu değerleri sorgulayıp, kültür hareketini ve dinamizmini sağlamalı, canlandırıcı alternatifler oluşturmalı, oluşturmak zorunda kalmalıdır. Yeniliklere açık olmalı, ileriye dönük çalışmaları yönlendirmeli, gelenek ve gelecek arasında sentez yapıp topluma çok yönlülük ve boyut kazandırmalıdır.

Sanatçı kendine coşku veren her düşüncüyü ve biçimini araştırmakta özgür olarak bilimsel ve evrensel araştırmalar yapmalıdır. Yaratıcı, anlatmak istediğini vurgulamak için ne gerekiyorsa kullanmakta özgür olmalıdır. Sanatçıda olması gereken eleştirel tavır: çekicilikle, iticilikle, alaycılıkla, trajiklikle, parçalamalarla, değiştirmelerle, yabancılaştırmalarla, abartmalarla, eklemelerle, cesaretli, gözü pek ve gerçekçi olmalıdır.

Çağdaş sanatçı, dünyayı donanımlı ve yetkin algılayan, yorumlayan, dönüştürmeye yönelik kişidir. Bilim, sanat ve felsefeyle özgün bir yaşama sanatı da oluşturabilmelidir.

İlk öğretim ve orta öğretimde birer temel ders olarak görsel sanatların bulunmasının gerekçesi çizme, boyama, yeteneğinin geliştirilmesi amacından çok daha önemlidir. Görsel sanatlar eğitimi “ben kimim demektir”. Toplumsal kimliğin ifadesinin bir aracı olarak sanat bir lüks değil önce gelen ihtiyaçlardan bir tanesi olarak düşünülmelidir. Harvard Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Öğretim Üyesi ünlü düşünür Nelson Goodman görsel sanatlar eğitiminin, eğitimin önemli bir parçası olarak görür ve “görsel sanatlar olmak zorundadır ve doğru bir eğitsel sürecin tamamlayıcı unsurudur” der (Hurwitz, 1995).

Sanat günlük hayatımızda en az fen ve sosyal bilimler ve diğer alanlar kadar önemlidir. Ne yazık ki eğitim politikamızda ve toplumumuzda, görsel sanatlar eğitimi çizme, boyama dersi olarak basit ve sınırlı algılanmasına sanat eğitimini en son

düşünülecek her şey olarak bakılmaktadır. Halbuki her bireyi yakından ilgilendiren görsel sanatlar nesnelere nasıl görüldüğünü, uyumlu düzen ve kuruluşun nasıl oluşturulduğunu en güzel sergileyen alandır. Biliyoruz ki insanlar seçimlerinde sürekli estetik kararlar verirler, beğenilerini ortaya koyarlar.(Özsoy, 2003)

Reklamın, ambalaj kutu ve kapların, kumaşların, mobilyaların, evlerin, sokakların ve parkların, kamuya ait ve ticari binaların tasarımından, giydiğimiz çeşitli kıyafetlere ve yemek yediğimiz kap-kacağa kadar her şeyin estetik etkisini yansıttığı görsel sanattan günlük hayatımızın önemli bir parçasında oynadığı rolden çok az kişi haberdardır. Görsel sanatlar zengin ve renkli bir hayat oluşturmak için bize önemli bir katkı yapan ve insan hayatının esas unsurudur.

Sanat eğitim, her yaştaki birey için gereklidir ve insan hayatında önemli bir yer tutar. Sanat eğitimi; bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için gereklidir. Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği ve yardımlaşmayı, doğruyu seçme ve ifade edebilmeyi, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatmayı, üretken olmayı sağladığı için gereklidir. Sanat eğitimi, gözlem yapma, orijinalite buluş ve kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşünceyi geliştirir. Olayları, olmadan da beyninde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmasına yardımcı olur.

Tarihte kalabilmenin, uygar bir toplumda yaşayabilmenin koşulu sanat, kültür olduğuna göre bu bağlamda eğitiminin de ne denli önemli olduğunu kabul etmek durumundayız. Kaldı ki vereceğim bir örnekte sanat eğitiminin salt kendi alanı içinde hapis olmadığını, farklı alanlara da ne kadar katkısı olduğunu gösterecektir. Yale Üniversitesindeki Tıp Fakültesi öğrencileri bir tanıyı doğrulayan ayrıntıları sık sık gözden kaçırıyorlarmış. Bu öğrencilere Güzel Sanatlar dersi verilmeye başlanmış. Sonuçta bu dersi alan öğrencilerin tanı yetilerinin geliştiği görülmüş. Bakmayı öğrenme ve ayrıntıda gezinmek; algıyı, duyuları geliştirdiği kadar zihni yetileri de olumlu etkiler. İnsan salt mantıkla örüntülü değil duyguyla da yüklüdür. O halde Bilim Eğitiminin yanında Sanat Eğitimi de gereklidir.

Birey bilgisel açıdan donatılırken, paylaşmayı başarmayı, kendi yeteneklerini sınamayı ve aşmayı öğrenmek zorundadır. Sanat Eğitimi bir tasarımın gerçekleşmesinde

kullanılan yöntemler bütünüdür. Böylece bu, bireyin kendisini ifade etmesinin bir olanağıdır. Duyu ve duyguları ses, devinim, çizgi, renk, yazı vs. ile başkalarına ulaştırmak olan Sanat ;Eğitimi, yönlendirme ve bilgilendirme bağlamında gereklidir. Sanat, yaşamı değiştirmek adına yeniden tanımlarken, yeniyi keşfetmektir. Bu arada duygular eğitilirken zihne dayalı yetiler de gelişir. Bu da bu alanda edindiklerimizin başka alanlarda da kullanılabilceğini gösterir.

Bireye eğitimi için gerekli bilgileri vermek lazımdır ama bunların, yaşamsal özellik taşıması da gereklidir. Nasıl endüstri, Bauhaus gibi bir okulu beraberinde getirdiyse modern yaşam da Sanat Eğitimi Bilim Eğitimi yanında gerekli kılmış, ayrıca uygulamaya yönelik yöntemlerinde çağa uygunluk gerektirmiştir. Sanat eğitimi; bilgi verme, görme ve diğer yetileri geliştirme, duyguya yaşam verme ve hayal dünyasının eylemini gerçekleştirmedir. Kısaca Sanat Eğitimi başkalarıyla buluşma köprüsüdür.

Erasmus, “Bir ulusun gerçek umudu, gençliğinin iyi eğitilmesinde yatar” demiştir. Yaratıcılık öğretim elemanının şablonlarıyla yok edilebiliyor. Halbuki geleceğin toplumunu oluşturacak bireylere öncelikle özgür düşünebilen, sorumluluk yüklenen, insana ve dünyaya saygılı olan ve yaratıcı bir nitelik kazandırılmalı. Bunlar için özgüven sağlanmalıdır. Bu da eğitimcinin baskın olmasıyla gerçekleşemez.

Toplumun, sosyal, siyasal, bilim ve teknoloji alanındaki her türlü değişiminde sanatla olan etkileşimi yadsınamaz. Benzer şekilde toplumsal kurumlardaki değişim sanata da yansıyor sanatın yeniden yapılanmasına neden olmuştur.

Sanat eğitimi gereklidir. Çünkü; sanat eğitimi genel eğitimin temel unsurlarından birisidir.

Sanat eğitimi sözsüz düşünme yeteneği, algıyı, imgelemeyi ve imgeleri ger çekleştirmeyi sağlar.

Sanat eğitimi yaratmayı sağlar.

Sanat eğitimi bireylerin kendi kendilerini disiplin altına almalarını sağlar.

Sanat eğitimi estetik okuryazarlığı öğretir.

Sanat eğitimi bireysel ifade ve olgunlaşmayı sağlar.

Sanat eğitimi toplumsal bilinci geliştirir (Özsoy, 2003).

Sanat eğitiminin yararları konusunda Telli özetle şunları söylemektedir.

"Sanat eğitimi çağdaş yaşama, yaratıcı özgür düşünme yoluna açıyor.

Sanat eğitimi insana geniş bir açı içinde düşünme yeteneğini kazandırıyor.

Sanat eğitimi yaşama biçimi veriyor.

Sanat eğitimi, dünya barışının güvencesi oluyor.

Sanat eğitimi bireyin özgürlük ve bağımsızlık duygularını duyuma ulaştırıyor.

Aynı zamanda insanı özgür bir ortamda tek taraflı düşünceden monarşik ve totaliter devlet düzeninden kalma doğmalardan da kurtarıp çağdaş bir düşünceye ulaştırıyor."

Ülkemizde sanat eğitiminin gerekliliği ve toplumsal yaşama kazandırdıktan konusundaki bilimsel çalışmalarda da hızlı bir artış ve gelişme görülmektedir. Bu onu da araştırma yapan Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 6-8 Mayıs 1991 tarihinde gerçekleştirilen " ülke kalkınmasında sanatın yeri" konulu 3. Ulusal Sanat sempozyumunda şu ortak sonuçlara varılmıştır.

Sanat, ülke kalkınmasının doğrudan etkilememekle birlikte, top yekun kalkınmanın gerçekleşebileceği uygun ortamı hazırlar.

Sanat topluma güzelliği, yaratıcılığı ve olgunluğu öğretirken bir yandan da; kişisel özgürlük, disiplin, sorumluluk gibi kavramlara uygun davranış bekleyerek kişileri eğitir.

Ülke sanatının bugünkü durumu tek boyutlu bir bakışla ne haksız olarak verilmeli, nede gereksiz olarak yüceltilmelidir. İçinde bulunan sanat ortamı ve sahip olunan sanat potansiyeli çok boyutlu bir bakış açısından ve temel bir felsefeden yola çıkılarak değerlendirilmeli ve ileriye yönelik atılacak adımlar ona göre atılmalıdır (Avcı, 2000).

En önemlisi de sanat eğitimi çocuklarımıza önce kendisine, sonra çevresine saygı duymayı öğretir. Bu sebeplerden dolayıdır ki sanat eğitimi gereklidir.

“Öğretim; öğrencinin sanat araçlarını, olanaklarını ve sınırlamalarını anlamasına ifade şekline ve özel eğilimlerine en uygun araçları seçmesine yardım eder.”(Erbay, 1995) Sanat Eğitiminde kendini gerçekleştirirken, öğrenci bireysel çalışmanın yanında grup çalışması da yapar. Ayrıca disiplinler arası çalışmalar da yaptırılmalıdır. Ancak bu, öğrenciye, onun kişiliğini yok edecek ve onu dolduracak şekilde değil besleyecek, ayıklayacak nitelikte yaptırılmalıdır. Bunda öğrencinin alt yapısı gözetilmeli, kitle eğitiminden kaçınılmalıdır. Başka alanlardan besleneceği bilgi, uygulama, görgüyü kendi alanıyla ilişkilendirmesine olanak tanıyarak; disiplinler arası etkileşim, sağlıklı hale getirilmelidir. Yoksa başka yerlerden transfer edilenler boşlukta kalacak, böyle bir alt yapıya sahip olmayanlar da anlam bulmayacaktır.

5. BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo.1: Resim dersinin öğrencilerin zihinsel özelliklerinde katkısı nedir?

GÖRÜŞLER	f	%
Kişiliğin olumlu gelişmesine faydası olur.	1	0,20%
Yeteneklerini geliştirir	2	0,41%
İnsanların iç dünyasına ulaşabilmemizi sağlar.	1	0,20%
Yeni fikirler, farklı fikirleri ifade etmeye yardımcı olur. Özgün fikirleri geliştirir.	7	1,43%
Matematik zekasına katkı sağlar.	1	0,20%
Türkçede kompozisyon kurmaya katkı sağlar.	1	0,20%
öğrencilere bir olayı her açıdan düşünme, farklı yönlerden görebilme şansı vererek, çok yönlü düşünmeyi öğretir.	4	0,81%
Öğrencinin analitik düşünme gücünü artırır.	1	0,20%
Pratik zekayı geliştirir.	1	0,20%
Yorum gücünü artırır.	3	0,61%
İnsanlar arası iletişimi sağlar.	2	0,41%
Muhakeme yapma özelliklerinden dolayı zihinsel gelişime katkı sağlar.	4	0,81%
Çevreyi gözlemlene yeteneğini geliştirir. Çevreye duyarlı olmayı geliştirir.	2	0,41%
düşünme ufku geliştirir	13	2,65%
Somut soyut kavramları üzerine olumlu etkisi vardır	12	2,44%
Pratik zekayı geliştirir.	11	2,24%
Somut soyut kavramları üzerine olumlu etkisi vardır	13	2,65%
Perspektif (yakınlık,uzaklık,boyut) kavramları gelişir	16	3,26%
Estetik duygusu gelişir	19	3,87%
Hayal dünyalarının gelişimine katkıda bulunur	38	7,74%
etrafını daha iyi gözlemlemeyi sağlar.	9	1,83%
daha ince,ayrıntılı,detaylı düşünüp inceler	10	2,04%
Nesnelerin ve objelerin şekillerini ifade etmede katkı sağlar.	12	2,44%
öğrencilere bir olayı her açıdan düşünme, farklı yönlerden görebilme şansı vererek, çok yönlü düşünmeyi öğretir.	13	2,65%
kendi dünyasını resimle daha iyi ifade etmeye yardımcı olur.	6	1,22%
öğrencilerin ufku açar.	9	1,83%
Beyni dinlendirir, zihnin rahatlamasını sağlar.	8	1,63%
Bilimsel buluşların ortaya çıkmasına yardımcı olur. Bilimsel çalışmalarda yaratıcılık duygusunu geliştirir.	13	2,65%
Proje hazırlama, çizim konularında yardımcı olur.	7	1,43%
Özgür düşünme yeteneğini geliştirir.	12	2,44%
Varlıkları boy, kütle olarak karşılaştırabilir.	8	1,63%
Oranlama yapabilir.	8	1,63%
Düşüncelerini şekille-resimle ifade edebilir.	13	2,65%
Yaratıcı kişiliği geliştirir.	13	2,65%
Araştırmacı kişilik geliştirir.	8	1,63%
Evrensel değerlere saygılı olmayı geliştirir.	7	1,43%
Çabuk kavrama yeteneğini geliştirir.	7	1,43%
Ruh sağlığını geliştirir.	9	1,83%

Duygusal yönün iyi yönde gelişmesini sağlar.	8	1,63%
Pozitif duygu ve düşüncenin gelişmesine yardımcı olur.	10	2,04%
Nesneleri farklı görme ve yorumlama gücüne sahip olur.	13	2,65%
Dikkatin gelişmesine yardımcı olur.	9	1,83%
Farklı, çok yönlü düşünme becerisini geliştirir.	14	2,85%
Kişilerin yorumlama yeteneğini geliştirir.	10	2,04%
Kendine güvenmeyi geliştirir.	8	1,63%
Mantıksal, sezgisel ve bütüncül düşünmeyi geliştirme.	12	2,44%
Bakma ve görme arasındaki farkı ayırt etme ve uygulamayı geliştirir.	9	1,83%
Akılcı, mantıksal, doğrusal düşünme ve duyarlı olma becerisi kazanma.	10	2,04%
Zihinsel özelliklerin gelişmesini sağlar.	18	3,67%
Diğer derslere olumlu etkileri vardır.	8	1,63%
Hayatı kendine göre ifade etme fırsatını bulur.	7	1,43%
Problem çözme yetisi kazandırır.	9	1,83%
İnsanı, doğayı, yaşamı algılama ve uygulaması gelişir.	8	1,63%
Tümdengelim ve tümevarım teorilerini uygulamasını geliştirir.	7	1,43%
Şekilleri üç boyutlu düşünmeyi sağlar.	7	1,43%
TOPLAM	491	%100

Tablo 1’de öğretmen görüşlerine göre görsel sanatlar derslerinin öğrencinin zihinsel özelliklerine katkısı incelenmiştir.. Bu açık uçlu soruya öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar frekanslara dönüştürülüp ortaya çıkan toplam görüşler açısından bu frekanslar yüzdelere dönüştürülmüştür. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin bu açık uçlu soruya ilişkin görüş sayısı 491 dir. Bu görüşlere ayrıntılı olarak bakıldığında en yüksek oranda ortaya konan düşüncelerin sırasıyla “hayal dünyalarının gelişimine katkıda bulunur” (f=38,%7,74), “estetik duygusu gelişir”. (f=19,%3,87), “zihinsel özelliklerinin gelişmesini sağlar” (f=18,%3,67), “perspektif kavramları gelişir”. (f=16,%3,26), “farklı, çok yönlü düşünme becerisini geliştirir. (f=14,%2,85),

Yukarıdaki tabloya göre en az düzeyde oratya konan görüşler ise “insanların iç dünyasına ulaşabilmemizi sağlar” (f=1,%0,20), “pratik zekayı geliştirir” (f=1,%0,20), “matematik zekasına katkı sağlar”. (f=1,%0,20), “insanların iç dünyasına ulaşabilmemizi sağlar”. (f=1,%0,20), “kişiliğin olumlu gelişmesine faydası olur”. (f=1,%0,20), “Türkçede kompozisyon kurmaya sağlar”. (f=1,%0,20),

Tablo.2:Resim dersinin öğrencilerin duyuşsal özellikleri üzerindeki katkısı nedir?

GÖRÜŞLER	f	%
Güzel sanatlara olan ilgisi gelişir.	2	1,27%
Estetik ve sanatsal bakış açısı, duygusu artar.	12	7,59%
Sanatsal duygular, düşüncelerinde tavır ve tutumları olumlu gelişir.	8	5,06%
Bakmayı-görmeyi öğrenirler.	3	1,90%
Resimle insanların kendilerini özgür hissetmeleri sağlanır. Kısıtlamalar getirmez.	2	1,27%
Öğrencilerin ilgilerini, olaylara bakış açılarını, ruhsal yapılarını ortaya koyar.	7	4,43%
Meslek seçiminde kişilere yardımcı olur.	1	0,63%
Bakış açısı geliştiren öğrenciler, olaylar karşısında tutum ve tavırlarını ortaya koyabilirler.	3	1,90%
Konulara tam güdülenme, dikkati geliştirme sağlanır.	2	1,27%
Psikolojik öğrencileri rahatlamayı sağlar.	6	3,80%
İşbirliği ve dayanışma alışkanlığı kazanırlar.	4	2,53%
Kendilerine güven, girişimci bireyler duygusu gelişir.	12	7,59%
Çevreye karşı ilgisi artar.	10	6,33%
Yaratıcı düşünme yönünü geliştirir.	6	3,80%
Renkşleri günlük hayatta doğru kullanabilme özelliğini geliştirir.	4	2,53%
Çocukların ilgi duyduğu, merak ettiği, sevdiği, korktuğu olayları resim yoluyla daha rahat aktarabilirler	4	2,53%
Eğlenme ve dinlenmeyi sağlar.	2	1,27%
Doğanın elemanlarını görsel açıdan dünyaya olan katkısını öğrenmelerini sağlar.	7	4,43%
Sözle veya yazı ile ifade edemediği duygularını ifade etmeyi sağlar.	2	1,27%
Kendini resme yönlendiren öğrenci, zararlı davranışları sergilemekten kaçınır. Enerjilerini olumlu yönde kullanır.	3	1,90%
Pozitif düşünebilme alışkanlığı kazandırır.	7	4,43%
Tabiata ve kültür varlıklarına karşı ilgi ve sevgisi artar.	4	2,53%
Boş zamanları değerlendirmeyi öğrenir.	3	1,90%
Disiplinli yaşamayı öğrenir.	4	2,53%
Empati kurabilir.	4	2,53%
Problemlere çözüm yolları üretebilmeyi alışkanlığı kazandırır.	4	2,53%
Bağımsız olarak karar verme yeteneğinin gelişmesini sağlar.	3	1,90%
Sanata ve sanatçıya olan ilgi, tutum ve tavının gelişmesini sağlar.	1	0,63%
Çevresinde gelişen olayları kavrama, anlama ilgili ttum gelişmesini sağlar.	4	2,53%
Öğrencilerin daha aktif olmalarına katkı sağlar.	3	1,90%
Öğrencilerin dikkatini geliştirir.	3	1,90%
Yararlıştaki incelikleri, güzellikleri, mükemmelliği keşfetmesini sağlar.	1	0,63%
Sanatsal bir faaliyet olduğu için konulara karşı eleştirel bir tutum kazandırır.	3	1,90%
Meraklı olurlar.	1	0,63%
Deneme cesaretine sahip olurlar.	1	0,63%
Ayrıntılara dikkat ederler. Yanlış ve eksikleri hemen fark ederler.	2	1,27%
Topluma, çevreye karşı sorumluluk duyan, yaşadığı topluma ve çevreye duyarlı bireyler olmaları sağlar.	2	1,27%

Başladığı bir işi en iyi, en güzel şekilde tamamlamayı sağlar.	1	0,63%
zamanı iyi kullanabilmeyi öğretir.	1	0,63%
Planlı çalışma alışkanlığı sağlar.	2	1,27%
Kendi kültürümüze sahip çıkan ve bunları gelecek kuşaklara aktarmalarını sağlayan bireyler olmalarını sağlar.	3	1,90%
TOPLAM	157	%100

Tablo 2’de Görsel Sanatlar dersinin öğrencilerin zihinsel özelliklerine olan katkısı öğretmen görüşlerine göre analiz edilmiştir. Bu açık uçlu soruya öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar frekanslara dönüştürülüp ortaya çıkan toplam görüşler açısından bu frekanslar yüzdelere dönüştürülmüştür. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin bu açık uçlu soruya ilişkin görüş sayısı 491 dir. Bu görüşlere ayrıntılı olarak bakıldığında en yüksek oranda ortaya konan düşüncelerin sırasıyla “Kendilerine güvenen ,girişimci bireyler duygusu gelişir” (F=12,%7,59) “Çevreye karşı ilgisi artar” (F=10,%6,33) “Estetik ve sanatsal bakış açısı,duygusu artar.(F=12,%7,59)”sanatsal duygular,düşünceler içinde tavır ve tutumları olumlu gelişir.”(F=8 %5,06) “Öğrencilerin ilgilerini,olaylara bakış açılarını ,ruhsal yapılarını ortaya koyar”(F=7,%4,43).”Doğanın elemanlarını görsel açıdan dünyaya olan katkısını öğrenmelerini sağlar .”(F=7,%4,43)

Yukarıdaki tabloya göre en az düzeyde ortaya konan görüşler ise”Sanata ve sanatçıya olan ilgi,tutum ve tavrının gelişmesini sağlar.”(F=1,%0,63) “Meraklı olurlar” (F=1,%0,63) “Başladığı bir işi en iyi en güzel şekilde tamamlamayı sağlar “(F=1,%0,63)”Resimle insanların kendilerini özgür hissetmeleri sağlanır kısıtlamalar gerektirmez.”(F=2,%1,27)“Konulara tam güdülenme,dikkati geliştirme sağlanır”(F=2,%1,27).”Ayrıntılara dikkat ederler,yanlış ve eksikleri hemen fark ederler”(F=2,%1,27)”Topluma ,çevreye karşı sorumluluk duyan yaşadığı topluma ve çevreye duyarlı bireyler olmaları sağlanır”(F=2,%1,27)

Tablo.3:Resim dersinin öğrencilerin becerilerini geliştirmelerindeki katkısı nedir?

GÖRÜŞLER	f	%
Malzemeleri nasıl kullanacağı konusunda gelişme sağlar.	1	0,88%
Sanatsal eserler ortaya koymasını sağlar	9	7,89%
Daha verimli, daha üretken insanların yetişmesini sağlar.	1	0,88%
Sorumluluk sahibi olmasına yardım eder. Düzenli olmasını sağlar.	3	2,63%
Duygularını resimle çizerek ifade etme becerisi gelişir.	2	1,75%
Özgün düşünceyi geliştirdiği için yeni eserler, özgün eserler ortaya koyma becerisi gelişir.	3	2,63%
Doğru çizim, doğru ölçme, hesaplama, bütünü görebilme,oran-orantı, denge, bir bakışta eksikliği fark edebilme becerisini geliştirir.	4	3,51%
Öğrencinin gözü, eli ve beyni arasında bir etkileşim kurar.	11	9,65%
Görmeyi, gördüğünü yorumlamayı, bakmayı, baktığını anlayıp yeni özgün fikirleri hayal gücüyle buluşturma becerisi kazandırır.	15	13,16%
Mukayese ve muhakeme yapma becerisi kazandırır.	1	0,88%
Duygularını sembollerle anlatma becerisi kazandırır.	5	4,39%
Etrafına bardağın dolu kısmını görmek gibi olumlu ve pozitif enerji yayar.	3	2,63%
Başladığı işi bitirme alışkanlığı, gayret, pratik olma, çaba gösterme alışkanlığı sağlar. Sabırlı olmayı öğretir.	5	4,39%
Ayrıntıları görmeyi sağlar.	3	2,63%
Farklı mesleklerde (mühendislik, mimarlık, doktorluk) el becerisinden faydalanabilme.	5	4,39%
Estetik düşünme yetisi kazandırır.	3	2,63%
Fizyolojik olarak kol ve parmaktaki küçük kas gruplarının çalışma ve gelişmesinde yardımcı olur.	11	9,65%
Mizah duygularını geliştirir. Ufak şeylerden bile yararlanmayı bilir.	1	0,88%
Fiziki çevresini dokunarak kavramayı öğrenir.	1	0,88%
Psikomotor gelişimi sağlar.	1	0,88%
Sosyal anlamda aktif ve çevreye duyarlı olurlar.	1	0,88%
Resim dersinde başarılıysa bazı spor alanlarında da başarılı olurlar. Çünkü kaşları düşüncelerine göre hareket ettirmeyi öğrenirler.	1	0,88%
Dikkatini çalıştığı şey üzerine vermeyi ve dikkatini geliştirmeyi sağlar.	2	1,75%
Çalışmalarını sergilemeyi öğrenir. Sunumu, paylaşımı öğrenir.	4	3,51%
Düşünce dağarcığı gelişir.	4	3,51%
Doğa ve güzellikler onun için anlam taşır.	3	2,63%
Güzel yazı yazmayı öğrenir.	2	1,75%
Kendilerini ifade etme becerisini geliştirir, düşüncelerini duygularını, hissettiklerini rahatça ifade edebilir.	1	0,88%
Yeni tasarımlar oluşturmasını sağlar.	1	0,88%
Gözlemci bir yapı oluşturarak farklı bakış açıları geliştirir.	1	0,88%
Yaratıcı yetenekleri geliştirir.	1	0,88%
İnsan duygusal yönden gelişir.	1	0,88%
Zihinsel becerilerini geliştirir.	4	3,51%
TOPLAM	114	%100

Tablo 3'te resim dersinin öğrencilerin becerilerini geliştirmelerindeki katkısı konusunda öğretmen görüşleri görülmektedir. Tabloya göre öğretmenler tarafından bu konuda en çok dile getirilen özellikler sırasıyla: "Görmeyi,gördüğünü yorumlamayı ,bakmayı baktığını anlayıp yeni özgün fikirleri hayal gücüyle buluşturma becerisi kazandırır"(F=15,%13,16) "Fizyolojik olarak kol ve parmaktaki küçük kas guruplarının çalışma ve gelişmesinde yardımcı olur."(F=11,%9,65) "Öğrencinin gözü,eli ve beyni arasında bir etkileşim kurar"(F=11,%9,65) ,"Sanatsal eserler ortaya koymasını sağlar."(F=9,%7,89),"Duygularını sembollerle anlatma becerisi kazandırır", (F=5,%4,39)

Yukarıdaki tabloya göre en az düzeyde ortaya konan görüşler ise "Pisikomotor gelişimi sağlar."(F=1,%0,88) "Sosyal anlamda aktif ve çevreye duyarlı olur."(F=1,%0,88)" Kendilerini ifade etme becerisini geliştirir,düşüncelerini, duygularını, hissettiklerini rahatça ifade edebilir."(F=1,%0,88), "Gözlemci bir yapı oluşturarak farklı bakış açıları gerektirir." (F=1,%0,88) "sosyal anlamda aktif ve çevreye duyarlı olurlar." (F=1,%0,88),"Daha verimli,daha üretken insanların yetişmesini sağlar."(F=1,%0,88).

Tablo : 4.Öğrencilerin Görsel Sanatlardaki Başarıları İle Diğer Derslerdeki Başarıları Arasındaki İlişki

	n	\bar{x}	s.s	r	p
Görsel Sanatlar	118	3,46	1,06		
Matematik	118	2,34	1,14	0,486	0,000
Fen Bilgisi	118	3,03	1,18	0,661	0,000
Türkçe	118	2,98	1,06	0,489	0,000
Sosyal Bilgisi	118	3,03	1,23	0,484	0,000

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin görsel sanatlar dersi başarılarıyla diğer derslerdeki başarılar arasında Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.Toplam 118 öğrencinin görsel sanatlar dersindeki başarı ortalaması

3,46, Matematik dersi 2,34, Fen bilgisi 3,03, Türkçe dersi 2,98 ve Sosyal bilgiler dersi 3,03'dür.

Bu derslerdeki başarının görsel sanatlar dersindeki başarı ilişkisine bakıldığında sırasıyla Matematik dersiyle 0,48, Fen bilgisi dersiyle 0,66, Türkçe dersiyle 0,48, Sosyal bilgiler dersiyde 0,48 korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo : 5. 6. Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Görsel Sanat Derslerindeki Başarı İle Diğer Derslerdeki Başarı Arasındaki İlişki.

	n	\bar{x}	s.s	r	p
Görsel Sanatlar	40	3,40	1,01		
Matematik	40	2,35	1,25	0,598	0,000
Fen Bilgisi	40	2,93	1,33	0,732	0,000
Türkçe	40	2,82	1,26	0,414	0,000
Sosyal Bilgisi	40	3,85	1,15	0,333	0,000

Yukarıdaki tabloda 6.sınıf düzeyindeki öğrencilerin görsel sanatlar ve diğer derslerdeki başarıları ile bunlar arasındaki ilişkiler görülmektedir. Toplam 40 öğrencinin görsel sanatlar dersinde 3,40, Matematik dersinde 2,35, Fen bilgisi dersinde 2,92, Türkçe dersinde 2,82, Sosyal bilgiler dersinde ise 3,25 düzeyinde başarı ortalaması elde edilmiştir.

Bu dersleri Görsel Sanatlar dersleriyle ilgili korelasyonlarına bakıldığında Matematik dersi 0,59, Fen Bilgisi dersi 0,73, Türkçe dersi 0,41 ve Sosyal Bilgiler dersi başarıları 0,53 başarı katsayısı hesaplanmıştır. Tüm korelasyon katsayıları anlamlı bir ilişkiyi ifade etmektedir.

6.Sınıf görsel sanatlar dersinde başarılı olan öğrenciler diğer derslerde de başarılı olmaktadır.

Tablo : 6. 7.Sınıf Düzeyinde Ki Öğrencilerin Görsel Sanatlardaki Başarıları İle Diğer Derslerdeki Başarıları Arasındaki İlişki.

	n	\bar{x}	s.s	r	p
Görsel Sanatlar	40	3,65	1,19		
Matematik	40	1,93	1,18	0,518	0,001
Fen Bilgisi	40	3,45	1,01	0,561	0,000
Türkçe	40	2,63	0,95	0,651	0,000
Sosyal Bilgisi	40	2,80	1,24	0,506	0,000

Tablo 6 'da 7.sınıftaki öğrencilerin başarı dağılımları görülmektedir. Öğrenciler görsel sanatlar dersinden 3,65, Matematik dersinden 1,93, Fen bilgisi dersinden 3,45, Türkçe dersinden 2,63 ve Sosyal bilgiler dersinden 2,80 düzeyinde bir ortalama elde etmişlerdir. Dersler arasındaki korelasyon katsayılarına bakıldığında görsel sanatlar dersi matemati dersiyle 0,51, Fen bilgisi dersiyle 0,56, Türkçe dersiyle 0,65, sosyal bilgiler dersiyle 0,50 düzeyinde korelasyon katsayısı göstermiştir.

Elde edilen tüm korelasyon katsayıları anlamlı ilişki göstermektedir. Bu düzeyde öğrencilerin en yüksek başarıyı görsel sanatlar dersinde elde etmiş. Yine bu dersten başarılı olan öğrenciler diğer derslerde de yüksek başarılar elde etmişlerdir.

Tablo : 7. 8.Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Görsel Sanatlardaki Başarıları İle Diğer Derslerdeki Başarıları Arasındaki İlişki.

	n	\bar{x}	s.s	r	P
Görsel Sanatlar	38	3,32	0,96		
Matematik	38	2,76	1,08	0,572	0,000
Fen Bilgisi	38	2,68	1,07	0,705	0,000
Türkçe	38	3,21	0,84	0,616	0,000

Tablo 7 'de 8.sınıf öğrencilerinin Görsel Sanatlar ve diğer derslerdeki not dağılımları görülmektedir.38 tane 8. sınıf öğrencisinin Görsel Sanatlar dersi not ortalaması 3,32, Matematik dersi ortalaması 2,76, Fen bilgisi ders ortalaması 2,68 ve Türkçe ders ortalaması 3,21 'dir. Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerle ilişkisine bakıldığında Matematik dersi 0,50, Fenbilgisi dersi 0,70, Türkçe dersi 0,61 düzeyinde korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Yine bu sonuçlar görsel sanatlarda başarılı olan öğrencilerin tabloda ifade edilen diğer derslerde de başarılı olduğu görülmüştür.

Anketimiz üç bölümden oluşmaktadır: 1. Bölümde; Resim dersinin öğrencilerin zihinsel özelliklerinde katkısı nedir? 2. Bölümde; Resim dersinin öğrencilerin duyuşsal özellikleri üzerindeki katkısı nedir? 3. Bölümde; Resim dersinin öğrencilerin becerilerini geliştirmelerindeki katkısı nedir?

1: Resim dersinin öğrencilerin zihinsel özelliklerinde katkısı nedir? Maddeler halinde yazınız.	
Kişiliğin olumlu gelişmesine faydası olur.	5
Yeteneklerini geliştirir	1
İnsanların iç dünyasına ulaşabilmemizi sağlar.	4
Yeni fikirler, farklı fikirleri ifade etmeye yardımcı olur. Özgün fikirleri geliştirir.	6
Geometride istenen çabuk görmeyi sağlar. Matematik zekasına katkı sağlar.	8
Türkçe de kompozisyon kurmaya katkı sağlar.	4
öğrencilere bir olayı her açıdan düşünme, farklı yönlerden görebilme şansı vererek, çok yönlü düşünmeyi öğretir.	3

Öğrencinin analitik düşünme gücünü artırır.	8
Pratik zekayı geliştirir.	6
Yorum gücünü artırır.	2
İnsanlar arası iletişimi sağlar.	1
Muhakeme yapma özelliklerinden dolayı zihinsel gelişime katkı sağlar.	3
Çevreyi gözlemlene yeteneğini geliştirir. Çevreye duyarlı olmayı geliştirir.	1
düşünme ufkunu geliştirir	12
Somut soyut kavramları üzerine olumlu etkisi vardır	11
Pratik zekayı geliştirir.	10
Somut soyut kavramları üzerine olumlu etkisi vardır	12
Perspektif (yakınlık,uzaklık,boyut) kavramları gelişir	15
Estetik duygusu gelişir	18
Hayal dünyalarının gelişimine katkıda bulunur	37
etrafını daha iyi gözlemlemeyi sağlar.	8
daha ince,ayrıntılı,detaylı düşünüp inceler	9
Nesnelerin ve objelerin şekillerini ifade etmede katkı sağlar.11	11
öğrencilere bir olayı her açıdan düşünme, farklı yönlerden görebilme şansı vererek, çok yönlü düşünmeyi öğretir.	12
kendi dünyasını resimle daha iyi ifade etmeye yardımcı olur.	5
öğrencilerin ufkunu açar.	8
Beyni dinlendirir, zihnin rahatlamasını sağlar.	7
Bilimsel buluşların ortaya çıkmasına yardımcı olur. Bilimsel çalışmalarda yaratıcılık duygusunu geliştirir.	12
Proje hazırlama, çizim konularında yardımcı olur.	6
Özgür düşünme yeteneğini geliştirir.	11
Varlıkları boy, kütle olarak karşılaştırabilir.	7
Oranlama yapabilir.	7
Düşüncelerini şekille-resimle ifade edebilir.	12
Yaratıcı kişiliği geliştirir.	12
Araştırmacı kişilik geliştirir.	7
Evrensel değerlere saygılı olmayı geliştirir.	6
Çabuk kavrama yeteneğini geliştirir.	6
Ruh sağlığını geliştirir.	8
Duygusal yönün iyi yönde gelişmesini sağlar.	7
Pozitif duygu ve düşüncenin gelişmesine yardımcı olur.	9
Nesneleri farklı görme ve yorumlama gücüne sahip olur.	12
Dikkatin gelişmesine yardımcı olur.	8
Farklı, çok yönlü düşünme becerisini geliştirir.	13
Kişilerin yorumlama yeteneğini geliştirir.	9
Kendine güvenmeyi geliştirir.	7
Mantıksal, sezgisel ve bütüncül düşünmeyi geliştirir.	11
Bakma ve görme arasındaki farkı ayırt etme ve uygulamayı geliştirir.	8
Akılcı, mantıksal, doğrusal düşünme ve duyarlı olma becerisi kazanma.	9
Zihinsel özellikleri gelişmesini sağlar.	17
Diğer derslere olumlu etkileri vardır.	7
hayatı kendine göre ifade etme fırsatını bulur.	6

Problem çözme yetisi kazandırır.	8
İnsanı, doğayı, yaşamı algılama ve uygulaması gelişir.	7
Tümdengelim ve tümevarım teorilerini uygulamasını geliştirir.	6
Şekilleri üç boyutlu düşünmeyi sağlar.	6

2:Resim dersinin öğrencilerin duyuşsal özellikleri üzerindeki katkısı nedir? Maddeler halinde yazınız.	
Resim dersinin öğrencilerin duyuşsal (ilgi, tutum, tavır) özellikleri üzerindeki etkisi nedir?	
Güzel sanatlara olan ilgisi gelişir.	1
Estetik ve sanatsal bakış açısı, duygusu artar.	11
Sanatsal duygular, düşünceleri içinde tavır ve tutumları olumlu gelişir.	7
Bakmayı-görmeyi öğrenirler.	2
Resimle insanların kendilerini özgür hissetmeleri sağlanır. Kısıtlamalar getirmez.	1
Öğrencilerin ilgilerini, olaylara bakış açılarını, ruhsal yapılarını ortaya koyar.	6
Meslek seçiminde kişilere yardımcı olur.	
Bakış açısı geliştiren öğrenciler, olaylar karşısında tutum ve tavırlarını ortaya koyabilirler.	2
Konulara tam güdülenme, dikkati geliştirme sağlanır.	1
Psikolojik öğrencileri rahatlamayı sağlar.	5
İşbirliği ve dayanışma alışkanlığı kazanırlar.	3
Kendilerine güven, girişimci bireyler duygusu gelişir.	11
Çevreye karşı ilgisi artar.	9
Yaratıcı düşünme yönünü geliştirir.	5
Renkleri günlük hayatta doğru kullanabilme özelliğini geliştirir.	3
Çocukların ilgi duyduğu, merak ettiği, sevdiği, korktuğu olayları resim yoluyla daha rahat aktarabilirler	3
Eğlenme ve dinlenmeyi sağlar.	1
Doğanın elemanlarını görsel açıdan dünyaya olan katkısını öğrenmelerini sağlar.	6
Sözle veya yazı ile ifade edemediği duygularını ifade etmeyi sağlar.	1
Kendini resme yönlendiren öğrenci, zararlı davranışları sergilemekten kaçınır. Enerjilerini olumlu yönde kullanır.	2
Pozitif düşünebilme alışkanlığı kazandırır.	6
Tabiata ve kültür varlıklarına karşı ilgi ve sevgisi artar.	3
Boş zamanları değerlendirmeyi öğrenir.	2
Disiplinli yaşamayı öğrenir.	3
Empati kurabilir.	3
Problemlere çözüm yolları üretebilmeyi alışkanlığı kazandırır.	3
Bağımsız olarak karar verme yeteneğinin gelişmesini sağlar.	2
Sanata ve sanatçıya olan ilgi, tutum ve tavının gelişmesini sağlar.	
Çevresinde gelişen olayları kavrama, anlama ilgili ttum gelişmesini sağlar.	3
Öğrencilerin daha aktif olmalarına katkı sağlar.	2
Öğrencilerin dikkatini geliştirir.	2

Yaratılıştaki incelikleri, güzellikleri, mükemmelliği keşfetmesini sağlar.	
Sanatsal bir faaliyet olduğu için konulara karşı eleştirel bir tutum kazandırır.	2
Meraklı olurlar.	
Deneme cesaretine sahip olurlar.	
Ayrıntılara dikkat ederler. Yanlış ve eksikleri hemen fark ederler.	1
Topluma, çevreye karşı sorumluluk duyan, yaşadığı topluma ve çevreye duyarlı bireyler olmaları sağlar.	1
Başladığı bir işi en iyi, en güzel şekilde tamamlamayı sağlar.	
zamanı iyi kullanabilmeyi öğretir.	
Planlı çalışma alışkanlığı sağlar.	1
Kendi kültürümüze sahip çıkan ve bunları gelecek kuşaklara aktarmalarını sağlayan bireyler olmalarını sağlar.	2

3:Resim dersinin öğrencilerin becerilerini geliştirmelerindeki katkısı nedir?	
Malzemeleri nasıl kullanacağı konusunda gelişme sağlar.	
Sanatsal eserler ortaya koymasını sağlar	8
Daha verimli, daha üretken insanların yetişmesini sağlar.	
Sorumluluk sahibi olmasına yardım eder. Düzenli olmasını sağlar.	2
Duygularını resimle çizerek ifade etme becerisi gelişir.	1
Özgün düşünceyi geliştirdiği için yeni eserler, özgün eserler ortaya koyma becerisi gelişir.	2
Doğru çizim, doğru ölçme, hesaplama, bütünü görebilme, oran-orantı, denge, bir bakışta eksikliği fark edebilme becerisini geliştirir.	3
Öğrencinin gözü, eli ve beyni arasında bir etkileşim kurar.	10
Görmeyi, gördüğünü yorumlamayı, bakmayı, baktığını anlayıp yeni özgün fikirleri hayal gücüyle buluşturma becerisi kazandırır.	14
Mukayese ve muhakeme yapma becerisi kazandırır.	
Duygularını sembollerle anlatma becerisi kazandırır.	4
Etrafına bardağın dolu kısmını görmek gibi olumlu ve pozitif enerji yayar.	2
Başladığı işi bitirme alışkanlığı, gayret, pratik olma, çaba gösterme alışkanlığı sağlar. Sabırlı olmayı öğretir.	4
Ayrıntıları görmeyi sağlar.	2
Farklı mesleklerde (mühendislik, mimarlık, doktorluk) el becerisinden faydalanabilme.	4
Estetik düşünme yetisi kazandırır.	2
Fizyolojik olarak kol ve parmaktaki küçük kas gruplarının çalışma ve gelişmesinde yardımcı olur.	10
Mizah duygularını geliştirir. Ufak şeylerden bile yararlanmayı bilir.	
Fiziki çevresini dokunarak kavramayı öğrenir.	
Psikomotor gelişimi sağlar.	
Sosyal anlamda aktif ve çevreye duyarlı olurlar.	

Resim dersinde başarılıysa bazı spor alanlarında da başarılı olurlar. Çünkü kaşları düşüncelerine göre hareket ettirmeyi öğrenirler.	
Dikkatini çalıştığı şey üzerine vermeyi ve dikkatini geliştirmeyi sağlar.	1
Çalışmalarını sergilemeyi öğrenir. Sunumu, paylaşımı öğrenir.	3
Düşünce dağarcığı gelişir.	3
Doğa ve güzellikler onun için anlam taşır.	2
Güzel yazı yazmayı öğrenir.	1
Kendilerini ifade etme becerisini geliştirir, düşüncelerini duygularını, hissettiklerini rahatça ifade edebilir.	
Yeni tasarımlar oluşturmasını sağlar.	
Gözlemci bir yapı oluşturarak farklı bakış açıları geliştirir.	
Yaratıcı yetenekleri geliştirir.	
İnsan duygusal yönden gelişir.	
Zihinsel becerilerini geliştirir.	3

6. SONUÇ

Ülkemizde sanat eğitimini temellendirebilmek için sanat eğitiminde önemli değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Bunun için kurumlar arası (Milli Eğitim, Üniversite, Kültür Bakanlığı) işbirliğine önem verilmelidir. Sanat eğitiminin sorunlarına çözüm aramak, sanat eğitimini yaygınlaştırmak, arzu edilen düzeye oturtmak çok yönlü işbirliğini ve kurumlaşmayı zorunlu kılması gerekmektedir

Özellikle eğitim alanında ve bunun önemli bir parçası olan sanat eğitiminde geç kalmadan çağdaş donanımlarla eğitim yapmak geleceğe ayak uydurabilmek için zorunludur. Sanat öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerinin, eğitim fakültelerinin, güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin öncülüğünde yapılması ve sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir.

Sınıf öğretmenlerince ve diğer öğretmenlerce Resim-İş dersi bir başka dersin uygulama alanıymış gibi kullanılmak istenmektedir. Hatta, bazı ilköğretim okullarının 1.kademe sınıflarında görsel sanatlar dersinin uygulanmadığına rastlanmıştır Öğrencinin öğrenme süreci yaşadığını görsel sanatlar eğitiminin de bu sürecin önemli bir parçası olduğu kabul edilmesi gereken bir gerçektir. Bu ve benzeri, sorunlar, yöneticlerce okullarımızda Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin düzeysizleşmesine neden olmakta, derse olan ilgiyi etkilemektedir.

Anket uygulamasının ardından yapılan analizler neticesinde, görsel sanatlar eğitiminin gerekliliği öğrencilerin zihinsel özelliklerine katkısı, öğrencilerin duyuşal özellikleri üzerindeki katkısı, görsel sanatların öğrencilerin becerilerini geliştirmesinde önemli bir katkısı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada Milli Eğitime bağlı Mareşal İlköğretim Okulu, Özel Diltaş İlköğretim Oklu, Org. Bedrettin Demirel İlköğretim Okulu ve Cemile Erkunt İlköğretim Okullarında görsel sanatlar, matematik, Türkçe, fen bilgisi ve sosyal bilgiler branş öğretmenleriyle anket uygulaması yapılmıştır.

Milli Eğitim'e bağlı ilköğretim okullarındaki 6,7 ve 8. sınıflardaki öğrencilerin görsel sanatlar, matematik, Türkçe, fen bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinden almış oldukları yıl sonu karne notlarıyla öğrencilerin görsel sanatlardaki başarıları ile diğer

derslerdeki başarıları arasındaki ilişki incelendiğinde ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin görsel sanatlar dersi başarılarıyla diğer dersler başarıları arasında Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Toplam 118 öğrencinin görsel sanatlar dersindeki başarı ortalaması 3,46 matematik deresi 2,34 fen bilgisi 3,03 türkçe dersi 2,98 ve sosyal bilgiler dersi 3,03 dür. Bu derslerdeki başarının görsel sanatlardaki başarı ilişkisine bakıldığında sırayla matematik 0,48 türkçe 0,48 fen bilgisi 0,66 sosyal bilgiler dersiyile 0,48 korelasyon kat sayısı hesaplanmıştır.

Elde edilen tüm Korelasyon katsayıları anlamlı bir ilişkiyi ifade etmektedir.($P<0,05$). Yani görsel sanatlar dersi başarılarıyla diğer derslerdeki başarı düzeyleri arasında tüm okul düzeyinde olumlu yönde bir ilişki vardır. Görsel sanatlar dersinde başarılı olan öğrenciler diğer derslerde yüksek başarı düzeyi elde etmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğunun sanat eğitimi bağlamında resim derslerinin gerekliliği ve diğer dersleri bütünleyen katkısı konusunda olumlu düşüncelere sahip oldukları yapılan anket çalışmasıyla anlaşılmaktadır.

Ankete katılan öğretmenler görsel sanatların öğrencilerin zihinsel özelliklerinin gelişmesini sağladığı ortak tespit noktası olmuştur. Görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin hayal dünyalarının gelişimine katkıda bulunarak onların estetik duygularını geliştirdiğini, perspektif (yakınlık uzaklık boyut) kavramlarını geliştirerek öğrencilerde somut soyut kavramlarının gelişmesinde görsel sanatlar eğitiminin etkin bir rol oynadığı yapılan anket çalışmasıyla anlaşılmıştır. Yine yapılan anketle görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin bilimsel çalışmalarında yaratıcılık duygusunu geliştirerek bilimsel, teknolojik buluşların ortaya çıkmasında oldukça etkin bir rol oynadığı tespit edilmiştir.

Görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerde farklı, çok yönlü düşünme becerisini geliştirmesi yanında mantıksal, sezgisel ve bütüncül düşünmeyi geliştirdiği de anket çalışmasından çıkarılan ortak bir kanı olduğu ortaya çıkmıştır.

Görsel sanatlar eğitimi problem çözme yetisini bireye kazandırarak sorunlara farklı açılardan yaklaşarak çözümler bulmayı geliştirdiği kabul edilmiş diğer bir tespittir.

Görsel sanatlar eğitiminin öğrencilerin duyuşsal özellikleri üzerindeki katkılarının öğretmenlerin görüşlerine göre analiz edilmesiyle çevreye duyarlı, disiplinli yaşamayı bilen, kendilerine güvenen girişimci bireylerin gelişimi görsel sanatlar eğitimiyle sağlandığı tespit edilen bir sonuçtur.

Yine görsel sanatlar eğitiminin pozitif duygu ve düşünceyi geliştiren bireylerin yetişmesine katkı sağladığı görüşü ortak kabul edilen bir düşünce olduğu görülmüştür. Farklı yorumlama ve düşünme becerilerini geliştiren, hayatı kendine göre ifade etme fırsatını sanatsal duygu düşünce tavır ve tutum içerisinde sergilemeyi öğrencilere kazandırdığı tespit edilmiştir.

Eğitim kurumlarında gerçekleştirilecek eğitim ve öğretimin kalitesini belirleyecek en önemli etken öğrencileri yetiştirecek eğiticilerin ne ölçüde çağın gereklerine uygun olarak yeni roller üstlenebilecek biçimde yetiştirilebildiklerine bağlıdır. Çağın sürekli değişen ve gelişen koşullarına ayak uydurmak her meslek gurubu için önemliken, öğretmenler için bu zorunluluk olmuştur. Ülkenin gelişmesi için gereken insan kaynağı, ancak çağdaş bilgiye ulaşır yeni teknolojiler üretebildiği oranda yeni çağda etkin olabilecektir..

Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin önemi ve gerekliliği yönetici, denetici, eğitmen ve ana babalarca öncelikle benimsenmelidir..

Sınıf öğretmenlerinin sanatsal eğitim ve öğretim etkinliklerine katılımları sağlanmalıdır.

Görsel sanat eğitiminde düşünme ve görme yeteneği arasında uyumsuzluk gözlenmektedir. Bu uyumsuzluğun giderilmesi için eğitimde uygulamalı alan derslerine önem ve ağırlık verilmeli, felsefe dersleri mutlaka olmalı, sanat tarihi ve çağdaş sanat dersleri bulunmalıdır. Şu anda uygulamalı alan dersleri saat olarak çok azalmış durumdadır Kendi alanında güçlenmesi için öğrencinin çok daha yoğun olarak atölye çalışma ortamında bulunması gereklidir. Felsefe derslerde yok denecek kadar azdır. Üniversite düzeyinde eğitim alan her öğrenci felsefe alanında donanımlı olmalıdır. Öylece bir gencin alanda güçlü olması, dünyayı, kendisini ve bilgisini algılaması, yorumlaması, çözümlemesi gerçekleşir. Çağdaş sanat derslerinin olması gençlerde yeni ufukların açılımına katkıda bulunabilir. Üniversitelerdeki eğiticilerin de kendi

alanlarında yenilikleri yakalamalarını ve öğrencilere aktarmalarını sağlamak için: eğitimcilere yönelik geliştirici, yeni anlayışları tanıtıcı seminerlerin oluşturulması çok önemlidir.

Çok geniş bir açılımla; öğretmen adayı sanat eğitimini yeni teknolojik olanaklarla almalı ve bu donanımla öğretmen olduğunda aynı çağdaş yapıyı öğrencilerine öğretme çabası içinde olması öğrencilerin gelişimi açısından faydalı olacaktır.

Özellikle eğitim alanında ve bunun önemli bir parçası olan sanat eğitiminde de daha fazla geç kalmadan çağdaş donanımlarla eğitim yapmak hiç olmazsa gelecek neslin gelişimlere ayak uydurabilmesi için zorunludur.

Çağımızda eğitim, bilim ve sanatın işbirliğine dayandırılmalıdır. Sanatın da, bilimin de amacı; insana hizmet etmek ve yeniyi keşfetmektir. Sanata ve duyguların eğitimine önem veren okul ya da eğitim sistemlerinde, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin ve zekanın da geliştiği gözlenmektedir. Sanat, duygu ve düşünce arasındaki iç içe geçmiş bağlantıyı vurgularken, öğrenme ve gelişim süresinin de etkin bir yardımcısıdır.

Sanat uygar bir toplumun önemli bir kavramıdır. Sanatın çöküşü bir meydan okuyuşudur. Türkiye’de Öğretmen eğitiminde ve Sanat öğretmenliği eğitiminde bir çöküş yaşanmıştır. Biz de eğitim sistemimizi yeniden gözden geçirdik ve öğretmen yetiştiren kurumlar yeniden yapılandı ve bu kaçınılmazdı. Öğretmen rollerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yeni yapılanmada diğer ülkelerin deneyimlerinden yararlanılmalıdır.

7.ÖNERİLER

Burada en kritik konumda olan ve geleceğin şekillenmesinde anahtar rolü üstlenen kurum ve kuruluşlar, temelde eğitimcilerin, araştırmacıların ve uygulayıcıların eğitimi ile bilginin üretilmesi görevlerini üstlenmiş olan (akademik kuruluşlar başta olmak üzere) eğitim kurum ve kuruluşlarıdır. Bireylerin daha etkili öğrenmeleri için var olan eğitim kurumları, bilgi çağının gerekleri doğrultusunda kendini yenileyebilmeli ve çağın dinamizmine ayak uydurarak yeni gereksinimlere cevap verebilmelidir. Bu anlamda; öğrenme-öğretme etkinliklerinin yeniden düzenlenmesi ancak, bilginin doğasına ilişkin çağdaş yaklaşımların benimsenmesi ile gerçekleşebilir.

Sanat eğitiminin ülkemizde hak ettiği yeri alamadığı aşikardır. Çünkü sanat eğitimi genel eğitim sistemimiz içinde gerçek yerini alamamıştır. Eğitim sistemi ezber ve bilgi aktarımına dayalıdır. Çocuklar daha küçük yaşlardan itibaren bir yarışa girmektedir ve bu yarışta sanat eğilimine yer yoktur çünkü yapılan sınavlarda sanat eğitimi dersleri ile ilgili sorular bulunmamaktadır.

Sanatın yukarıda değinilen işlevini yerine getirilebilmesi için ilk ve orta öğretimde resim ve müzik derslerinin not baskısından kurtarılarak, güzel sanatların çocuğun yaşamının doğal bir parçası olmasını sağlayacak biçimde işlenmesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

İlk ve orta öğretimde güzel sanatlara yönelik kol faaliyetlerinin çeşitlendirilerek sürekliliğinin sağlanması; gerekli alt yapının kurulması ve eldeki olanakların verimli bir biçimde kullanılması sağlanmalıdır.

Üniversiteler bünyesindeki güzel sanatlara ilişkin potansiyelin sürekli olarak değerlendirilmesi ve hem öğrencilere hem çevreye yönelik olarak çalışmaların düzenlenmesi önemli rol oynayacaktır.

Radyo, televizyon ve basının toplumun sanatsal dinamiğini oluşturmak ve geliştirmek için özenli ve yoğun olarak devrede olması gerekir.

Sanatın gelişmesi ve yaygınlaştırılması için gerek olan yasal düzenlemelerin yapılması kaçınılmazdır.

Bireysel, yöresel, evrensel kültüre önem verilmeli; insana ait değerlere yönelik felsefe, sanat tarihi ve çağdaş sanat üzerine derinlemesine bilgi, çağdaş ve evrensel tutumun gelişmesi faydalı olacaktır.

Ekonomik talepler ve toplumsal gereksinimler eğitim sisteminin değişmesi, dönüşmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneğinin (Tüsiad) Aralık 2002 de yaptırmış olduğu ve 7.Bölge – 32 İl ve 78 ilçede 2416 kişi ile örneklemeli kamu reformu araştırması sonuçlarına göre Türk Kamuoyu bugünkü koşullarda devletten beklentileri –ekonomi yönetiminin düzeltilmesinden sonra- öncelikli olarak 3 alanda hizmetlerin iyileştirilmesine ve reformize edilmesini istemektedir. Bu alanlar içerisinde eğitim de bulunmaktadır.

Son yıllarda dünyada çok hızlı bir değişimin olduğu, gerçekleştirilen yeniliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda etkisini gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması, kullanılması ve yeni bilgi üretimine yönelik her alanda bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisinde değişimlerin yaşandığı yeni bir dönemin içerisinde yaşıyoruz. Bu dönemin özelliği, toplumsal yaşamımızdaki genel değişikliklere koşut olarak eğitim anlayışında da bazı değişimleri zorunlu kılmasıdır. Çünkü bilgi toplumuna ulaşmadaki bu zorlu süreçte bilgi tabanlı değişim hareketleri insanların eğitimden beklentilerini de farklılaştırarak değiştirmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının yetersiz kaldığı günümüzde, eğitim politikalarında amaçlarında, eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerinde, eğitim programlarının içeriklerinde köklü yenilikler ve bir dizi dönüşümleri planlamak, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilgi çağının sürekli değişen ve gelişen koşullarına ayak uydurmak her meslek gurubu için önemliyken, eğitimciler için bir zorunluluk olmuştur. 21.yüzyılda eğitim kurumları ve eğitimciler yeni taleplerle karşılaşacağından eğitimli insan tanımı, öğrenme ve öğretme biçimleri, öğrenilen ve öğretilen değişecek, gelişecektir. Bu anlamdaki değişim ve gelişimde etken olan yaratıcı kişilik özelliğine sahip bireylerin yetişmesi daha da önem kazanmıştır. Buna paralel olarak sanat eğitimcisi yetiştiren Eğitim Fakültelerinde de bilgi çağı verileriyle beslenen bir sanat eğitiminin gerekliliği

doğmuştur. Bu bağlamda çalışmada Eğitim Fakültelerinin Resim öğretmeni yetiştiren bölümlerinin çağın dinamizmine paralel eğitim verebilmesi amacı ile öneriler geliştirilmelidir.

Sanat bir anlamıyla yapılmayı yapma, düşünülme-yeni düşünmedir. Bilgi çağı verileri ile gerçekleştirilen sanat eğitimiyle yapılmayı yapabilen, düşünülme-yeni düşünen birçok bireyin yetişmesi sağlanacaktır. Bireyler sadece sanat alanında değil hangi meslekten olursa olsun, işlerindeki gelişimleri ve sorunları çözebilmek için geniş bir düşünce yapısına sahip olacaklardır. Ayrıca bu anlamda yetişmiş sanat eğitimcileri Anadolu'nun ücra köşelerindeki çocuklara bilgisayarla bir şeyler yaptırmasalar bile, yeni teknoloji ile aldıkları eğitim onlara imgesel anlamda büyük bir açılım sağlamış olduğundan, verebilecekleri eğitimi de o derece çeşitlendireceklerdir.

Eğitim Fakültelerindeki Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı derslerinin bilgi çağı standartlarına uygun olarak yapılabilmesi amacıyla;

Bilgisayar, internet, telekomünikasyon ve bunun gibi teknolojilerinin kullanımı için gerekli donanımların sağlanması

Mevcut öğretim elemanlarına yeni teknolojilerin kullanımıyla ilgili destek verilmesi,

Programa sanat teknolojisi dersi konması ve donanımlı bir atölyenin sürekli çalışır durumda olması.

Ders programlarındaki ders isimleri ne denli çağa uygun gibi görünse de öğretim elemanlarınca, derslerin; öğrenciye düşünmeyi, bilgiyi kullanmayı, problem çözmeyi öğreten nitelikte tasarlanması faydalı olacaktır.

Ders programlarının çağın gereklerine cevap verebilen, bilgi çağındaki hızlı değişime uyabilen bir esneklikte yeniden yapılandırılmalıdır.

Diğer taraftan geleceğin sanat eğitimcisi olacak öğrenciler için ön görülecek kazanımlar ise aşağıdaki ana başlıklar altında toplanabilir.

Bilgi çağına ayak uydurabilmede sanat eğitimcisinin dinamik rolünü üstlenecek bilinci, sorumluluğun, becerilerin kazandırılması,

Kendi ilgili alanlarında derinliğine çalışma olanağı verilmesi,

Benlik kavramının geliştirilmesi,

Eğitim ortamı içerisinde sürekli desteklenip cesaretlendirilmesi,

Ders saatlerinin dışındaki saatlerde atölyelerde ve hafta sonları çalışabilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması,

Eğitim ortamlarının bireyin yaratıcı davranışlarını geliştirecek şekilde oluşturulması,

Yeni iletişim teknolojilerinden yeterince yararlanabilmek için yabancı dil derslerine gereken önemin verilmesi,

Fakülte içinde ve dışında, alanında uzman kişilerin konferanslara ağırılması,

Yurt içi ve dışındaki sergilerin izlenebilmesi için gereken desteğin verilmesi,

Yurtdışındaki sanat eğitimi seven kurumlarla ortak çalışmaların yürütülmesi sağlanmalıdır.

Öncelikle yönetici konumda olan kadroların bu gerekliliklere inanması, benimsemesi ve destek sağlaması önemlidir. Bu nedenle Eğitim Fakültelerinde yönetim konumundaki akademisyenlerin sanatın uygulama, teorik ve eğitimi alanlarına aynı derecede önem veren kişiler arasından seçilmesi, özömlere yaklaşmada gerçekçi bir yol olacaktır.

“Sanat Eğitimi; tüm dünyayı kapsar- geçmişi ve geleceği ilgilendirir – bir ayrıntıdır- bireyin gelişimiyle koşuttur- bireyin kendi kendini koşullanmasıdır- bağımsızdır- kesinlik- yoktur- değerlendirilmesi kesin değerdir – öğrenci kendi meraklarıyla yol alır- hoş görölıüdür – insan bedeninin sınırlarını zorlar- öğrenci tüm dünya ile savaşım yaptığını bilmelidir- kendini ispatlamaya çalışmak gelişme nedenidir.”

Siyahla boyanmış On Kasım resimleri, bir bayrak ve ev görünümü veren okuldan ibaret bayram resimleri, her yıl yinelenen önemli gün ve haftalar konulu resimler, ardı arkası kesilmeyen ocuk resimleri yarışmalarına öğrencinin yarış atı gibi güdülendiği resimlerin yaptırılması, yeniyi araştırmayan ve soruştırmayan sınıf öğretmeni özellikleri artık bir çözüm beklemektedir.

Sınıf öğretmenlerinin, Resim-İş derslerini Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin disiplin alanı olduğunun bilincine vardırılmaları gerekmektedir.

Haziran ve Eylül sınav dönemlerinde sınıf öğretmenlerinin görevi olsun olmasın okulda bulunma zorunluluğu vardır. Bu zaman dilimlerinde, geniş katılımın sağlandığı sınıf öğretmenlerine ve sınıf öğretmenlerinden seçilmiş Resim-İş branş öğretmenlerine Görsel Sanat Eğitimi öğretiminin disiplinler bir alan olduğunu açıklayan ve bu alanın gerçekten uzmanlarınca hazırlanmış seminerler verilmelidir.

Öğrencilerin bilgiyi sadece bulmak değil analiz edip bilgiye dönüştürmek için kendi yöntemlerini öğrenmelerine yardım eden ve öğretmenin bir danışman, koordinatör konumunda olduğu öğretim yöntemlerine gereksinim vardır.

Öğretmenlerin 2000 li yıllar ve ötesinin eğitimi için eğitilmesi gerekir. Yeni yüzyıl yeniden “öğretmenin yükselişine” şahit olmalıdır. Hem sayı hem de verilen değer bakımından. Ne var ki “bu öğretmen” eski öğretmen olmamalıdır. Kavramı rolü, statüsü yeniden belirlenmelidir.

XXI. yüzyıl öğretmeni “sürekli değişen” rol beklentilerine cevap verecek, öğrenme teorilerini, pedagojik yöntemleri ve eğitim programını devamlı sorgulayıp yeniden tasarımıyacak nitelikte olmalıdır.

Öğretmenlerin 2000 li yıllar ve ötesinin eğitimi için eğitilmesi gerekir. Öğretmen, küresel bir stratejici, teknoloji ustası, mükemmel bir politikacı, lider ve yönlendirici olmalıdır.

Öğretmenlik mesleği isteyerek seçilen bir meslek olmalıdır.

Sanat Eğitimi, eğitim kurumlarında en sorunlu alanlarından birisi sayılabilmektedir. Sorunların temelinde eğitim politikaları yatmaktadır. Çağdaş eğitimin gerekleri arasında çağdaş sanat eğitiminin varlığı yadsınamaz.

KAYNAKÇA

- Alkan, Cevat (2001). Türk Milli Eğitim Sisteminin 2000’li Yıllarında Yeniden Yapılanmasının Temel Esasları Eğitimde Yansımalar VI. H. H. Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Ankara: S. (397-398)
- Arat, N. (1996). Etik ve Estetik Değerler. İstanbul: İnkılap Yayınları
- Artut, Kazım. (2002). Sanat Eğitimi. Ankara: Anı Yayıncılık
- Arvasi, S.Ahmet (1998). Diyalektiğimiz ve Estetiğimiz. İstanbul: Burak Yayınevi
- Avcı, Sati (2000). 3-12 Yaş Arası Çocukların Sanat Eğitimi Üzerine Görüş ve Öneriler. Yayınlanmamış doktora tezi. – Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aytaç, Çetin. (1981). Sanat ve Uygarlık, s.11-12, Dizgi ve Baskı, Bizim Büro, Ankara.
- Aziz Çalışlar,. Ansiklopedik Kültür Sözlüğü, Altın Kitaplar, İstanbul 1993, s. 360.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1932)Resim ve Terbiye. İstanbul:Kanaat Kütüphanesi
- Becer, Emre. İletişim ve Grafik Tasarım-Dost Kitapevi 1997
- Bigalı,Şeref.(1999) Resim Sanatı. İstanbul: İşbankası Yayınları
- Boydaş,Nihat.(2004) Sanat Eleştirisine Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Bulurman, <http://isguc.org/2002>
- Büyükişleyen, M. Zahit (1978). Sanat ve İş Eğitimi Metodu. Ankara: Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Eğitim Enstitüleri
- Cömert,Ü.M.: “Yaparak Yaşayarak Öğrenme”, Eğitimde 75. Yıl Sanat Eğitimi Sempozyumu. Gazi Üniversitesi. Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Resim-iş Eğitimi Bölümü sa:201-204. 2002. Ankara.
- Çağlar, Mukadder. (1999) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi İzmir: Sanat Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar. Sayfa 250-251
- Çellek,T. (2003). Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık. PİVOLKA, 2 (8), 4-11
- Drucker P. F.,**Etkin Yöneticilik**. 2. Baskı (Çevirenler: Ahmet Özden ve Nuray Tunalı), İstanbul: Eti Kitapları, 1994
- Edman, Irwin (1977). Sanat ve İnsan. (Çeviren Turhan Oğuzkan) İstanbul İnkılap ve Aka Yayınları

- Erbay, M. Yükseköğretim Düzeyinde Sanat Eğitimi Programlarının Uluslar arası Bağlamda İncelenmesi-Sanatta Yeterlik Tezi 1995
- Fındıkçı, İlhami. (2001). “Bilgi Toplumunda Eriyen Değerler ve Eğitim” “Eğitimde Yansımalar VI.H.H. Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Ankara: Sayfa. 21-22
- Fischer, Ernest (1968). Sanatın Gerekliliği (Çeviren Cevat Çapan). Ankara : D. Yayınevi
- Fromm, Erich (1990). Sağlıklı Toplum, (Çeviren: Selman Yurdanur), Payel Yay.
- Gençaydın, Zafer. (2002) “Sanatsal Yaratıcılık Üstüne Düşünceler” 1.Ulusal Mezuniyet Sergisi ve Sempozyumu.
- Gomdrich, E. H. (1976). Sanatın Öyküsü (Çeviren Bedreddin Cömert) İstanbul: Remzi Kitabevi
- Gökaydın, Nevide (1996) Amaç, Çocuğun ve Gencin Yaratıcı Gücünü Estetik ve Sezgisini Geliştirmek Olmalıdır. Milli Eğitim. Dergisi, 131,28. Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Hesapçioğlu, Muhsin (2001). “Postmodern, Küresel Toplumda Eğitim, Okul ve İnsan Hakları” 21. yüzyıl Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. Sedar Yayıncılık, İstanbul.
- Hurwitz, a., Day, M.(1995) Children and Their Art: Methods For The Elementary School Florida: Harcourt Brace College Publishers
- İzbölükoğlu, Hülya (2002). Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim dalı-Ankara
- Kaptan, Saim(1999). “Eğitimi Arıyorum”. 21. yüzyılım Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi, Eğitimde Yansımalar VI.H.H.Tekışık Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi. Ankara: S. (2-5). <http://www.beyaz.org.tr>
- Kırıışoğlu, O. Strocki, M. (1997). İlköğretim Sanat Öğretimi. Ankara: YÖK.
- Kırıışoğlu,Olçay Tekin (1990). Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Eğitimi ve Sorunları,19
- Oktay, Ayla. (2001). “21.Yüzyılda Yeni Eğilimler ve Eğitim Sistemi. Sedar Yayıncılık, İstanbul.
- Özden, Yüksel (1999). Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler 2.Baskı Ankara:Pegem Yayınları s.(22-24)

- Özsoy, Vedat (2003).Görsel Sanatlar Eğitimi Resim İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri. Ankara; Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Öztürk, Mahmut (1995). İlköğretim Okullarında Resim-İş Eğitimi Derslerinin Uygulamasında Yaşanan Olumsuzlukların Saptanması ve Öneriler
- Pasin, Gülseren (1999). Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, Sayı 3 (2002) 139-147
- San, İnci (1990). T.E.D.nin Düzenlemiş Olduğu “Resim-İş Öğretiminde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar” Konulu Panelde Sunulan Bildiriler.
- San, İnci (1977) Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık: Kırallı Ofset
- San, İnci (1985). Sanat ve Eğitim. Ankara: A.Ü.E.B.F. Yayınları
- Sönmez, V.(1993). “Yaratıcı Okul, Öğretmen, Öğrenci” Yaratıcılık ve Eğitim (Yay.Haz.A.Ataman), Ted. Eğitim Dizisi. Nu:17, Ankara: TED.Yay. B48
- Şimşek, Hasan. (1997). 21.Yüzyılın Eşiğinde Paradigmalar Savaşı Kaostaki Türkiye, Sistem yayıncılık, İstanbul (S.7-8)
- Tansu, Sezer (1988). Sanatın Görsel Dili. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Tansu, Sezer. (1990) İnsan ve Sanat. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi
- Telli, Hidayet. (1996)”Eğitimin Genel Hedeflerinin Davranış Biçimine Dönüştürülmesinde Sanat Eğitiminin Katkısı Vardır. Milli Eğitim Dergisi, 131-41-42 Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Tepecik,Adnan.. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Böl. Resim Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara
- Tunalı, İsmail. (2000) Estetik. REMZİ KİTABEVİ
- Turgut, İhsan. (1993) Sanat Felsefesi. İzmir: Akademi Kitabevi
- Türkdoğan, Galip. (1981). Sanat Eğitimi Yöntemleri. Ankara: Ayyıldız Matbaası
- Uçan, Ali. (1990), Müzik Eğitiminin Niteliği, Üç Ana Türü ve Bazı Temel Sorunları. Ankara: M.E.Basımevi
- Ünver, Erdem(2002). Sanat Eğitimi. Ankara: Nobel Yayınevi
- Yetkin, S.Kemal.(1968) “Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri”. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı 1-4 Ankara

- Yetkin, S.Kemal. (1979). Estetik ve Ana Sorunları. İstanbul İnkılap Aka Yayınları.
- Yılmaz, Melek (1996). Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (Soysal Bilimler Sayı 7)

EKLER.....

Ekler 1.....